TIGHT BINDING BOOK

೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ, ಅವನ ಭಕ್ತರ ಉದಾರಾಶ್ರಯ ದಿಂದಲೂ "ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ"ದ ೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತೆಗೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಕೃಪೆಯೂ, ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಸಂಘಟಿತ ವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಭಾವಿಕ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದಲ್ಲ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಗೆ ನಾನು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಥಮಾವೃತ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಲ್ಪ ಸಂತೋಷಿಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ್ದೆನೋ, ಹಾಗೆ ಈ ದ್ವಿತೀಯಾವೃತ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಈ ನನ್ನ ಅಲ್ಪ ಸೇವೆಯಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದೀತು? ಇದು ಮೇಲೆಯೇ ತೋರುವದು; ಆದರೂ ವೇಂಕಟೇಶನ ಭಕ್ತರು ಈ ಸಾರೆಯಾದರೂ ಉದಾರಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ನನ್ನ ಅಲ್ಪಸೇವೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಫಲದ್ರೂಪವಾಗುವದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ನನ್ನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ ಹಾಗು ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮ್ಯಾನೇಜರರವರ ಆಭಾರವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು.

ಬಾಲೇಹೊಸೂರ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತ,

ತಾ|| ೧೮-೪-೧೯೧೯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನರಸಿಂಹ ಕಾಟೋಟಿ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ಆಕಾಶರಾಜನು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯ-ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಬೋಧದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದು, ಬಕುಲಾವತಿಯು ಲಗ್ನ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು.

೧೦ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿದ್ದು, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಯಾಣ ವರ್ಣನ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ವಿವಾಹ ಮಂಟಪಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು.

೧೧ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದು, ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದು.

೧೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹಸಮಾರಂಭ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪೂರ್ತಿ.

೧೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ಆಕಾಶರಾಜನ ಮರಣ, ವಸುದಾನ-ತೋಂಡಮಾನರ ಜಗಳ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದು, ವಸುದಾನ-ತೋಂಡಮಾನರ ಯುದ್ಧ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಇಬ್ಬರ ಕಲಹವನ್ನೂ ತೀರಿಸಿದ್ದು.

೧೪ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ನೆನಸಿ ಶೋಕಿಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ತೋಂಡಮಾನನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ.

೧೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ:—ಗಿರಿಯ ಉತ್ಸವವರ್ಣನ, ಕೂರ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೃತ್ತಾಂತ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದದ್ದು, ಭೀಮಕುಲಾಲನ ವೃತ್ತಾಂತ.

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಮಂಗಲ ಸ್ತೋತ್ರ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಆರುತಿಯ ಪದಗಳು.

॥ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ನಮಃ॥

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

೧ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀ ದೇವತಾಸೋತ್ರಂ ॥ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ವಂದ್ಯಂತ್ವಾಂ ಭಜೇ ವೇಂಕಟನಾಯಕಂ ॥ ನಿವಾರಯಾಶ್ವನಿಷ್ಟಾನಿ ಸಾಧಯೇಷ್ಟಾನಿ ಮಾಧವ ॥೧॥

ಕಥಾ ಪ್ರಾರಂಭಃ॥ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಸೂತಪುರಾಣಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು:— ಸೂತಮುನಿಗಳೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಂಗನಾಥನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಗಜಾದ್ರಿಯೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಜಗನ್ನಾಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವೇಂಕಟಾಚಲಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆವು; ಅದನ್ನು ನೀವು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕೆನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಸೂತಪುರಾಣಿಕನು:— ಎಲೈ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ವೇದವ್ಯಾಸಋಷಿಗಳ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ:—

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತಶೀಲನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಜನಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮ- ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಕುಶಧ್ವಜನೆಂಬ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಜಾನಕಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ, ಆತನ

ತಮ್ಮನಾದ ಕುಶಧ್ವಜನಿಗೆ ಮಾಂಡವಿ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಊರ್ಮಿಳೆ ಎಂಬ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ರಾಜನು ಕಾಶೀ ದೇಶದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಶಧ್ವಜನಾದರೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನಕರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರಲಾಗಿ, ಆವನು ತನ್ನ ಸೌಖ್ಯಮದದಿಂದ "ನಾನು ಸರ್ವದಾ ಸುಖವನ್ನೇ ಉಪಭೋಗಿಸುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖವು ಎಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲಾರದು" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಗರ್ವಭಂಜಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಬಂದ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ದುಃಖವು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:— ಆ ಜನಕನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಶಧ್ವಜನು ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು; ಹಾಗು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ, ರಾಜ್ಯಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಡದೆ, ಮೃತನಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯು ಕೂಡ ಸಹಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪತಿಯು ಹೊಂದಿದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು!

ಹೀಗೆ ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು "ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಸಮವಾಗಿ ಬರುವವು." ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅವನು ಮೊದಲು ಅರಿತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಅನುಭೋಗಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆತನ ಗರ್ವವು ಈಗ ನಾಶವಾಯಿತು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತಮ್ಮನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯೂ ಮೃತರಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದ ಅವನು—"ಎಲೈ ದಂಪತಿಗಳಿರಾ, ನಿಮಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಮುದುಕನಾದ ನನ್ನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿದಿರಾ? ಎಲಾ ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು-ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ? ನಿಮ್ಮ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನನಗೆ ಪರಮ ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿ

ಅಕಟಾ! ನಾನು ಎಂಬತ್ತು ಸಹಸ್ರ ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿ, ಇವತ್ತಿನ ವರೆಗೂ ದುಃಖವನ್ನೇ ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಇಂಥ ನಾನು ಈಗ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ?" ಎಂದು ಶೋಕಮಾಡುತ್ತ ಅವರಿಬ್ಬರ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಪರದೇಶಿಗಳಾದ ತನ್ನ

ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮಾತಾ-ಪಿತೃವಿಹೀನರಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ:— "ಬಾಲಕಿಯರೇ, ಪರದೇಶಿಗಳಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಿ?" ಎಂದು ಹಗಲಿರುಳು ಶೋಕಪಡುತ್ತ, ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಸಕಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೃಶನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಜನಕರಾಜನ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಆ ರಾಜನ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಜನಕನು ಆಸನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನೇನಂದರೆ:— "ಗೌತಮಋಷಿಪುತ್ರರಾದ ಶತಾನಂದರೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯೂ, ಮೃತರಾಗಿ ನನಗೆ ಮಹಾ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು; ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸೀತೆ, ಮಾಂಡವಿ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಊರ್ಮಿಳೆ ಎಂಬ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಪತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಸಿಗುವರೆಂತಲೂ, ವೃದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಸಹಾಯರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನಿಂದ ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬಹುದೆಂತಲೂ ನನಗೆ ಪರಮ ಚಿಂತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವದು, ಮತ್ತು ದುಷ್ಟನಾದ ರಾವಣನು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ, ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಆ ರಾವಣ-ಇಂದ್ರಜಿತುಗಳು ನನಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಜೀರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಬಂಧುರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾನು, ಅವರ ಕೂಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕುಶಧ್ವಜನಿರುವಾಗ, ನಾನು ಯಾವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ರೂಪಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಸುಂದರನಾದ ತಕ್ಕ ವರನು ಹೇಗೆ ದೊರಕುವನೆಂಬದು ನನಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ, ನಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ[illegible] ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರು ಪತಿಗಳಾಗಿ, ಆ ನನ್ನ [illegible]ಕ್ಕಳು ಪತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಹು ಕಾಲ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರಬೇಕೆಂಬದೊಂದು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವದು; ಮತ್ತು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸಾಗುವದು? ಎಂಬದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು." ಈ

ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು:—"ಕೇಳೈ ಜನಕ ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದಾಗಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವದಾಗಿಯೂ, ತೀರ್ಥಮಹಿಮೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ "ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ" ವೆಂಬ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಿಷ್ಣುಚರಿತ್ರವುಂಟು; ಅದನ್ನು ನೀನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ರಾವಣಾದಿ ಶತ್ರುಗಳು ನಾಶವಾಗುವರಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ದುಃಖವೂ ಶಾಂತವಾಗುವದು; ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಶುಭಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಧರ್ಮಕರವಾದದ್ದಿರು ತ್ತದೆ, ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಯಾವನು ಸಾವಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು ವನೋ, ಆವನಿಗೆ ಧನಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಧನವನ್ನು ಕೊಡು ವದು; ಪುತ್ರಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಡುವದು; ಜ್ಞಾನಾ ಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವದು; ರೋಗಿಗಳ ರೋಗ ವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದು. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂಬ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು; ದೇವತೆಗಳೂ, ರಾಕ್ಷಸರೂ ಕೂಡಿ ಸಮುದ್ರಮಥನವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ವಿಷವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಹೊರಡಲಾಗಿ ಶಂಕರನು ಅದನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು, ಆ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯಹತ್ತಿತು; ಆಗ ಶಂಕರನು ಈ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು; ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರನು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನಾದರೂ ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿದರೆ, ಅಪೇ ಕ್ಷಿತ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನು:—"ಹಾಗಾದರೆ ಗುರುಗಳೇ, ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳ ಬೇಕು," ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳ ತೊಡಗಿದರು:—

"ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಯುಗ ಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹೆಸರುಗಳಿರುವವು ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಕೃತಯುಗ ದಲ್ಲಿ ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವೃಷಭಪರ್ವತವೆಂತಲೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಜ ನಾಚಲವೆಂತಲೂ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಚಲವೆಂತಲೂ, ಕಲಿಯುಗ ದಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟಾಚಲವೆಂತಲೂ ಅನ್ನುವರು." ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಜನಕ

ರಾಜನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ:—"ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ, ಯುಗಭೇದದಿಂದ ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳು ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂದವು? ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ವೃಷಭಪರ್ವತವೆಂದು ಹೆಸರು ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತು? ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ" ಎನಲು, ಶತಾನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—

ರಾಜನೇ, ವೃಷಭಾಸುರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನು ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ದೈತ್ಯನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ತಪೋಭಗ್ನರಾದ ಋಷಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಜಗದೀಶನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಆ ಋಷಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು, ಆ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ:—"ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಭಕ್ತಪರಿಪಾಲಕನೇ, ವೃಷಭನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಪ್ರಬಲನಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತ ಬಾಧೆಪಡಿಸುತ್ತಲಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ದುಷ್ಟನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು:—"ಋಷಿಗಳಿರಾ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವಚನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿ, ತಾನು ವೃಷಭಾಸುರನು ಇದ್ದ ವೈಕುಂಠಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು

ಆ ವೃಷಭಾಸುರನ ವೃತ್ತಾಂತವೇನಂದರೆ:— ಅವನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು, ತುಂಬರತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೈವಯೋಗದಿಂದ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ, ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ನಾರಸಿಂಹಶಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ತನ್ನ ದೇವನೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ತಾನು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಕೈಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅದೇ ಪುಷ್ಪವೆಂದು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವನಾದ ನಾರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗೆ ಅರ್ಪಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಆದರೆ ಆ ವೃಷಭನ ಶಿರಸ್ಸು ಪೂರ್ವದಂತೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯನು ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ

ಶಿಲಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಿಂತಿತು ಆಗ ಆ ದೈತ್ಯನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಂತೋಷದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದವರೆಗೆ ಮೈಮರೆದು, ಆ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದೇನಂದರೆ:— "ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ, ನಾಶರಹಿತನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು; ಆದರೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ; ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನೂ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಬೇರೆಯೇ ಇರುವದು; ಅದೇನಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಕೂಡ ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು; ಯಾಕಂದರೆ, ನೀನು ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಎಷ್ಟಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಈಗ ನಾನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿರುವದು." ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— ಆಹಾ! ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ನಾನೇ ಜಗದೇಕವೀರನೆಂಬ ಗರ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ; ಆದರೂ ತಾಮಸಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಆ ಅಧಮನು ನನ್ನ ಕೂಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂಗು ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೂ, ಈತನಿಂದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಇವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡುವೆನೆಂದು ನಾನು ವಚನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೂ ಬಹಳೇ ಯೋಗ್ಯವಾಯಿತು; ಈಗಲೇ ಇವನ ಗರ್ವವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ:—"ವೃಷಭನೇ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವೃಷಭಾಸುರನು:— "ಹಾಗಾದರೆ ಈಗಲೇ ನಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು" ಎಂದು ಭುಜಗಳನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ, ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೂ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಭಯತರಿಗೂ ಯುದ್ಧನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಎಷ್ಟು ಯುದ್ಧಚಮತ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ,

ಅಷ್ಟೇ ಚಮತ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆ ವೃಷಭನೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ:—"ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ನೋಡು" ಎಂದು ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ವಿಕಾರ ರೂಪವುಳ್ಳ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವರೂಪದಿಂದ ಸಹಸ್ರಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ, ಆ ವೃಷಭನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ತಾನೂ ಪ್ರತಿ ಗರುಡನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶ್ವರೂಪಮೂರ್ತಿಯಂತಿರುವ ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಹಸ್ರ ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರತಿ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶ್ವರೂಪದ ಮುಂಗೆ ನಿಂತನು ಈ ಎರಡೂ ವಿಶ್ವರೂಪಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು, ದೇವತೆಗಳು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು ಆಗ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ವೃಷಭಾಸುರನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— ಈ ಅಧಮನಾದ ರಾಕ್ಷಸನ ಕೂಡ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಈಗಲೇ ಇವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ:—ಎಲೈ ನೀಚನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ನನ್ನ ಸಹಸ್ರ ಧಾರೆಯುಳ್ಳ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ, ಪಕ್ವವಾದ ಫಲವನ್ನು ಗಿಡದ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಡವುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸುವೆನು; ಎಂದು ನುಡಿದು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲುದ್ಯೋಗಿಸಲು, ಆಗ ವೃಷಭಾಸುರನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಯಂಕರ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿ, ಗರ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:— "ಹೇ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಎಲೈ ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಈ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾದವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಚಕ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿರುವೆನು; ಅದೇನಂದರೆ:— ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿಮಾನನೆಂಬ

ರಾಜನು ನಿನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅದ ರಂತೆ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇನಂದರೆ:— ಈ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಈ ವೈಕುಂಠಪರ್ವತವು ನನ್ನ ನಾಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ಪಾಪರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ! ಜನಕರಾಜನೇ, ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ವೃಷಭಪರ್ವತವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾ ಯಿತು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆ ಮೇಲೆ ಜನಕರಾಜನು ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು:— ''ಸ್ವಾಮಿಾ ಗುರುಗಳೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ 'ಅಂಜನಾಚಲವೆಂಬ ನಾಮವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು'' ಎನ್ನಲು, ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು:— ''ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ 'ಕೇಸರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಕಪಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಂಜನಾದೇವಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು, ಆಕೆಯು ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಮುಂದೆ ನಮಗೆ ಗತಿಯೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ತಪಸ್ವಿ ಗಳಾದ ಮಾತಂಗಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ದುಃಖದಿಂದ ನೇತ್ರೋದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕೈಮು ಗಿದು:—''ಸ್ವಾಮಿಾ ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ಪುತ್ರರಹಿತಳಾದ ನನಗೆ ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನು?'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಮಾತಂಗ ಋಷಿ ಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಕೃಶಳಾಗಿರುವ ಅಂಜನಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕನಿಕರಪಟ್ಟು ಆಕೆಗೆ:—ದೇವಿಯೇ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಂಪಾ ಸರೋವರದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಐವತ್ತು ಯೋಜನಗಳ ಮೇಲೆ ನಾರಸಿಂಹನ ಆಶ್ರಮವಿದೆ; ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಪರ್ವತವಿರು ವದು ಆದರ ತಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರೋ ಶದ (ಹರದಾರಿಯ) ಮೇಲೆ 'ಆಕಾಶಗಂಗೆ' ಎಂಬದೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತೀರ್ಥವಿದೆ; ಆ ತೀರ್ಥವಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ನೀನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡು; ಅಂದರೆ ಆ ತಪಃಫಲದಿಂದ ನಿನಗೆ ಸದ್ಗುಣಿಯೂ, ಮಹಾಬಲ ಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಪುತ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವನು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಮಾತಂಗಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಾರಾಯಣಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಾಮಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತೀರ್ಥೋದಕವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ, ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಹತ್ತಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಆಹಾರ ವರ್ಜಿತಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕೇಸರಿಯನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪರಿಶುದ್ಧಳಾಗಿ, ತಾನು ಹದಿನಾರು ವರುಷದ ಪ್ರಾಯದವಳಾದರೂ ಮನೋನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು ಬರಬರುತ್ತ ಆಕೆಯ ದೇಹವು ಶುಷ್ಕವಾಗಹತ್ತಿತು. ಆದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೋನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವರುಷವಾಗಲು. ಆಗ ವಾಯುದೇವರು ಬಂದು, ಒಂದು ಫಲವನ್ನು ತಂದು ವಾಯುರೂಪದಿಂದಲೇ ದಿನಾಲು ಅಂಜನೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದನ್ನು ತಿಂದು ಆ ದೇವಿಯು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ವಾಯುವು ತಾನು ದಿನಾಲು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಫಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು, ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾದ ಆ ದೇವಿಯು, ನಿತ್ಯದಂತಿರುವ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿದು. ಆ ವಾಯುವೀರ್ಯಪೂರಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಳು! ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೀರ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಗಳು ಕೇಳಿ ಪರಮಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಪೂರ್ಣ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಗಳು ಅವನಿಗೆ 'ಹನುಮಂತ'ನೆಂಬ ನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟರು; ಆದಕಾರಣ ಜನಕರಾಜನೆ, ಹೀಗೆ ಆ ವೃಷಭಾಚಲದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ "ಅಂಜನಾಚಲ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಆಗ ಜನಕರಾಜನು:— "ಗುರುಗಳೇ, ಆ ವೈಕುಂಠಪರ್ವತಕ್ಕೆ

ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾಚಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂತೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಚಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ" ಎನಲು, ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

"ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೆ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು, ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೂಡ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ತನ್ನ ವೈಕುಂಠಪುರದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಕಾವಲಾಗಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡದಂತೆ ಕಟ್ಟುಮಾಡಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ವಾಯುದೇವರು ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಳಗೆ ಹೋಗಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಆಗ ಬಾಗಿಲ ಕಾವಲುಗಾರನಾದ ಆದಿಶೇಷನು, ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣದಂಡದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆಗ ವಾಯುವು:— 'ಮೂರ್ಖನಾದ ಶೇಷನೇ, ನನಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಮಾಡುವೆ? ಅವಸರದ ಕಾರ್ಯವಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೋಗಗೊಡು," ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದಕ್ಕೆ ಶೇಷರಾಜನು:— ವಾಯುವೇ, ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡೆಂಬದಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವದು, ಆದಕಾರಣ ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಎಂದು ದರ್ಪದಿಂದ ನುಡಿದನು. ಆಗ ವಾಯುವು ಕೋಪದಿಂದ:— "ಮೂಢನಾದ ಶೇಷನೇ, ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ಯಾಕಂದರೆ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಸನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನು ನೀನು ಮರೆತೆಯಾ ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ವಾಯುವಿನ ಈ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶೇಷನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ:— ವಾಯುವೇ, ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ; ನಿನಗೆ ಬದುಕುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ, ಯಾಕಂದರೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಜನರು ಸೂರ್ಯನ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಶಕ್ತರಲ್ಲವೊ, ಹಾಗೆ ನೀನಾದರೂ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಗರ್ವದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀ. ಎಲಾ, ನನಗೆ ಬಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿ

ಯಾದವರು ಯಾರಿರುವರು? ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿ, ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಆವನಿಗೆ ನಾನು ಪುತ್ರನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಈಗ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಂದ ಆಜ್ಞಪ್ತನಾಗಿ ದ್ವಾರರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವೆನು. ಹೀಗಿರಲು, ನನ್ನಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ನೀನು ತಿಳಿಯದೆ ಗರ್ವೋಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀಯಾ" ಎಂದು ಬೆದರಿಸಲು, ಆದಕ್ಕೆ ವಾಯುವು ತನ್ನೊಳಗೆ:—ಈ ಶೇಷನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು, ಆತನ ಹುಚ್ಚುತನಕ್ಕೆ ನಕ್ಕು, ಇವನಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು:— "ಶೇಷನೇ, ತಿಳಿದು ನೋಡು; ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಕ್ಕು, ಹೊರಗೆ ಇರುವ ಆನೆಗೆ ಸರಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ರಾಜದೂತನಾದವನು ತಾನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಪರ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ಅರಸನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಆ ದೂತನು ತಾನು ಅರಸನ ರತ್ನಮಯ ಪರ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದೇ? ಅವನು ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಬಲ್ಲನೆ? ಇದರಂತೆ ನೀನಾದರೂ 'ನಾನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪುತ್ರನಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯನು' ಎಂದು ಗಳಹುತ್ತೀಯಲ್ಲ? ಈ ಮಾತಿನ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡು" ಎಂದು ವಾಯುವು ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ, ಶೇಷನನ್ನು ನೋಯಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಉಭಯತರಿಗೂ ವಾದವಿವಾದವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಆವರಿಬ್ಬರ ವಾದಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳೇನಂದರೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದವು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇನಿರುವದು? ನೋಡಿರಿ" ಎನಲು, ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಎದ್ದು, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿ, ಶೇಷನಿಗೆ:—"ಶೇಷನೇ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶೇಷನು:—"ಸ್ವಾಮಿ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಮಲಯಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಗರ್ವಿಷ್ಠನೂ, ದುರಭಿಮಾನಿಯೂ ಆದ ಈ ವಾಯುವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಕೂಡ ಕಲಹ ತೆಗೆದು, ನನಗೆ ದುಷ್ಟವಚನಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾನೆ."

ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡು ವಾಯುವು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿರಲು, ವಾಯುವನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು:— "ಪುತ್ರನೇ, ಈ ಅತ್ಯಂತ ಮಾನಿಯಾದ ಶೇಷನ ಕೂಡ ಕಲಹವು ಯಾಕೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ವಾಯುವು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆಡಿದ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪರಮ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತಾನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೇಷನು ನಡುವೇ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಅಂದನೇನಂದರೆ:—"ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನೀನೇ ಹೇಳು, ಬಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ನಿನಗೆ ಹಿತಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಸಮಾನ ಸಮರ್ಥನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವನಿರುವನು?" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು ಆಗ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— "ಈ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶೇಷನು ಮಹಾ ಗರ್ವದಿಂದ ಬೆರೆತಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಗರ್ವವನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಾಶ ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಶೇಷನಿಗೆ:— "ಫಣಿರಾಜನೇ, ನೀನು ಅಂಥ ಶೂರನೇ ಸರಿ! ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಲವುಳ್ಳವರು ಬರೀ ಬಾಯಿಂದ ಆಡಿತೋರಿಸುವದು ಉಪಯೋಗವಾದದ್ದಲ್ಲ; ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವದೇ ಭೂಷಣವು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಅದೇನಂದರೆ:— "ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಪುತ್ರನಾದ 'ಆನಂದ'ವೆಂಬ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವದೋ, ಅಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ದೇಹವೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ವಿಷಫೂತ್ಕಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರು; ಈ ವಾಯುವು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದರೆ, ಅವನೇ ಶಕ್ತಿವಂತನು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು; ಎಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶೇಷನು ವಾಯುವಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ:—"ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈಗಲೇ ಆನಂದಾದ್ರಿ

ಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವೆನು, ಈ ವಾಯುವು ನನ್ನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೀಳಲಿ! ಈತನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುವೆನು'' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಆನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹವೆಂಬ ರಜ್ಜುವಿನಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಇತ್ತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ವಾಯುವು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆನಂದಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದು, ದೇವತೆಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ ಕಿರಿಬೆರಳಿನಿಂದ ಶೇಷನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿರುವ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಚಿಮ್ಮಲು, ಆ ಶೇಷನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಆನಂದಾದ್ರಿಯು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಹಸ್ರ ಯೋಜನಗಳ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತವು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ವಾಯುವಿನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ:—''ಬಲಿಷ್ಠನೇ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ವಾಯುವು ಆನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನೂ, ಶೇಷನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಶೇಷಸಹಿತವಾದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೇಗನೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಾಗರ್ವಿತನಾದ ಶೇಷನ ಮದವು ತಗ್ಗಿತು. ಅವನು ಮರುತ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ:— ''ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ವಾಯುವೇ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಗರ್ವೋಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಡಿದೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನವನಾದ ವಾಯುವು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ, ಶೇಷನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆದಕಾರಣ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಶೇಷನ ವಸತಿಯಿಂದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ವೈಕುಂಠ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ 'ಶೇಷಾಚಲ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು'' ಎಂದು ಶತಾನಂದರು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಜನಕರಾಜನು:— ''ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ, ಇನ್ನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ವೈಕುಂಠಪರ್ವತಕ್ಕೆ 'ವೇಂಕಟಾಚಲ'ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಎನ್ನಲು, ಆಗ ಶತಾನಂದರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

''ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು 'ಕಾಲಹಸ್ತಿ'ಎಂಬ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆತನು ಸತ್ಯವಂತನೂ

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪುಣ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು ಅತನಿಗೆ ಪುರಂದರನು'ಮಾಧವ' ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸರ್ವವಿದ್ಯದಲ್ಲ ಪ್ರವೀಣನನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು 'ಚಂದ್ರರೇಖೆ' ಯೆಂಬ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು ಮಾಧವನಾದರೂ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃ ಯಜ್ಞ, ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ, ಭೂತಯಜ್ಞ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲ ಆಸಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಸುಂದರಿ ಯಾದ ಭಾರ್ಯೆಯೊಡನೆ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ, ಎಪ್ಪತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿವಸ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಭೋಗಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಕಾಮಪೀಡಿತನಾದ ತನ್ನ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿಗೆ:—"ಪ್ರಿಯಳೇ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಸಂಗಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಗಲೇ ಪೂರ್ಣಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು:—"ಪತಿಯೇ, ಶರೀರವು ಅಸ್ಥಿ, ಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದ ವುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವದು ಇಂಥ ಶರೀರದಿಂದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಗವು ತಮ್ಮಂಥ ನಿಷ್ಕಾಮಿಗಳಾದ ಜನರಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದಂತಿರಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡುವದಂತೂ ಬಹಳ ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ ಇಷ್ಟಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿರುವರು, ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವಿರುವದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನೀವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೂಡ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು; ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಮವಿಕಾರವುಳ್ಳ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಹೇಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ:—"ಚಂದ್ರರೇಖೆಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ನನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವದೇ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕದ್ದು"

ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— "ನನಗೆ ಇದೊಂದು ಪರಮ ಸಂಕಟವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲ! ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದು; ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ. ಇದಂತಿರಲಿ; ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದು ಏನೋ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಕೇಡುಗಾಲವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಒಳ್ಳೇದು ಆದದ್ದಾಗಲಿ! ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಗಿಂತ ನನಗೆ 'ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ:— "ಪತಿಯೇ, ನಾನು ನೀರು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ನೀನು ನನಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರು; ಅಂದರೆ, ಆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಮಾಧವನು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತರುವ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಚಂದ್ರರೇಖೆಯಾದರೂ ಜಲಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಇತ್ತ ಮಾಧವನು ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ, ವೃಕ್ಷಗಳಿರುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಒಳ್ಳೇ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಮುಖವು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಡ್ಯಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಮನೋಹರವಾದ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ, ಸುಂದರವಾಗಿ ತೀಡಿದಂತಿರುವ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಟವಾದ ಸ್ತನಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಉದ್ದಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮೊಳಕಾಲಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು; ಹಾಗು ಮನೋಹರವಾದ ಕೋಕಿಲೆಯಂತಿರುವ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತ ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ, ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಕುಂತಳೆ. ಅವಳು ಅಂತ್ಯಜ ಜಾತಿಯವಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಧವನು ಮೋಹಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ಆಹಾ! ಏನು, ಈ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವು? ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ

ಬ್ರಹ್ಮನು ಈಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಒಳ್ಳೇ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರ ಬೇಕೆಂಬದಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯು ನನಗೆ ದೊರೆ ತರೆ, ನನ್ನ ಸಮಾನರಾದ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ಯಾರೂ ಆಗಲಾರರು. ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿ, ಈ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕೂಡುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡುವೆನು ನಾನು ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ದೇವರು ನನಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದು ಇಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಕಾಮೋದ್ರೇಕ ದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾದನು ತಾನು ಒಳ್ಳೇ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ, ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕುಂತಳೆಯ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಆತನ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಗುಣಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬ ದೊಂದು ಮೋಹಕ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ದೇವರು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿರುವನು; ಅಂತೇ ಎಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಲಿ, ಪ್ರಪಂಚತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಮಹಾ ಋಷಿಗಳಾಗಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವರು; ಅಂದಮೇಲೆ ಕಾಮುಪರವಶನಾದ ಮಾಧವನು ಆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವ ಸುಂದರಿಯಾದ ಕುಂತಳೆಗೆ ಮೋಹಪಟ್ಟದ್ದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಇರಲಿ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಚಂದ್ರರೇಖೆಗೆ "ಪ್ರಿಯಳೇ, ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು; ನಿನ್ನೀ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಸುಂತುಷ್ಟನಾದೆನು" ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು, ಆ ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಮನೆಗ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಇತ್ತ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಆ ಮಾಧ ವನು ಕುಂತಳೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಧವನು ಭಯಪಡದೆ:—"ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ನೀನು ಯಾರು? ಯಾವ ಜಾತಿಯವಳು? ನಿನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ದೇಶವು ಯಾವದು? ಹೇಳು" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂತಳೆಯು:— "ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಾನು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಿಂಸಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಪಾಪಿಷ್ಠಳಾಗಿಯೂ, ಅಂತ್ಯಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟ

ದವಳಾಗಿಯೂ, ಮದ್ಯಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ವೇದ-ಉಪನಿಷತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಪವಿತ್ರನಾದ ನೀನು, ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಸಹ ನೋಡಬಾರದು, ಹೀಗಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನೀನು ಮೋಹಪಡುವೆಯಲ್ಲ! ಇದು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ''ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಧವನು:—''ಎಲೈ ಸುಂದರಿಯೇ, ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ! ಯಾಕಂದರೆ, ನಿನ್ನಂಥ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಅಂತ್ಯಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿರುವದು ಅವನ ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲವೆ? ಅದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಂಧನಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಂದರಿಯು ಅಂತ್ಯಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಕೆಟ್ಟ ಉಪ್ಪಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಗಳಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆನು; ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಭೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಆ ದೋಷದಿಂದ ನಾನೂ, ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳೂ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುವೆವು; ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭೋಗಮಾಡದೆ ನಾನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ''ವೆಂದು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಕುಂತಳೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಪಟ್ಟು, ಕಾಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವನಲ್ಲ! ಈಗ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನ ಸಂಸರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವನೆಂದು ವ್ಯಸನಪಟ್ಟಳು; ಹಾಗು ಅವಳು:—''ಎಲೈ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ವರುಣ ಮೊದಲಾದ ದಿಗ್ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ರೂಪವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿರಾ, ಚಾಂಡಾಲಕನ್ನಿಕೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಈ ಪವಿತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿರಿ; ನನ್ನ ಸಂಗದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ'' ಎಂದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ಮಾಧವನಿಗೆ:—ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಮುಟ್ಟಬೇಡಿರಿ, ಯಾಕಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಉಗ್ರತರವಾದ ಹುಲಿಯನ್ನೂ, ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಗಜವನ್ನೂ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಯಾವನು ಬದುಕುವನು? ಪರಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದರೆ ಅಗ್ನಿಸಮಾನರೆಂದು ತಿಳ

ಯಿರಿ. ನಾನು ಚಾಂಡಾಲಕನ್ನಿಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನೇಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುವಿರಿ? ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ವವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿವೇಕ ಬರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು ದೇವರು ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೆಂಬ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಆ ಜಾತಿಗಳ ಪುರುಷರಿಗೆ ಆ ಆ ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗಿರಲು, ಸ್ವಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವದು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನ ದೇಹವು ವೇದಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವದು. ಯಾಕಂದರೆ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಋತುಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಲು, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ರೇತಸ್ಸು ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಇದಕ್ಕೆ "ಗರ್ಭಾಧಾನ"ವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆವ ಬಳಿಕ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿ, ಹತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಡೆದಳು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ವಿದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಈಗ ನೀನು ಆಹಿತಾಗ್ನಿಯ ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿರುವೆ ಇಂಥ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಿನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೂ, ಪರಮ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಸಂಯೋಗವು ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದೀತು? ಪವಿತ್ರನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಎಂಥವನೆಂದರೆ:—ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿವೆ; ನಿನ್ನ ನಾಶಿಕವು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ, ನಿನ್ನ ಜಠರವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವದು; ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ; ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯು ಪುನೀತವಾಗಿದೆ; ಪವಿತ್ರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗಿರು

ನವು; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶುಚಿಯಾದದ್ದು ನಿನ್ನ ದೇಹವು. ಇನ್ನು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳು:—ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯು ಅನಾಚ್ಯವಚನಗಳನ್ನಾಡಿ ತಪ್ತವಾಗಿರುವದು; ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮದ್ಯಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಗುಲ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ; ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಕರ್ಣಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗಿವೆ: ಮತ್ತು ಜಾರಪುರುಷನ ಮನೆಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಿ ನನ್ನ ಪಾದಗಳು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿವೆ; ಗೋವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೈಗಳು ಯಮದಂಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಠಿಣವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಪರಮ ಪಾಪಿಷ್ಠವಾದ ನನ್ನ ದೇಹವು ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹದ ಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದೀತು! ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಡ, ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ದೋಷದಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರಿಗೆ ಅನರ್ಥವಾಗಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಹುಚ್ಚುತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರು ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ಎಂದು ಕುಂತಳೆಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾಧವನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡದೆ ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಮಸನ್ನಿಯಿಂದ:—"ಸ್ತ್ರೀಯೇ, ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನೀನು ನನಗೆ ದೊರೆಕಿರುವೆ, ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ನಿನ್ನ ಸಂಯೋಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ; ಶುಭಕರವಾಗಿಯೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದಕರವಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು. ಸುಂದರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅಧರಾಮೃತ ಪಾನವನ್ನೇ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಸಹ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಂತಳೆಯೇ, ನನಗೆ ಅನುಕೂಲಳಾಗು: ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಡು; ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಪೂರ್ಣಮಾಡು. ನೀನು ಏನಾದರೊಂದು ಉಪದೇಶ ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ನಿಲ್ಲಲಾರವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಮರಣಾಭಿಮುಖನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆ" ಎಂದು ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಕುಂತಳೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಹೇಳಿದೆನು; ಆದರೂ ಇವನು ಕಾಮಸನ್ನಿಯಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಇವನ ಗತಿಯೇನು? ನನ್ನ ಸಂಭೋಗದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೆಡುತ್ತಾನಲ್ಲ! ಒಳ್ಳೇದು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ

ಯಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಓಡಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಮಾಧವನು ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು ಆಗ ಕುಂತಳೆಯು ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡುತ್ತ:—"ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಆಣೆಯಿದೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಾಮಹನ ಆಣೆಯಿದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡ" ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು, ಆದರೆ ಕಾಮಪರವಶನಾದ ಮಾಧವನು ಆಣೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವನೇ? ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು! ಬಳಿಕ ಕುಂತಳೆಯು:— "ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಆದದ್ದು ಆಗಿಹೋಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನೇ ಪತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿ ಇರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕು. ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಮುಂಡನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜೆಂಡಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಚಲ್ಲು; ನೀನು ಚಾಂಡಾಲತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಇನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮದ್ಯ-ಗೋಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಧವನು ಚಾಂಡಾಲಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಯ ನದೀತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ, ವಿವೇಕರಹಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಪ್ರತಾಪವು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು! ದೈವಗತಿಯನ್ನು ಮೀರುವವರು ಯಾರು? ಹೀಗೆ ಮಾಧವನು ಕುಂತಳೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ತನ್ನ ಸತಿಯನ್ನೂ ಮರೆತನು. ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಾಧವನು ಈಗ ಚಾಂಡಾಲನಂತೆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಹತ್ತಿದನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಕುಂತಳೆಯು ಮೃತಳಾದಳು. ಆಗ ಮಾಧವನಿಗೆ ಪರಮದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ "ಕೆಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿತು" ಎಂಬಂತೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೊಳೆಯಲು, ತನ್ನೊಳಗೆ:-ಅಯ್ಯೋ, ನಾನು ಎಂಥ ಅವಿವೇಕಿಯು! ವೃದ್ಧರಾದ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನನ್ನ ಸತಿಯನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದೆನು. ನಾನು

ಅಗಲಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಅವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಗಿರುವದೋ ಏನೋ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ಪವಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಾಂಡಾಲನಾದೆನು; ಇದರಿಂದ ನಾನೂ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳೂ ಮಹಾನರಕಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವಲ್ಲ! ಕುಂತಳೆಯು ಚಂಡಾಲ ಜಾತಿಯವಳಾದರೂ, ನಾನು ಕೆಡಬಾರದೆಂಬದಾಗಿ ಆಕೆಯು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಕಾಮಾಂಧನಾದ ನಾನು ಆಕೆಯ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? ಎಂದು ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತ ಭ್ರಮಿಷ್ಠನ ಹಾಗೆ ಸಂಚರಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಈ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತವಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟು ಹೋದರೂ ಆ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವ ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗುವದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:— ಮಾಧವನು ಭ್ರಾಂತನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಉತ್ತರದೇಶದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಮಂದಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಧವನಾದರೂ ಅವರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಡೆದನು. ಯಾತ್ರಸ್ಥರಾದ ಆ ಜನರು ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ, ಈ ಮಾಧವನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಯುವನು, ಮತ್ತು ಅವರು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವರು ಚಲ್ಲಿದ ಎಂಜಲವನ್ನು ತಿನ್ನುವನು ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಲು, ಮಾಧವನು ತಾನೂ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಶೇಷಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜರು ಕಪಿಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಪನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಮಾಧವನಾದರೂ ತಾನೂ ಕಪಿಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಅನ್ನದ ಪಿಂಡವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಮಣ್ಣಿನ ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಆ ಮಾಧವನು ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕಪಿಲತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಪಿತೃಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮರು ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಯಾತ್ರಸ್ಥರಾದ ಜನರು ವೈಕುಂಠ ಗಿರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಮಾಧವನಾದರೂ ಅವರ ಕೂಡ ಗಿರಿಯನ್ನು

ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ, ಆ ಜನರು ವಾಸ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದ ಹತ್ತಿರವೇ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ಆ ಪವಿತ್ರ ಪರ್ವತದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ಮಾಧವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಪವು ತಳಮಳಿಸಹತ್ತಿ, ನೊಣವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವ ಅನ್ನವು ವಾಂತಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ, ವಾಂತಿ ರೂಪದಿಂದ ಅದು ಹೊರಬಿದ್ದಿತು ಆಗ ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯು ಮದ್ಯ-ಮಾಂಸ-ಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪಾಪರೂಪ ವಾಂತಿಯನ್ನು ಸುಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನ ಪಾಪದ ಹೊಗೆಯು ದುರ್ಗಂಧವಾಗಿ ಪಸರಿಸಹತ್ತಿತು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು:—"ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ!" ವೆಂದು ತಮ್ಮ ಅಂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಈ ವೈಕುಂಠ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು. ಅವರು ಮಾಧವನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ:—"ಧನ್ಯ! ಧನ್ಯ!" ಎಂದು ಹೊಗಳಿ, ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿದರು. ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ವಿಮಾನದಿಂದ ಇಳಿದು, ಮಾಧವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ಹೇಗೆ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನೋ, ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಧವನನ್ನು ಕರೆದು, ಅವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ:—"ಮಾಧವನೇ, ಈಗ ನೀನು ಪಾಪದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಈ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡು ನೀನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ದೌಹಿತ್ರಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ, ತೋಂಡ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತನಾಗಿ ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವೆ; ಮತ್ತು ಜಗಜ್ಜನನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನಗೆ ಪುತ್ರಿಯಾಗುವಳು ಜಗತ್‌ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಅಳಿಯನಾಗುವನು ಬಳಿಕ ನೀನು ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ" ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ "ವೇಂಕಟಾಚಲ"ವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟನು; ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:— "ವೇಂ ಅಂದರೆ ಪಾಪವನ್ನು, ಕಟತೇ ಅಂದರೆ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ." ಆದ್ದರಿಂದ "ವೇಂಕಟಾಚಲ"ವೆಂದು ಆ ವೊತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕೇಳ್ಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು

ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನಿಗೆ ಗಂಗಾ-ಸೇತು-ಯಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಹಸ್ರ ವೇಳೆ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾನು ಗೌತಮಋಷಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ, ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಲಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಠಣ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮಂಗಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು

|| ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ "ಚತುರ್ಯುಗ ನಾಮ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನ"ವೆಂಬ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.||

೨ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಚತುರ್ಯುಗನಾಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈ ಮೊದಲು ನೀವು "ಪೂಜ್ಯವಾದ ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವನೆಂದು ವಾಯುವು ಶೇಷನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಿರಲ್ಲ! ಆ ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬಂದನು? ಮತ್ತು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದನು? ಆ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ; ಇದಲ್ಲದೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪುತ್ರಿಯಾದಳೆಂಬದನ್ನೂ, ಆ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಜಾಮಾತನಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ," ಎನಲು, ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ:—"ಎಲೈ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೀವು ಏನು ಕಾರಣ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಮತ್ತು ಈ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಯಾರಿಗೆ ದೊರೆಯುವದು? ಇದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ವರ್ಯು ಯಾರು? ದೇವತೆಗಳು ಯಾರು? ನೀವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾರದನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಸಂಶಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೇನೆಂದರೆ:—ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಫಲವೇನು? ಈ ನಾರದನು ಆಡುವ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ; ಈ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಬೇಕು? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಎಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವರೂ ಕೂಡಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ಕರೆದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, "ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಭೃಗುಋಷಿಯೇ, ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದೇವನು ಯಾರು? ಇದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದಕ್ಕೆ ಭೃಗುಋಷಿಯು:—"ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ" ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಬಹುದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಚತುರ್ಮುಖನಾಗಿಯೂ ದೀರ್ಘವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನಾಲ್ಕು ವೇದಘೋಷಣಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ತನಗೆ ಅಗ್ರಜನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಂಡನು; ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ

ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮಾತನಾಡಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಆಗ ಭೃಗುಋಷಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಈ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಹಳ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ತೋರುವನು. ಅಂತೆಯೇ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ. ಇವನು ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಫಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇವನು ಯೋಗ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ"ವೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೈಲಾಸಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು. ಅವನೇನಾದರೂ ಯೋಗ್ಯನೋ ಹೇಗೋ? ತಿಳಿಯುವೆನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋರಟನು.

ಆಗ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾದ ಶಂಕರನು ನಿಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡನು. ಕಾಮುಕನಾದ ಶಂಕರನು ಆಗ ಬಂದಿರುವ ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಇದ್ದನು, ಆದರೆ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ಕಂಡು, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ:—"ಮಹಾಬಾಹುಶಾಲಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರುದ್ರನು:—"ಈ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಿಗೆ ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೆ? ಇವನಿಗೆ ಈಗಲೇ ಶಾಸನ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು ಆಗ ಋಷಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ:—"ರುದ್ರನೇ, ಜನರಿಂದ ನೀನು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಡ; ನಿನ್ನ ಲಿಂಗವೇ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಲಿ" ಎಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಶಂಕರನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದನು.

ಹೀಗೆ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಹೋಗುತ್ತ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗುವದೆಲ್ಲಿಗೆ? ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ರುದ್ರನನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಸರಿಬೋರಲಿಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ವೈಕುಂಠಲೋಕವು ಭವ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಕಾರ-ಗೋಪುರ-ಶಿಖರ

ಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವದು ನವರತ್ನಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ದ್ವಾರಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಅದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವರು. ಭೃಗುಋಷಿಯು ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಶಯನಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಶಯನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡನು; ಹಾಗು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ:— "ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಾಯಿತಲ್ಲ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾದನು, ಶಂಕರನು ರತಿಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು; ಈ ವಿಷ್ಣುವು ನಿದ್ರಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಎಚ್ಚತ್ತ ಮೇಲೆ ಇವನ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು." ಎಂದು ಭೃಗುಋಷಿಯು ಯೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದೆಗೆ ಒದ್ದನು ಅದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಎಚ್ಚತ್ತು, ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು, ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಭೃಗುಋಷಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು:—"ಋಷಿವರ್ಯರೇ, ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾಗಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಜರಾಮರಣರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ದೇವದಾನವರಿಂದ ಸಹ ಭೇದಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮೃದುವಾದ ಪಾದಗಳಿಂದ ಏಕೆ ತಾಡನ ಮಾಡಿದಿರಿ? ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಕಠಿಣವಾದ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ತಾಡನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳು ಎಷ್ಟು ನೊಂದಿರುವವೋ ಏನೋ! ' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಉಷ್ಣೋದಕದಿಂದ ಆ ಋಷಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಮಂಗಲಕರವಾದ ಆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು:—"ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ನಾನು ಪವಿತ್ರನಾದೆನು. ನಿಮ್ಮಂಥವರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗುವವು" ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಋಷಿಯ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೂ, ಸಮಸ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಗೂ, ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸನ್ಮಾನ ಹೊಂದಿದ ಭೃಗುಮುನಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು "ಈ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು"

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು:—"ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೇ ನೀವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಅರ್ಪಣಮಾಡಿರಿ" ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೇ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ವೈಕುಂಠಲೋಕದಿಂದ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ ನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು:- "ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ವರುಣನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಭೃಗುಋಷಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ತಾಡನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವು ಅಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ನೀನು ಅಪಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಣ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು," ಎಂದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಂಗಡ ಪ್ರೇಮಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಕೆಯು ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ:—"ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಲಹವು ಶಾಂತವಾಗಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ನುಡಿದು, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಭಾಗೀರಥೀನದಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುನ್ನೂರು ಹರದಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯ ಹತ್ತರ ಶುಕಮುನಿಗಳ ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಿರುವವು. ಆ ನದಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎರಡೂವರೆ ಹರದಾರಿಯ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ಭವ್ಯವಾದ ವನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ, ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪುತ್ರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ "ವೈಕುಂಠ ಪರ್ವತ" ವೆಂಬದೊಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಳವು ಇರುವದು; ಆ ಪರ್ವತವು ಸಮಸ್ತ

ಧಾತುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿಯೂ, ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶೇಷಾವತಾರವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಅದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷ-ವಾಯುಗಳ ಸಂವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವು ನೂರು ಯೋಜನ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ, ಮೂವತ್ತು ಯೋಜನ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು. ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಮುಖವಾಗಿರುವದು; ಅಹೋಬಲಪರ್ವತವು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವದು; ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತವು ಪುಚ್ಛಭಾಗವಾಗಿರುವದು; ಇವೆಲ್ಲ ಭಾಗಗಳು ಕೂಡಿ ಶೇಷಾಚಲವೆನಿಸುವದು. ಇಂಥ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದನು

ಆ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಮಂದಾರ, ಪನಸ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಔದುಂಬರ, ಕಿಂಶುಕ, ಪಿಚಮಂದ, ಪಾರಿಜಾತ, ತಿಂತ್ರಿಣಿ, ನೇರಿಲ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಮಾವು, ಕೃಷ್ಣಾಗರು, ತಾಲ, ಹಿಂತಾಲ, ಪುನ್ನಾಗ, ದೇವದಾರು ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿರುವವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಧಾತುಗಳಿರುವವು ಅದರ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸಗಳು, ನೀರಕೋಳಿಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವವು. ವನದಲ್ಲಿ ಶುಕ, ಪಿಕ, ಪಾರಿವಾಳ, ಕ್ಷೀರಹಂಸ ಇವು ಇರುವವು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ, ಶರಭ, ಶಾರ್ದೂಲ, ವ್ಯಾಘ್ರ, ಜಂಬೂಕ, ವರಾಹ, ಗಜಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ನರಿ, ಕರಡಿ, ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ, ಚಮರೀಮೃಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿರುವವು. ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಶ್ವ, ಗೋ, ಮಹಿಷಿಗಳು ತುಂಬಿರುವವು. ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ, ಮಾಲತಿ, ಜಾಜಿ, ನಂದ್ಯಾವರ್ತ, ಚಂಪಕವೃಕ್ಷ, ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ, ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷ, ಕೇತಕಿವೃಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವು ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಎಷ್ಟೋ ವನಗಳು ಇರುವವು ಹೀಗೆ ಆ ಶೇಷಾಚಲವು ರಮ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಆ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳು ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿರುವರು; ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮೃಗಗಳಾಗಿರುವರು, ಪಿತೃಗಳು ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿರುವರು: ಯಕ್ಷ-ಕಿನ್ನರರು ಪಾಷಾಣಗಳಾಗಿರುವರು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಮೇರುಪರ್ವತದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರೇಂ

ದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯರು; ಅಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಪ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರು ಏನು ತಿಳಿಯುವರು?

॥ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶೇಷಗಿರಿ ವರ್ಣನ'ವೆಂಬ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.॥

೩ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—"ಕೇಳ್ಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮೇಲೆ ದೇವತಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯ, ಕಚ್ಛಪ, ಜಲಕುಕ್ಕುಟ, ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ 'ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೀರ್ಥವು ಇರುವದು. ಆ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗಗನಚುಂಬಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಇರುವವು ಆ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯು ಭಾಗೀರಥಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದು. ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ಧನ್ಯನು! ಅವನೇ ಪುಣ್ಯವಂತನು!! ಸೂರ್ಯನು ಧನುರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ್ಗೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬರುವ ಫಲವೆಷ್ಟೆಂತ ಹೇಳಬೇಕು? ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪಿತೃಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಶಂಖ' ನಾಮಕನಾದ ರಾಜನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಅಂಗಿರಸ ಪುತ್ರನಾದ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಯು ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆ ಫಲದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದರುಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದನು; ಮತ್ತು ದಶರಥರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ರಾವಣಾಸುರನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅದರಿಂದ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿ ತೀರ್ಥವೇ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವದು; ಮತ್ತು ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರಾಹಮುಖವುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು

ಭೂದೇವಿಯ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವನು. ತ್ರಿಕೋಟಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಈ ಸ್ಥಳವು ವೈಕುಂಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವದೆಂದು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ತಿಂತ್ರಿಣೀವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುತ್ತನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ:—"ಈ ಹುತ್ತವು ನನಗೆ ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಿರುತ್ತದೆ"ಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು.

ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಹುತ್ತಿನೊಳಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ಬಳಿಕ ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿಹೋದವು. ಆಗ ಚೋಳನೆಂಬ ರಾಜನು ಒಬ್ಬ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯ ಉದರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಭರತಖಂಡವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರ್ಜನ್ಯವಾಗಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿವ್ರತೆಯರಾಗಿಯೂ, ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು; ಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಂತರಾಗಿದ್ದರು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೋಳರಾಜನು ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿರುವನೋ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶೋಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ತಾನು ಗೋಪಾಲಿಕೆಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಧೇನುವಾಗಿಯೂ, ಶಂಕರನನ್ನು ಕರುವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಚೋಳರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದಳು. ಆಕೆಯು ಆಕಳನ್ನು ಕರುವು ಸಹಿತವಾಗಿ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ

ಕೊಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:—"ಧೇನುವೇ, ನನ್ನ ಪತಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಮೀಪ ವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವನು; ಆದ್ದ ರಿಂದ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಗೋಪಾಲಿಕೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಯಿಂದ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆಕಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡು ತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಬಹಳ ಸಭ್ಯವಿರುವದರಿಂದಲೂ ಚೋಳರಾಜನು ಆ ಗೋವಿನ ಮೇಲೆ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ಹಾಲನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನ ಎರಡುಸಾವಿರ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವೇಂಕಟ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಮೇಯಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಆಕಳುಗಳ ಕೂಡ ಈ ಗೋವೂ ಸಹ ಮೇಯುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಧೇನುರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು:—"ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಪಿತನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇರುವನು" ಎಂದು ತಿಳಿದು, ತಾನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂಸಿನೋಡುತ್ತ ಶೋಧಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಹೀಗೆ ಧೇನುರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕು ತ್ತಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ಹತ್ತರ ಇರುವ ಒಂದು ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತನು ಇರುವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ಧೇನುವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪಿತನಿಗೆ ಕ್ಷೀರಧಾರೆಗಳಿಂದ ಸೇಚನೆ ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಧೇನುವು ರಾಜನ ಆಕಳುಗಳ ಕೂಡ ಹೋಗಿ, ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ವಲ್ಮೀಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರೀತಿಯಾಗುವಂತೆ ಕ್ಷೀರಸೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಧೇನುವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, ಗೋಪಾಲ ನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವನಿಗೆ:—"ಎಲೈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ಗೋಪಾಲನೇ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಧೇನುವು ಹಾಲನ್ನೇ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಇದರ ವಿಚಾರವೇನು? ಆ ಆಕಳ ಹಾಲನ್ನು ನೀನೇ ಕುಡಿಯುವಿಯೋ? ಅಥವಾ ಕರುವು ಕುಡಿಯುತ್ತದೋ? ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು" ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿ ನುಡಿಯಲು, ಏನೂ ಅರಿಯದ ಗೋಪಾಲನು ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಯದಿಂದ

ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ:— "ತಾಯಿ, ಆ ಆಕಳ ಹಾಲನ್ನು ನಾನೇನೂ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಕರುವು ಕುಡಿಯುವದೋ? ಅಥವಾ ಗೋವು ತಾನೇ ಕುಡಿಯುವದೋ? ಮತ್ತೆ ಎರಡನೆಯವರು ಯಾರಾದರೂ ಕುಡಿಯುವರೋ? ಇದನ್ನು ನಾನರಿಯೆ ಈ ನನ್ನ ಮಾತು ಸತ್ಯವೋ ಮಿಥ್ಯವೋ ನೀವೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಿ;" ಎಂದು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ನುಡಿದನು ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಅದಕ್ಕೆ:—"ಆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೇಮಿಸಿರಲಾಗಿ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ? ದುಷ್ಟನೇ, ನೀನೇ ಆ ಆಕಳ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವದು ನಿಜವು; ಹೀಗಿರಲು, ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವೆಯಾ? ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಆ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು, ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ಒಳಿತಾಗಿ ಹೊಡೆದು:—"ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದಿರು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು

ಹೀಗೆ ರಾಜಪತ್ನಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡ ಗೋಪಾಲನು ಮರುದಿವಸ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಧೇನುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಾನು ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲ! ಆ ಆಕಳು ಹಾಲನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಕರುವೂ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ, ತಾನೂ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು; ಅಂದಮೇಲೆ ಅದರ ಮೊಲೆಯೊಳಗಿನ ಹಾಲೆಲ್ಲ ಏನಾಗುವವು? ಇದರ ವಿಷಯದಲ್ಲ ನಾನು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು? ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಹೊಡೆದ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ವೇದನೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಧೇನುವಿನ ಕಪಟವು ತಿಳಿದರೆ, ಈ ಹೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನೇ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಗೋಪಾಲನು ಆ ಆಕಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ನಿತ್ಯದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಆಕಳುಗಳ ಕೂಡ ಆ ರಾಜನ ಗೋವನ್ನೂ ಹೊಡೆಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ಪಾಳತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಧೇನುವು ಎಲ್ಲ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ತಾನೊಂದೇ ವೇಂಕಟಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಸೇಚನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದೇ ಪಾಳತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಕನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದು ಮಹಾ ರೋಷ ದಿಂದ:—“ಎಲೈ ಕಪಟ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಯೇ, ನೀನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಳವಿನಿಂದ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾಜ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಸಿದಿಯಾ? ಇಕೋ ನೋಡು, ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ:—“ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಧೇನುವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಈ ದುಷ್ಟನಾದ ಗೋಪಾಲನು ಕೊಲ್ಲುವನಲ್ಲ! ಈ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ತುಲಸೀದಳವನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಣವಾಡಿದರೂ ಸಾಕು; ಅವನನ್ನು ಸಂರ ಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಧೇನುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಏನಾಶ್ಚ ರ್ಯವು? ಇದಲ್ಲದೆ ‘ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನಗೋಸ್ಕರ ತನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಸುವವನು ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇರುವವರೆಗೂ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು’ ಎಂಬದಾಗಿ ನನ್ನ ವಚನವಿದ್ದು, ನಾನೇ ಈ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೇ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನನಗೆ ಅಪ ಕೀರ್ತಿ ಬರುವದು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾ ಸನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಆ ಗೋಪಾಲನ ಕೊಡಲಿಯ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತಾನೇ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಕೊಡಲಿಯ ಹೊಡೆತವು ಜಗತ್ಪತಿ ಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ದೊಡ್ಡ ಘಾಯವುಂಟಾಗಿ, ಅದರೊಳಗಿಂದ ಏಳು ತಾಳವೃಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಉನ್ನತವಾಗಿ ರಕ್ತವು ಪುಟಿಯ ಹತ್ತಿತು! ಇಂಥ ಭಯಂಕರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಪಾಲನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ಮರಣವನ್ನೇ ಹೊಂದಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು ಆಗ ಆ ಧೇನುವು ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತ ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನಿ ಳಿದು ಚೋಳರಾಜನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು:—ಈ ಆಕಳು ನನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರಮ ದುಃಖದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೊರ ಳಾಡುವ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು? ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾ

ಗಿದ್ದೀತು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ:—ಎಲೈ ದೂತನೆ, ಈ ಗೋವಿಗೆ ಏನೋ ದುಃಖವಾಗಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ನೀನು ಇದರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಧೇನುವಿನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೂತನು ಆ ಆಕಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಡೆದನು ಆಗ ಆಕಳು ವೇಂಕಟಗಿರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ವಲ್ಮೀಕದ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿತು ಆ ದೂತನಾದರೂ ವಲ್ಮೀಕದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮೃತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಗೋಪಾಲನನ್ನೂ, ವಲ್ಮೀಕದಿಂದ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಪುಟಿಯುತ್ತಿರುವ ಭಯಂಕರವಾದ ರಕ್ತವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಭಯದಿಂದ ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿ, ಬೇಗನೆ ಓಡಿ ಬಂದು ರಾಜನಿಗೆ ವಲ್ಮೀಕದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ, ಗೋಪಾಲನು ಮೃತನಾದದ್ದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೋಳರಾಜನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು:—'ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲ!' ಎಂದಂದು, ಬೇಗನೆ ಒಂದು ಮೇಣೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಹುತ್ತಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವನ್ನೂ, ಮೃತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಗೋಪಾಲನನ್ನೂ ನೋಡಿ:-ಅಕಟಾ! ಈ ವಲ್ಮೀಕವು ರಕ್ತಮಯವಾಗಿರುವದು! ಗೋಪಾಲನು ಮೃತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು!! ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಪಾಪಿಷ್ಠನು ಮಾಡಿರಬಹುದು? ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಧೇನುವು ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು; ಇದು ಎಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯವು? ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿರುವ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಘಾಯದ ವೇದನೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಶ್ರುಪೂರಿತ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗದ್ಗದ ಸ್ವರವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ಬಹು ಕಷ್ಟಯುಕ್ತವಾದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ:—'ಎಲೈ ಪಾಪಿಷ್ಠನೇ, ದುರಾಚಾರಿಯೇ! ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾದ ಚೋಳರಾಜನೇ!! ಅನಾಥನಾಗಿ, ಅನ್ನರಹಿತನಾಗಿ, ದರಿದ್ರನಾಗಿ, ವನಚಾರಿಯಾಗಿ, ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಂದಲೂ, ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದಲೂ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಂದಲೂ ರಹಿತನಾಗಿ ಇರುವ ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಈ

ಗೋಪಾಲನು ತಾಡನ ಮಾಡಿದನು; ಆ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನನಗೆ ಪರಮ ದುಃಖವು ಉಂಟಾಗಿರುವದು; ಎಲೈ ಚೋಳನೇ, ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯಗಳೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆಂಬ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಮತ್ತನಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಗ್ರಹಣಮಾಡು. ನನಗೆ ದುಃಖ ಕೊಟ್ಟ ಕರ್ಮದಿಂದ ನೀನು "ಪಿಶಾಚಿಯಾಗು" ಎಂದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೋಳರಾಜನು ಭಯದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅವತಾರ ಪ್ರಶಂಸನ'ವೆಂಬ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು॥

೪ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಚೋಳರಾಜನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನೇನಂದರೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ಕರುಣಾನಿಧಿಯೇ, ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ನೀನು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲ! ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನಗಾದ ಈ ದುಃಖಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಅರಿಯೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಮ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಹಾ! ಕಷ್ಟವು! ಕಷ್ಟವು!!" ಎನ್ನುತ್ತ ತನಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಶಾಪವು ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಘಾಯವು ಉಂಟಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ರಾಜನು ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ ನಿಂತಿರಲು, ದಯಾಸಮುದ್ರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಗಿ ಆತನು ರಾಜನಿಗೆ:—"ಚೋಳರಾಜನೇ, ನಾನು ದುರಾಚಾರಿಯು; ಪರಮ ಪಾಪಿಷ್ಠನು; ಏಕೆಂದರೆ, ಅಪರಾಧವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಅತಿಶಯವಾದ ಘಾಯದಿಂದ ನನಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವ್ಯಥೆಯಿಂದಲೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ! ರಾಜನೇ, ನನ್ನ ಶಾಪವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು; ಆದರೂ ನಿನಗೊಂದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು;

ಅದೇನಂದರೆ:—“ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ದೋಷದಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ದುಃಖದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿರೋಣ, ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ನಾನೂ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುವೆನು ಇದಂತಿರಲಿ. ರಾಜನೆ, ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶನೆಂಬ ರಾಜನು ಹುಟ್ಟಿ, ಆತನು ತನ್ನ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವನು; ಆ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ತೊಲೆ ತೂಕ ಸುವರ್ಣದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿಯೂ, ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಿರೀಟವನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವನು. ಆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆನು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು ಜಲದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗುವವು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆರು ಗಳಿಗೆಗಳ ತನಕ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಸುಖವಾಗುವದು” ಎಂದು ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದ ಕಾಲನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಸುಖವಾಗುವ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅವತಾರದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಆ ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅವನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶಾಪಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಪಿಶಾಚಿರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು

ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಲ್ಮೀಕವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಕುಠಾರದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಗಾಯವು ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಯಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸ ಹತ್ತಿದನು ಬಳಿಕ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಗುರುವು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸನ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—“ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ, ಇದು ನೋಡು ನನ್ನ ಘಾಯವನ್ನು; ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಔಷಧವನ್ನು ಹೇಳು”ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಗುರುವು:—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಎಕ್ಕಿಯ ಗಿಡದ ಕಾಯಿಯ ಅರಳೆಯನ್ನೂ ಔದುಂಬರದ ಹಾಲನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯುವದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಗುರುವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಔಷಧವನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಚ್ಚುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಲ್ಮೀಕವೇ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಯಾಗಿಯೂ, ತಿಂತ್ರಿಣೀ ವೃಕ್ಷವೇ ದಶರಥರಾಜನಾಗಿಯೂ, ಶೇಷಾಚಲವೇ ಅನುಜ

ನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಗಿಯೂ, ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣ ವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದು, ರಾಮಾವತಾರದಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಮತ್ತು ವಲ್ಮೀಕವೇ ದೇವಕಿಯಾಗಿಯೂ, ತಿಂತ್ರಿಣೀ ವೃಕ್ಷವೇ ವಸುದೇವ ನಾಗಿಯೂ, ಶೇಷಾಚಲವೇ ಬಲರಾಮನಾಗಿಯೂ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿ ತೀರ್ಥವೇ ಯಮುನಾ ನದಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತರಾದ ಯಾದವರೇ ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಮೃಗ ಗಳಾಗಿಯೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದು. ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಂತೆ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು, ಮತ್ತು "ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ, ಆಕಾಶಗಂಗೆ ಇವರ ಆಗಮನ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಪರ ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅವಲಂಬನವಾಗಿರುವ ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನು ಸರ್ವ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗು," ಎಂದು ವೇದವಾಚನದಂತೆ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶೇಷಾಚಲವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೇದಮಯವಾಗಿರುವದು. ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನು ವಾಸಮಾಡಿದ ವಲ್ಮೀಕವು ವೈಕುಂಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವೆನಿಸಿತು; ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವ ವಿರಜಾನದಿಯೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರೀ ನದಿಯು, ರಮಾಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಮುಕ್ತ ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮುಕ್ತ ರುದ್ರರೇ ಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮೊದ ಲಾದ ಋಷಿಗಳೇ ಕಪಿಗಳು. ಅಂಥ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; ಅವನು ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗುವನು ಇಂಥ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ಶಕ್ತರಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಅಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಪಶಕ್ತರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಅದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಏನು ತಿಳಿದಾರು?

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ದಲ್ಲಿ 'ಪರ್ವತವರ್ಣನ'ವೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು॥

———

೫ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—"ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಆತನ ಅವತಾರಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆನು. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಆಕಾಶ ರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರಿಯು ಹೇಗಾದಳೆಂಬದನ್ನೂ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಜಾಮಾತನಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ರಾಜನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸ್ನಾನಮಾಡುವನೋ, ಅವನೇ ಪುಣ್ಯವಂತನು, ಅವನೇ ಕೃತಾರ್ಥನು; ಇರಲಿ. ಜನಕರಾಜನೇ, ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು:—

"ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸೂಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ಯಾಮಾಕ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ವೃಷಭನೆಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು. ಆಗ ಮಿಕ್ಕ ವರಾಹಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ, "ನೀನು ಯಾರು,-ನೀನು ಯಾರು?" ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಸೂಕರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಡಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು:—"ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಡ, ಹೊರಗೆ ಬಾ" ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ವರಾಹನೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡನು; ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರಾವಲೋಕನದಿಂದ ಉಭಯತರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ಸುರಿಯಹತ್ತಿದವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎರಡು ರೂಪಗಳಿಂದ

ಶೋಭಿಸುವ ವರಾಹ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರು ಆಗ ಆ ಉಭಯತರ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಆ ವರಾಹ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ:-'ಈ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ವಯೋನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಕೃತ ಪುರುಷನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ'ಂದು ಮಾಡಿದ ಆನಂದದಿಂದ ಆ ಶೇಷಪರ್ವತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ರಮಾಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಚಿತ್ರಕರವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋದರು

ಇತ್ತ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—"ನೀನು ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ವರಾಹನೇ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಋಷಿಯು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಾನು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ತಾಡನಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನಗೆ ಅಪಮಾನವಾಯಿತೆಂದು ನನ್ನ ಕೂಡ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು; ಆ ದುಃಖದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನೀನು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವದೊಂದಾದ ಈ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೆನು, ಆದರೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಚೋಳರಾಜನ ಗೋಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ದುಷ್ಟ ಗೋಪಾಲನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕುಠಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾಡನಮಾಡಿದನು ಆ ಘಾಯುವು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಔಷಧವನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನು ಈ ಹೊತ್ತಿನ ದಿನ ನಿನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು, ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಸುದೈವವೇ ಸರಿ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೂ ನನಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ವರಾಹನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು; ಆದರೆ ಕ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡ

ಬೇಕಾಗುವದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಧುರವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ:—"ಕರುಣಾನಿಧಿಯಾದ ವರಾಹನೇ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಬಂದು ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಿನಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನನಗೆ ಮಾಡಲಿ; ಇದೇ ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕ್ರಿಯವು, ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ಈ ಕ್ರಿಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ವರಾಹನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಶತ ಪಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಜನರಿಗೆ ಮೋಹಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಏಕರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ವರಾಹರು ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಆ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೋಸ್ಕರ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಕುಲಾವತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು; ಹಾಗು ಅವನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧುಸಹಿತವಾದ ಶ್ಯಾಮಾಕಾನ್ನವನ್ನು ಬಕುಲಾವತಿಯುಕೂಡ ಕಳುಹುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಘಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುವದರಿಂದಲೂ, ಕಾಲು ಒತ್ತುವದರಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು

ಜನಕರಾಜನು:—"ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳೇ, ಬಕುಲಾವತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ? ಆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು." ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶತಾನಂದರು:—"ರಾಜನೇ, ಆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಾಯಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯಾಗಿದ್ದಳು; ಆಕೆಯು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡದೇ ಇದ್ದದರಿಂದ, ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣನೇ, ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ, ಆ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವದು; ಅದನ್ನು ಈಗಲೇ ಪೂರ್ಣಮಾಡು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕೃಷ್ಣನು:—"ತಾಯಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಮಹೋ

ತ್ಸವವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಆಕೆಯು ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಲವಶಳಾದಳು ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಶೋದೆಯ ಆಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು ಆ ಯಶೋದೆಯೇ ಈಗ ಬಕುಲಾವತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ತೃಪ್ತಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು,'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಎಲೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಾಚರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಜನರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವ ವೈರಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಭಕ್ತರ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ, ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುರೂಪವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾದರೆ ಯಾವದೂ ಅಲಭ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ಯಶೋದಾದೇವಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅನ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಕುಲಾವತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವನು. ಅಂಥ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದರೆ ಜ್ಞಾನ-ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ದುರ್ಲಭವು ಏಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನು ಭಕ್ತನಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು; ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವನು. ಹನುಮಂತನಿಂದ ತಾನು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ತಾನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ಇಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವನು ಶಕ್ತನಾದಾನು? ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವವು; ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವನು; ಆದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳೇ ನಡೆಯುವವು. ಬಹಳ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ

ದರ್ಶನವಾಗುವದು; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಆ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯು ದರ್ಶನವು ಮುಕ್ತಿಪ್ರದವಾಗಿರುವದು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬಕುಲಾವತಿಯ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ' ಎಂಬ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:— ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವವೆಂಬ ದೇವಲೋಕದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಕುದುರೆಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸರ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ, ಕಿರಾತರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದನು; ಹೇಗೆಂದರೆ, ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ ಪಂಚಹಸ್ತಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದೋತರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಅದರ ಮೇಲೆ ನಡುಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಗಿದನು. ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಉಡದಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಬಿಳುಪಾದ ಗೋಪೀಚಂದನದ ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಆ ನಾಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದ ಗೆರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದನು. ತಾಂಬೂಲದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನೂ, ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅದರಂತೆ ಬಂಗಾರದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಕಣಗಳನ್ನೂ, ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ದಿವ್ಯವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿ, ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣದ ರುಮಾಲವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಉದ್ದವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆ ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವ

ವೆಂಬ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆ ಕುದುರೆಯು ನೀಲ ವರ್ಣದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವದು. ಹದಿನೈದು ಮೊಳ ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ, ದೇವಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು; ಆ ಕುದುರೆಯು ಅನೇಕ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿರುವದು. ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಶೇಷಾಚಲವನ್ನಿಳಿದು, ಕೆಳಗಿರುವ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸಿಂಹ, ಶರಭ, ಶಾರ್ದೂಲ, ಹರಿಣ, ಜಂಬೂಕ, ವನಮಹಿಷ ಮೊದಲಾದ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮದಗಜವನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಆ ಗಜವು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಯದಿಂದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ದೂರ ಓಡಿತು; ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಅದರ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಗಜವು ಒಂದೂವರೆ ಗಾವುದ ಪರಿಯಂತರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೆ ಮದವಿಳಿದು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಯನ್ನೆತ್ತಿ 'ಶರಣಾಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒದರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಲವು ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಬಂದಿದ್ದರು, ಎಂದು ಶತಾನಂತರು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಜನಕರಾಜನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ:—"ಗುರುಗಳೇ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಯಾರು? ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿದ್ದರು!" ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಶತಾನಂದರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರ ಭಾರತಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರು ಆಳಿದ ಬಳಿಕ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳಾದ ನಂತರ, ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ಸುವೀರನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳಿಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸುವೀರನ ಮಗ ಸುಧರ್ಮನೆಂಬವನು ಆಳಿದನು; ಆ ಸುಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಆಕಾಶನೆಂತಲೂ, ತೋಂಡಮಾನನೆಂತಲೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾಗಿಯೂ, ಹರಿಭಕ್ತಿ ಪರಾಯಣರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು ಹಿರಿಯನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ತೋಂಡದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು

ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಗೋವುಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆ ರಾಜನು ತನಗೆ ಪುತ್ರರಾಗಲಿಲ್ಲೆಂಬ ವ್ಯಸನದಿಂದ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಿಗೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯಸುಖವನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದೆನು, ಮತ್ತು ತೀರ್ಥ-ಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದೆನು; ಆದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪುತ್ರಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನೊ? ಯಾರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದಿರುವೆನೋ? ಆ ಪಾಪದಿಂದ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ, ಪುತ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಪುತ್ರನು ಅಳುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. 'ಅಪುತ್ರಸ್ಯ ಗತಿರ್ನಾಸ್ತಿ' ಎಂಬಂತೆ ಪುತ್ರರಹಿತನಾದ ನನಗೂ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದುರ್ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದಲ್ಲ! ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ದೈವಹೀನನಾದ ನಾನು ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನ ಕೂಡ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಮಗನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಅವನ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನು ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಅನೇಕವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಕವಚಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಇಡಲಿಲ್ಲ-ತೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ; ಹಟಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ರನನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ "ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕುಡಿಸು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಗೊಂಬೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಚಂಡನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡು; ಅಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವನು" ಎಂದು ಹೇಳುವ ದೈವವು ನನಗೆ ಇಲ್ಲ; ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕವಚವನ್ನೂ, ರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕೇಶ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನಿಡಲಿಲ್ಲ. ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ

ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡಲಿಲ್ಲ; ಪುತ್ರನ ಮುಂಜಿ, ಲಗ್ನ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ; ರಾಜ್ಯಪದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ಪುತ್ರಹೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಯಮದೂತರು:—"ರಾಜನೇ, ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಹೊರಡು" ಎಂದು ಯಮಪಾಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯುವರಲ್ಲ! ಯಮನು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು:—"ಎಲೈ ದುರಾಚಾರಿಯೇ, ನೀನು ಅಪುತ್ರನು ಪಾಪಿಷ್ಠನು" ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುವನು. ಅದನ್ನು ನಾನೆಂತು ಸಹಿಸಲಿ? ಹೀಗೆ ಸುಧರ್ಮವಂಶವೆಂಬ ದೀಪವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡುವವನಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ನಾನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಪತಿಹೀನಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಜನರು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದೂಷಿಸುವರೋ, ಜಲರಹಿತವಾದ ಬಾವಿಯು ಹೇಗೆ ದೂಷಣಾಸ್ಪದವೋ, ಹಾಗೆ ಪುತ್ರರಹಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಜನರು ದೂಷಿಸುವರು. ಗುರುಗಳೇ, ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರೆ ಆತನು ನನಗೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾನು? ಅನಾಥರಾದ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಪುತ್ರರಾಗುವದು ಪರಮ ದುರ್ಲಭವು, ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವವೇ ಹೊರತು, ಸುಮ್ಮನೆ ದುಃಖಪಟ್ಟರೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಆದರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪರಮ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆನು ಗುರುಗಳೇ, ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ನಮಗೆ ಧರ್ಮಸಂತಾನವೆನಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯಾದರೂ ಉತ್ಪನ್ನಳಾಗಲಿಲ್ಲ! ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಹೇ ವರಪ್ರದನಾದ ಅಚ್ಯುತನೇ, ರಂಗನಾಥನೇ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನೇ, ಕರುಣಾನಿಧಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯೇ, ರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಗುರುಗಳೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುವ ನಮಗೆ ಗತಿಯೇನು? ನಾವು ಯಾವ ಕಠಿಣವಾದ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುವೆವೋ, ಯಾವ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವೆವೋ ತಿಳಿಯೆನು ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞರೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯಾದರೂ ನಮಗೆ ಪುತ್ರರಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಆದಕ್ಕೆ ಗುರುವು:—“ರಾಜನೇ, ನೀನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲೆಂದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ದುಃಖವನ್ನು ಮಾಡುವದುಂಟೇ? ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡು; ಅಂದರೆ ಆ ಯಜ್ಞದ ಫಲದಿಂದ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನಾಗುವನು” ಎಂದು ಆ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಯಜ್ಞಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ, (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೆಂಟೆಗಳಿಂದ) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶೋಧನ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಸಹಸ್ರ ಪತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಕಂಡು:— “ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಇಂಥ ಕಮಲವನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇವೊತ್ತೇ ನೋಡಿದೆನು” ಎಂದು ರಾಜನು ಅದರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಆಕಾರವುಳ್ಳ, ಕಮಲಪತ್ರದಂತೆ ನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಕೂಸನ್ನು ಕಂಡನು. ಆದರಿಂದ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತನ್ನೊಳಗೆ:—“ಆಹಾ! ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ದುಃಖಪಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನಗೆ ಈ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು” ಎಂದು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು:—ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಾಯೆಯು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದು, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕೂಸನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇರುವ ನಾನು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು; ಆದರೆ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೋ? ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೋ? ಎಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ರಾಜನಾದ ನಾನು ದೇವಾಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ:— “ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯು ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯಪ್ರದಳಾಗಿಯೂ, ಬಹು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೂಸನ್ನು ನೀನೇ ಸಂರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವಾಣಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷದಿಂದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು:—“ಪ್ರಿಯಳೇ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಮಗೆ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು

ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುತ್ರಿಯಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅನೇಕ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯು:—"ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ಬಂಜೆತನವು ಹೋಯಿತು, ದೇವರೇ ನಮಗೆ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು" ಎಂದು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, ಆ ಕೂಸನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಹತ್ತಿದಳು ಹೀಗೆ ರಾಜನೂ, ರಾಜಪತ್ನಿಯೂ ಪರಮ ಹರ್ಷಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು

ಇತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಕನ್ನಿಕೆಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಆಗಮನದ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು ಆ ರಾಜನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು ಹರುಷಿತನಾಗಿ, ಐದನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಿಂದ ಯಜುರ್ವೇದಯುಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಮಂತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಮುಂದೆ ಆ ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ಹತ್ತನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿರಲಾಗಿ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮೀ ಗುರುವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆದಳು ಆಗ ರಾಜನು ಪುತ್ರನ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾಲ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹಬಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ಗೋಗಳನ್ನೂ, ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ನವವಿಧ ಧಾನ್ಯ ಗಳನ್ನೂ ದಾನಕೊಟ್ಟನು ಬಳಿಕ ಆಕಾಶರಾಜನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭೋಜನ, ತಾಂಬೂಲ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ "ವಸುದಾನ"ನೆಂದು ನಾಮ ವನ್ನು ಇಟ್ಟನು.

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:—"ಗುರುಗಳೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅವತಾರವಾದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಏನು ಇಟ್ಟನೆಂಬ ದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು"ಎನಲು, ಶತಾನಂದರು:— 'ರಾಜನೇ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಉದರವುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ, ಕಮಲಮುಖಿ ಯಾಗಿಯೂ, ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದವಳಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅವತಾರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಾರಣ, ಅವಳಿಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು 'ಪದ್ಮಾ ವತಿ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು"

ಇತ್ತ ಆಕಾಶರಾಜನು ಕಲಂಕರಹಿತರಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು" ಎಂದು ಬಹು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ, ರಾಜಪುತ್ರನೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾಗಲು, ಅವರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ತನ್ನ ಮಗ ಳನ್ನು ಕಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡ ಬೇಕು?" ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಶೋಧ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು ಆಕಾಶರಾಜನು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಯೋಗ್ಯ ವರನು ಸಿಗದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಬಹಳ ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನಾದನು; ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡವನಾದ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಯೌವನಸ್ಥಳಾದ ಪದ್ಮಾ ವತಿಯು ಅನೇಕ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರಳಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಖಿಯು ರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮನೋಹರವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಇದೇ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ವೃತ್ತಾಂತವು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಗ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯೂ, ಆಕೆಯು ಸಖಿಯರೂ ವನದಲ್ಲಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ವಸಂತಕಾಲದ ಉಗ್ರವಾದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಘಾಸಿಯಾಗಿ, ಆ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಒಂದು ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಟಾಧಾರಿ ಯಾಗಿಯೂ, ಭಸ್ಮದಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಪೂ ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ವೃದ್ಧನಾ ಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾರದಮುಷಿಯು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು:—"ಸಖಿಯರೇ, ಈ ನಿರ್ಜನವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿ ರುವ ಈ ಭವ್ಯವಾದ ಮುನಿಯು ಯಾರು? ಎಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕನ್ನಿಕೆಯರು:—"ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ನಾರದನು:—"ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನಾನು

ಈ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕುಲಗುರುವು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ:—"ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ತೋರಿಸು; ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಎರಡನೆಯವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ? ಎಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ:—"ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನನ್ನ ಸಾಮುದ್ರಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಿಯೇನು?" ಎಂದು ಬೇಸರದಿಂದ ನುಡಿಯಲು, ಅದಕ್ಕೆ ನಾರದನು:—"ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯಪಡುವೆ, ಆದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪಿತೃಸಮಾನನೆಂದು ತಿಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಆಗ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾರದರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಕೊಡಲು, ನಾರದನು ಆಕೆಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ:—"ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನಿನಗೆ ಪತಿಯಾಗುವನು. ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಗಳು ಪದ್ಮತಲದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ; ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾ ಚಿಹ್ನವಿರುವದು ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖವು ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ, ನೇತ್ರಗಳು ಕಮಲಪತ್ರಗಳಂತೆಯೂ, ನಾಶಿಕವು ತಿಲಪುಷ್ಪದಂತೆಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ ನಿನ್ನ ಗಲ್ಲಗಳು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಹೊಳಪಾಗಿರುವವು. ಹುಬ್ಬುಗಳು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಸಮನಾಗಿರುವವು ಹಲ್ಲುಗಳು ದಾಡಿಮಫಲದ ಬೀಜಗಳಂತಿರುವವು ಅಧರವು ಕೆಂಪುಕಮಲದ ವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು ಜಿಹ್ವೆಯು ಅತಿ ಕೋಮಲವಾಗಿರುವದು ನಿನ್ನ ಕೇಶಗಳು ಬಹಳ ಕಪ್ಪಾಗಿಯೂ, ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವವು ನಿನ್ನ ಹಣೆಯು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪೀಠದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ ನಿನ್ನ ಕಂಠವು ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ತಾಂಬೂಲದ ರಸವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿರುವದು ಸ್ತನಗಳು ಪುಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಉದರವು ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯಂತೆ ತೆಳುವಾಗಿಯೂ, ನಾಭಿಯು ಕೋಮಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಾಗಿವೆ. ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಏನು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದೆಯೋ ಏನೋ! ನಿನ್ನ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತವೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಾರದ ಋಷಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ

ಹೊರಟು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

||ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನಾಗಮನ' ಎಂಬ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು||

೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು:—"ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಓಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮದಗಜವು ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪದ್ಮಾವತಿಯೂ, ಆಕೆಯ ಸಖಿಯರೂ ಕುಳಿತಿರುವ ವೃಕ್ಷದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ ಅಶ್ವವನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಗಜವನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಅಂಜಿ, ಗಿಡದ ಮರೆಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಗಜರಾಜನು ಹೋದನೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ತಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿಯೂ ಮನ್ಮಥಾಕಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಅಶ್ವವನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮದಗಜವು ತನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸೊಂಡಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ವನದಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ:—"ಸಖಿಯೇ, ನೋಡಿದೆಯಾ, ಕಮಲದಂತೆ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವನಾದ ಈ ಕಿರಾತ ರೂಪಿಯನ್ನು? ಇಂಥ ತ್ರಿಲೋಕ ಸುಂದರನನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿವಂತನನ್ನೂ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಏನು ಇವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು? ಮಹತ್ತಾದ ಗಜವು ಇವನಿಗೆ ಶರಣಾಗತವಾಗಿ ಹೊರಟು

ಹೋಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿ, ಆತನ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ:—“ಸಖಿಯರೇ, ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಯಾರು? ಇವನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳೂ, ಇವನ ದೇಶ, ನಡತೆ, ಕುಲ, ಶೀಲ, ಗೋತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿರಿ’’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಸಖಿಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—“ಮಹಾಪುರುಷನೇ, ನೀನು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆ? ಪುರುಷರಿಲ್ಲದ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹತ್ತರ ವಿಶೇಷ ವೇಳೆ ನಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋರಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—“ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೇಳುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು, ಆದರಿಂದ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ (ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ) ಈ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತವಿರುವದು; ಆದಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆನು’’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಮನದಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚದೇ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯಾದರೂ, ಪರಮಸುಂದರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಸಖಿಯರು ಪುನಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಪರಮಪುರುಷನೇ, ಈ ನಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವೇನಿರುವದು? ಬೇಗನೆ ಹೇಳು; ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವು ಯಾವದು? ನಿನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳೂ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ನಿನ್ನ ಕುಲ, ಶೀಲ, ಗೋತ್ರಗಳೂ ಯಾವವು?’’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—“ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನನ್ನದು ಚಂದ್ರಕುಲವು, ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು, ಬಲರಾಮನು ನನ್ನ ಅಗ್ರಜನು, ಸುಭದ್ರೆಯು ನನ್ನ ತಂಗಿಯು, ಪಾಂಡವರು ನನಗೆ ಬಾಂಧವರು, ನನ್ನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯುವರು ನಾನು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು; ನನ್ನ ತಾಯಿಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದವನಾಗಿರುವೆನು; ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕನ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯೇ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವು; ಆದಕ್ಕಾ

ಗಿಯೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳು'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಪದ್ಮಾವತಿಯು:—''ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಪುರುಷನೇ, ನಾನು ತೋಂಡದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯು; ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬದು ನನ್ನ ನಾಮವು, ನಮ್ಮದು ಚಂದ್ರಕುಲವು, ಅತ್ರಿಗೋತ್ರವು, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನೀನು ಮಾಡುವದೇನು? ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—''ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನಿಷ್ಠೂರವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಯಿಸುತ್ತೀ? ಮೃದುವಚನದಿಂದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೇ ಹೇಗೆ? ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ. ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಯೇ, ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಜಲಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಜಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟವರು ಬಹು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದು; ಮತ್ತು ಈ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು:-''ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ಕಿರಾತರೂಪಿಯೇ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವಾಚ್ಯವಚನಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀಯಾ? ನಿನಗೆ ಜೀವದಾಶೆಯಿಲ್ಲೆಂಬ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಗೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಇಂಥ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಸಂಹಾರಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ''ನೀನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀ'' ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಇದೊಂದು ಸಾರೆ ಕರುಣಿಸಿ ಕ್ಷಮೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ನೀನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗು'' ಎಂದಳು

ಆದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೆದರದೆ:—''ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆದರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ? ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯವೇನು? ನೀನು ಕನ್ಯೆಯು, ನಾನು ವರನು; ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಕೊಂದು ಹಾಕಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ? ಅನ್ಯಾಯ

ವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಸುವನೋ ಹೇಗೆ? ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸುಮ್ಮನೆ ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಲ್ಲವೆ?'' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು:—''ಮೂರ್ಖನಾದ ಪುರುಷನೇ, ಬಾಲಭಾವದಿಂದ ಮಾತಾಡುವದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಹಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಕನ್ಯೆಯಾದ ನನಗೆ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇಡಿಯನ್ನೇ ಹಾಕಿಸುವನು; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:— ''ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಿನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣನೋಟವೆಂಬ ಬೇಡಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಬಿಗಿದಿರುತ್ತೀ; ಅಂದಮೇಲೆ ಇನ್ನು ರಾಜನಿಂದ ಬೇಡಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಸುವದೇಕೆ? ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗದು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—''ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಎಂಥ ಗಟ್ಟಿಗನು? ನಾನಂದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಭಯಪಡಲೊಲ್ಲನು; ಅಂದಮೇಲೆ ಈಗ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?'' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ:— ''ನಿಷಾದಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಆಣೆ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಆಣೆ, ವೇಂಕಟೇಶನ ಆಣೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಂದು:— ''ನೀನು ಆಣೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೂ ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ ಇಕೋ ನೋಡು! ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೇ ಬಂದೆನು'' ಎಂದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು: ವಚನಿಸೇ, ''ಪುರುಷನಾದ ನಾನು ನಿರ್ಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿಂದೇನಾಗುವದು?'' ಎಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ ಹೇಗೆ? ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಅನಾಥಮರಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಂದೀ ಕಾಕ ಗೃಧ್ರಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗೀತು, ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಗನೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು'' ಎಂದು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಆ ಮಾತಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ''ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ

ಗಿಯೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳು'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಪದ್ಮಾವತಿಯು:—''ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಪುರುಷನೇ, ನಾನು ತೋಂಡದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯು; ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬದು ನನ್ನ ನಾಮವು, ನಮ್ಮದು ಚಂದ್ರಕುಲವು, ಅತ್ರಿಗೋತ್ರವು, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನೀನು ಮಾಡುವದೇನು? ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—''ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನಿಷ್ಠೂರವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಯಿಸುತ್ತೀ? ಮೃದುವಚನದಿಂದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೇ ಹೇಗೆ? ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ. ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಯೇ, ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಜಲಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಜಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟವರು ಬಹು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದು; ಮತ್ತು ಈ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು:—''ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ಕಿರಾತರೂಪಿಯೇ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವಾಚ್ಯವಚನಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀಯಾ? ನಿನಗೆ ಜೀವದಾಶೆಯಿಲ್ಲೆಂಬ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಇಂಥ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಸಂಹಾರಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ''ನೀನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀ'' ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಇದೊಂದು ಸಾರೆ ಕರುಣಿಸಿ ಕ್ಷಮೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ; ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ನೀನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗು'' ಎಂದಳು

ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೆದರದೆ:—''ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆದರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ? ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯವೇನು? ನೀನು ಕನ್ಯೆಯು, ನಾನು ವರನು, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಕೊಂದು ಹಾಕಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ? ಅನ್ಯಾಯ

ವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಸುವನೋ ಹೇಗೆ? ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸುಮ್ಮನೆ ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು:—"ಮೂಢನಾದ ಪುರುಷನೇ, ಬಾಲಭಾವದಿಂದ ಮಾತಾಡುವದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಹಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಕನ್ಯೆಯಾದ ನನಗೆ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇಡಿಯನ್ನೇ ಹಾಕಿಸವನು; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಿನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣನೋಟವೆಂಬ ಬೇಡಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಬಿಗಿದಿರುತ್ತೀ; ಅಂದಮೇಲೆ ಇನ್ನು ರಾಜನಿಂದ ಬೇಡಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಸುವದೇಕೆ? ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಎಂಥ ಗಟ್ಟಿಗನು? ನಾನಂದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಭಯಪಡಲೊಲ್ಲನು; ಅಂದಮೇಲೆ ಈಗ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ:— "ನಿಷಾದಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಆಣೆ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಆಣೆ, ವೇಂಕಟೇಶನ ಆಣೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಂದು:— "ನೀನು ಆಣೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೂ ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ ಇಕೋ ನೋಡು! ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೇ ಬಂದೆನು" ಎಂದನು ಪದ್ಮಾವತಿಯು:-ವಚನವು:-"ಪುರುಷನಾದ ನಾನು ನಿರ್ಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯಿಂದೇನಾಗುವದು?" ಎಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ ಹೇಗೆ? ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಅನಾಥಮರಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಂದೀ. ಕಾಕ ಗೃಧ್ರಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗೀತು, ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಗನೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು" ಎಂದು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿದಳು ಆ ಮಾತಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು "ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ

ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬರೆದಂತೆ ಆಗುವದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿದರೆ ಆಗುವ ದೇನು? ಇಕೋ ನೋಡು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಜಯವೇ ಆಗಲಿ, ಅಪ ಜಯವೇ ಆಗಲಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭೋಗಿಸುವೆನೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ'' ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪದ್ಮಾ ವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಹೊಂದಿದರೂ, ಅದನ್ನು ಸಖಿ ಯರಿಗೆ ತೋರಗೊಡದೆ, ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಪ್ರೇಮಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇವನನ್ನು ಪರಾಜಯಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಾದವಳ ಹಾಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—''ಹಾಗಾದರೆ ಮೂರ್ಖನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಭೋಗಿಸುವೆಯಾ? ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಭೋಗವನ್ನು (ದೈವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು) ಭೋಗಿಸುವಿಯೋ? ನೋಡು, ಈಗಲೇ ತೋರಿಸುವೆನು;'' ಎಂದು ತನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ:— ''ಏನು ನೋಡುತ್ತೀರಿ? ಹಿಡಿಯಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ತಕ್ಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಹತ್ತಿದಳು; ಕೂಡಲೆ ಉಳಿದ ಕನ್ನಿಕೆಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುದುರೆಗೆ ಹೊಡೆಯಲಾರಂಭಿ ಸಿದರು. ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಶ್ವವು ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ತನ್ನ ರುಮಾಲವನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಕೊಂಡು, ಬಿಚ್ಚಿದ ತಲೆ ಗೂದಲುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—''ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಗುವದೋ ತಿಳಿಯದು! ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ, ಪಾರಾಗುವದೇ ಲೇಸು. ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಒಳ್ಳೆಯವ ರಲ್ಲ ಕುದುರೆಗಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಸಹ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಸುವ ದಿಲ್ಲ;'' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಭ್ರಾಂತನಾದ ಹಾಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೋಗುವಾಗ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ:—''ನಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ (ಬಕುಲಾವತಿಯ) ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಂದ ಕಾರಣ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನಗೆ ಈ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು" ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ

ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದನು.

ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಜಗದೀಶನಾಗಿಯೂ, ದೋಷ ರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ತತ್ವಾವಧಾರಣ-ಸಮರ್ಥನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ, ಲೋಕ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಟಿಸಿ, ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ವಲ್ಮೀಕದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಟ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಶಯನಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಪಜಯ'ಎಂಬ ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

೮ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಅಪಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದನು ಇತ್ತ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪರಿ ಪರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಲ್ಮೀಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಜಗತ್ಪತಿಯು ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಾಲಿನಿಂದ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು, ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಗಳಿಂದ ನೇತ್ರೋದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿ ಸುತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ಮೌನವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದನು ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು:- "ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಮಲಗಿರುವೆ? ಏಳು-ಏಳು. ನೀನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದವನಲ್ಲ; ನೀನು ಎಂದೂ ದುಃಖಪಡುವವನಲ್ಲ; ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಏನು ಕಾರಣ ಶೋಕ ಪಡುವೆ? ಆ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು ಜಗದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ಪರಮಾನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದಿರುವೆನು; ಹೊತ್ತು ಬಹಳ ವಾಗಿರುವದು, ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವೆ, ಬೇಗನೇ ಏಳು; ಸ್ವಲ್ಪ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ವ್ಯಸನದಿಂದ ಪುನಃ:—ಸ್ವಾಮಿ, ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶ

ಮಾಡುವವನಾದ ನೀನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೋಕವಮಾಡುವ ನಿಮಿತ್ತವೇನು? ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಪರಮ ದುಃಖ ವಾಗುವದು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿ, ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡು, ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳ ದಿದ್ದರೆ ವಸುದೇವ, ದೇವಕಿ, ಬಲರಾಮರ ಆಣೆಯಿದೆ, ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು; ನೀನು ಬೇಟೆಯಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವನದೊಳಗಿರುವ ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಚೋರರನ್ನಾಗಲಿ, ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕಂಡು ಅಂಜಿದೆಯಾ ಹೇಗೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಭಸ್ಮದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಯಂತ್ರ-ಮೂಲಿಕಾದಿಗಳನ್ನು ಬಂಧನಮಾಡಿ, ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು, ಇಲ್ಲವೆ ವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಳಾದರೂ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಗಂಧರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನಾಗಲಿ ಕಂಡು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಭೋಗವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಆಕೆಯ ವಿವಾಹ ವೇದನೆಯಿಂದ ನೀನು ಇಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯಾ ಹೇಗೆ? ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಅಂಥ ಪುಣ್ಯವಂತಳಾದ ಯಾವ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಬಾಲಕಳಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಪಡಿಸಿ ಭ್ರಾಂತನನ್ನಾಗಿಮಾಡಿದಳು? ಹೇಳು; ಆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈಗಲೇ ಮಾಡಿಕೊಡುವೆನು" ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ಮಾತಿಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು.

ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಭೋಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ತೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ಅವನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೋರೆಯ ಮುಸುಕನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆ ಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸಿ:—"ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವೇಂಕಟೇಶನೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಬೇಗ ಹೇಳು, ಸಂಶಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಭಯಪಡದೆ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳು; ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೀರಿದ ಕಾರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ," ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:— "ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಗಂಧರ್ವಪುತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ಋಷಿಪುತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ; ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂತ-ಪ್ರೇತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನೂ, ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳನ್ನೂ,

ಚೋರರನ್ನೂ ಕಂಡು ಅಂಜಿದವನಲ್ಲ; ತಾಯಿಯೇ, ಆ ಭೂತಾದಿಗಳು ನನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣದಿಂದಲೇ ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುವವು; ಹೀಗಿರಲು, ಅವುಗಳಿಂದ ನಾನು ಭಯಪಡುವೆನೇ? ನಾನು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವೆಂದು ತಿಳಿ. ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ ವ್ಯಸನದ ಕಾರಣವು ಬೇರೆ ಇರುವದು:-ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಪದ್ಮಾವತಿ'ಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮೋಹಿತವಾಗಿ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು, ಆಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ಹೇಳಲಿ? ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮನೋಹರವಾದ ಕುಡಿಹುಬ್ಬುಗಳು, ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ನೀಲಕುಂತಳಗಳು, ಷೋಡಶಕಲೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮುಖವು, ನೀಲಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸಮಾನಳಾಗಿರುವಳು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವದು. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಿದ್ದರೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತಳಾಗುವಳು; ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಪುಣ್ಯವಂತನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯು ನನಗೆ ದೊರಿತರಂತೂ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಜಡಮತಿಯು ಹೊರತು, ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಯಾವ ಪುರುಷನು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನುನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಇರುವನು? ಅದ್ದರಿಂದ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನನಗೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡು; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬದುಕಿ ಫಲವೇನು? ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಹೊರತು ನಾನು ಜೀವಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ ವನದಲ್ಲಿ ಆ ಸುಂದರಿಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು, ನನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಳು! ಆದರೂ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿ. ತಾಯಿಯೇ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗೆ ವೈರಿಯಾಗಿರುವನು; ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ನನಗೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಏನು ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು

ಮಾಡಿರುವೆನೋ ಏನೋ? ಈಗ ಆ ನನ್ನ ಪುತ್ರನು ವೈರತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು ಅದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸಿಗುವಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು; ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಮರಣವೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ; ಅಂಥ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವದೇನು? ನೀನೇ ನನಗೆ ತಾಯಿಯು, ತಂದೆಯು, ಸಹೋದರನು, ಮಾತುಳನು, ಎಲ್ಲ ಬಳಗವೂ ನೀನೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನು, ಮತ್ತು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು, ಅಕ್ರೂರನು, ಧ್ರುವರಾಜನು, ಗಜೇಂದ್ರನು, ಉದ್ಧವನು, ಅರ್ಜುನನು, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಅಜಾಮಿಳನು, ದ್ರೌಪದಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನೀನೇ ಎಂತಲೇ ತಿಳಿದಿರುವೆನು ತಾಯಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನರಾದವರು; ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನ್ಯ ಭಕ್ತರು ಇರುವರು! ಅವರೂ ಸಹ ನೀನೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು, ನನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿರುವನು ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಮತ್ತೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವದೇನಂದರೆ:—''ಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಗೋಗಳನ್ನೂ, ಹತ್ತುಸಹಸ್ರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ತಿಲಗಳನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ನನ್ನ ಒಂದು ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ, ತಾಯಿಯೇ, ಇದೆಲ್ಲ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ. ಆಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನಾನು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ? ಎಂಬದು ನೀನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ತಿಳಿಯುವದು'' ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಿಧವಿಧದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು:—'ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ನೋಡಿದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಎಲ್ಲಿರುವಳು? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನಗೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವೆನು; ಅದಂತಿರಲಿ. ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರು? ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಿಕೆಯಾಗಿ ಯಾಕೆ ಜನಿಸಿರುವಳು? ಈ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು'' ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:—

ಕೇಳೌ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನಾನು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ, ದಶರಥರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಹೋಗಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು ಆಗ ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ರಾವಣನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಯುಕ್ತಿಮಾಡಿ, ನನ್ನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ಅಗಲಿಸಿ, ಸೀತೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಇರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಅವಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗ ಸೀತೆಯು:- “ಹಾ ರಾಮಾ! ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ!!” ಎಂದು ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ರೋದನಧ್ವನಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯು ಕೇಳಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಕ್ರೂರನಾದ ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— “ಈ ರಾವಣನಿಗೆ ಏನಾದರೊಂದು ಮೋಸದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ, ಈ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ರಾವಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು:—“ರಾಕ್ಷಸರಾಜನೇ, ಈಕೆಯು ಜಾನಕಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ನೀನು ಒಯ್ಯುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ಇವಳು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಜಾನಕಿಯಲ್ಲ; ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ರಾಮಚಂದ್ರನು ನಿನ್ನ ಭಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟು, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರುವನು ರಾವಣನೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ ಈಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು; ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ನಿನಗೆ ನಿಜವಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು. ಆಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾವಣನು ಅಗ್ನಿಯ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ಸೀತೆಯು ಕೈಲಾಸಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಆ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಯು ರಾವಣನನ್ನು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ನಿಯು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ‘ವೇದವತಿ’ಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನು ಅವಳನ್ನೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ

ಸೀತೆಯ ರೂಪದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಆ ವೇದವತಿಯನ್ನು 'ಇವಳೇ ಸೀತೆಯು' ಎಂದು ತೋರಿಸಿದನು. ರಾವಣನು ಅಗ್ನಿಯ ಕಪಟವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು, ಸೀತಾಕೃತಿಯಾದ ವೇದವತಿಯನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಒಯ್ದು, ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಶಿಂಶುವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟನು. ಶಂಕರನಲ್ಲಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಾವಣನ ನಂಬಿಗೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಅಗ್ನಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನು.

ಇತ್ತ ಆ ದುಷ್ಟನಾದ ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಾನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ರಾವಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣಾದ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದೆನು. ಆಗ ಅಗ್ನಿಯೊಳಗಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಸೀತೆಯರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು, ನಾನು ನನ್ನ ನಿಜಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಗೆ:—"ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಿನ್ನ ಆಕೃತಿಯಂತೆ ಇರುವವಳಾಗಿಯೂ, ನಿನಗೆ ಸಮಾನಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ಬಿಂಬರೂಪಕ್ಕೆ ಸಮಾನಳಾದ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಾನರಿಯೆನು" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಆಗ ಸೀತೆಯು:—"ಪತಿಯೇ, ನಾನು ಪಡುವ ದುಃಖವನ್ನು ದಯಾಶಾಲಿಯಾದ ಈ ಮಾಯಾಸೀತೆಯು ಹೊಂದಿದಳು. ಇವಳು ವೇದವತಿಯು" ಎಂದು ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ, "ರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟಿರುವ ಈ ವೇದವತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು:—"ಸೀತೆಯೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ನಾನು ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆನೆಂಬದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನು? ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಅವರವರಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು, ಆದರೂ ಮುಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು; ಅದುವರೆಗೂ ಈ ವೇದವತಿಯು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪೂಜಿತಳಾಗಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ವೇದವತಿಯು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅದೇ ವೇದವತಿಯೇ ಈಗ "ಪದ್ಮಾವತಿ"ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಕೇಳೌ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ,

ಇದು ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವು''

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಸಂತೋಷಭರಿತಳಾಗಿ:—''ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನಿನ್ನ ಭಾಗದ ವಳೇ ಸರಿ. ಆಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜ ನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಕುಲಾವತಿಗೆ ಕೊಡಲು, ಆವಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—''ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಈ ಶೇಷಾ ಚಲದ ಕೆಳಗೆ ಕಪಿಲಋಷಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ 'ಕಪಿಲೇಶ್ವರನು' ಇರು ತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲತೀರ್ಥವಿರುವದು. ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡು; ಆತನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ; ಮತ್ತು 'ಕಪಿಲೇಶ್ವರನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು' ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳು; ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡು, ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಆ ಮೇಲೆ ಶುಕರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ''ಬಾಲಕನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿಮಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವನು'' ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು; ಮತ್ತು ಅವನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿರಿ, ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪದ್ಮಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗು; ಅಲ್ಲಿರುವ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಅವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಮತ್ತು ''ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರೇ, ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನೆಂದು ಹೇಳು, ಆ ಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಿಕೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ವಾದ ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಶೇಷಾಚಲವನ್ನು ಇಳಿದು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ, ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ,

ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಆಕೆಯು ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಅವರಿಗೆ:— "ನೀವು ಯಾರು? ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು:—' ಅಮ್ಮಾ, ನಾವು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಖಿಯರು; ನಿನ್ನೆನ ದಿವಸ ನಾವು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು; ಅಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥಾಕಾರನಾದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡು ಅಂಜಿ ಅವಳು ಜ್ವರತಾಪದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಜ್ವರಶಾಂತಿಯಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಬಕುಲಾವತಿಯು ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು:—"ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದನು? ಮುಂದೇನಾಯಿತು? ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು:—

ಕೇಳೌ ತಾಯಿಯೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ನಾವು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿರಲು, ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಅಶ್ವವನ್ನೇರಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನಾಡಿದನು: ಆ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ ತಿರುಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು ಹೀಗೆ ಉಭಯತರಿಗೆ ವಾದ-ವಿವಾದವಾಗಿ ಕಲಹವು ಬೆಳೆಯಿತು, ಕಡೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ, ಆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯ ಅಶ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟೆವು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು ಬಳಿಕ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಕೂಡಲೆ ನಾವು ಒಂದು ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆವು ಅವನು ಬೇಗನೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿ

ಸಿದರೂ ಮಾತಾಡದೆ ಇರಲು, ದುಃಖದಿಂದ:—“ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಗೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು?” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಈಕೆಯ ರೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವರು,” ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಳುಹಿ, ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು ಗುರುಗಳು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಆಸನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ನಂತರ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ರಾಜನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ:—“ನಿನ್ನ ಮಗಳು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀತಳಾಗಿರುವಳು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದುವೇಳೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸು, ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ರಾಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದು:—“ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೂಡ ಸರ್ವ ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಬಕುಲಾವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ ಇವರು ಹೇಳುವದಕ್ಕೂ ಕೂಡಿತು; ಆದರೆ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಆತನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಆ ಪಾಪರಹಿತನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಜೀವಿಸಿದೆನು. ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ!” ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹಳಿದುಕೊಂಡಳು ಆಗ ಕನ್ನಿಕೆಯರು:—“ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು:—“ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನಾನು ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವಕಳು; ಆಕಾಶರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೆಲಸವಿರುವದು; ಆದರೆ ನಾನು ಪರಸ್ಥಳವಾಸಿಸಿಯು, ನಿಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ನಾರಾಯಣಪುರವು ದೊಡ್ಡದಿರುವದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವದು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವು, ಹೇಗೂ ನೀವು ಅರಮನೆಗೇ ಹೋಗತಕ್ಕವರು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಕೂಡ ನಾನೂ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರೊಡನೆ ಆ ಬಕುಲಾ

ವತಿಯು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದಳು

ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಈ ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ಆಕಾಶರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಆಕೆಯ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಆ ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಹ, "ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಮಗನಲ್ಲ, ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಲ್ಲ; ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಫಲದಪ್ರದವಾಗುವದಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಹೆಂಗಸಾದ ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಖಂಡಿವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಧರಿಸಿದನು

ಹೇಗೆಂದರೆ:—ನಾರವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟನು, ಹರಕಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡನು, ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಐದುನೂರು ವರ್ಷದ ಮುದುಕಿಯಂತೆ ಆದನು ಕೆಂಪು ಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಿಳಿಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಹಾರಗಳನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು, ಲಂಬೋದರಿಯಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ, ಜೋತಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೊಲೆಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ, ಬಾಯೊಳಗೆ ಒಂದಾದರೂ ಹಲ್ಲುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶುಷ್ಕವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ವೃದ್ಧಳಾದ ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು ತನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಏಳು ತಿಂಗಳ ಕೂಸನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಕೂಸು ಸರ್ವದಾ ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದು, ಎರೆಯದೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಾದಂತೆ ಒಣಗಿದ ಮೋರೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು, ಕೃಶವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಉದ್ದವಾದ ಕೈಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ ಇರುವದು; ಇಂಥ ಕೂಸನ್ನು ತನ್ನ ಹರಕು ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು, ಜಗದಾಧಾರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನವಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದನು ಶಂಕರನನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೋಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು, ತನಗೆ "ಧರ್ಮದೇವತೆ"ಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ

ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ:—"ಸ್ತ್ರೀಯರೇ, ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರರಾಗುವದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು, ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಪತಿಗಳಾಗುವದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು, ನಿಮ್ಮ ಮನದೊಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು, ನಾನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು," ಎಂದು ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಕೊರವಂಜಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ನಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಜ್ವರದಿಂದ ಮಲಗಿರುವಳು. ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೊರವಂಜಿಯು ಹೇಳಬಲ್ಲಳು; ಅಂದಮೇಲೆ ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಧರಣೀದೇವಿಗೆ:—"ಅಮ್ಮಾ ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಿಂದ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಕೊರವಂಜಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳು ಆಕೆಯು ಮಹಾಜ್ಞಾನವಂತೆಯೆಂಬದಾಗಿ ತೋರುವದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳು 'ಜನರ ಮನಸಿನೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು, ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನೆ'ಂದು ಸಾರುವಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕರೆದು:—"ಸಖಿಯರೇ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಕೊರವಂಜಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದು" ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೋಗಿ ಆ ಧರ್ಮದೇವಿಗೆ ರಾಜಪತ್ನಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವಿಯು:—"ಅಮ್ಮಾ, ರಾಜಪತ್ನಿಯ ಸಖಿಯರೇ, ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ಅರಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು, ಆದರೆ ನಾನು ದರಿದ್ರಳೂ, ಕುರೂಪಿಯೂ ಇದ್ದೇನೆ ಆ ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತಳು ಅಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬರಲಿ? ನಾನು ಉಟ್ಟ-ತೊಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನನ್ನ ಈ ಕೂಸನ್ನೂ, ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಂಜಾಮಣಿಗಳ ಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಕಳಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಆದಕಾರಣ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೋಗಿ, ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು ತಾನೇ ಆ ಧರ್ಮದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು:—"ಅಮ್ಮಾ ಮಂಗಳಪ್ರದಾಯ

ಕಿಯೇ, ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿಯೇ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯೇ, ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ದೇವತೆಯಾಗಿರುವೆ, ಎಂದು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣವೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಾರಮ್ಮಾ ದೇವತೆಯೇ, ಕಲ್ಯಾಣವರ್ಧಕಳೇ, ನಮ್ಮ ಸುದೈವದಿಂದ ನೀನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ" ಎಂದು ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದೇವಿಯು:—"ಪತಿವ್ರತೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬರುವೆನು, ಆದರೆ ಆಗುವದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿ, ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿಸು ನನ್ನ ವಾಕ್ಯವು ಮಹಾ ಕಠಿಣವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕೊರವಿಯು ಎಂಥ ದುಷ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಳೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಂಡೀ ನೋಡು! ಇದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಅಂಥ ಇಂಥ ಕೊರವಂಜಿಯಲ್ಲ, ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತನಾದ ನರನಾರಾಯಣನು ನನಗೆ ಪತಿಯು ಆತನಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು:—'ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದಳು.

ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪೀಠವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು:—"ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ಈಗ ನೀನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು, ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಧರಣೀದೇವಿಯು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಧರ್ಮದೇವಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು:—"ಅಮ್ಮಾ ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಧರ್ಮದೇವಿ:—'ಶುಭವದನೆಯೇ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಬಂಗಾರದ ಮರದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಡು' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಕೂಡಲೆ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮರವನ್ನು ಅವಳ

ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು:—“ಧರ್ಮದೇವತೆಯೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು” ಎನ್ನಲು, ಧರ್ಮದೇವಿಯು:—“ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ; ನನ್ನ ಕೂಸಿಗೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವಿದ್ದರೆ ಕೊಡು” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಧರಣೀದೇವಿಯು ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ತಂದು ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು ಆ ಶಿಶುರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡದೇ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ಅಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕೂಸಿಗೆ:—“ಛೀ! ದುರಾಚಾರಿಯೇ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ, ಕಂದಮೂಲ-ಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ನೀನು, ಅಮೃತದಂತಿರುವ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿನ್ನುವೆ?” ಎಂದು ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಬೈದು, ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ:—‘ಅವ್ವಾ, ಈ ಕೂಸು ತಿನ್ನದೆ-ಉಣ್ಣದೆ ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತದೆ; ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಒಳ್ಳೇದು, ಈ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾನೇ ಉಣ್ಣುವೆನು; ನನ್ನ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಂದರೆ ಕುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾಗುವದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ರಾಜಾನ್ನವನ್ನು ತಾನೇ ಭಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದಳು; ಹಾಗು ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ:—‘ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡು’ ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು:—‘ಅವ್ವಾ, ತಿರುತಿರುಗಿ ಬೇಡುವ ಈ ಕೊರವಿಯರ ನಡತೆಯು ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದೇ ಅದೆ,’ ಎಂದು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಜಾಜೀಕಾಯಿ, ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಕೊರವಂಜಿಯು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳು ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಂದು ದೇವಾಧಿದೇವನ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ:—“ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನೋ, ಏನೋ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇವನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವನು.”

ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಷ್ಠ ರಾದ ಜನರ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು

||ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪುಳಿಂದಿಸ' ಎಂಬ ಎಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು||

೯ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಂಶ ದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಆದಿ ಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದಳು; ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ, ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ, ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನನ್ನೂ, ಶಚಿಯನ್ನೂ, ಗರುಡನನ್ನೂ ಆದಿಶೇಷನನ್ನೂ, ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಚಂಡೀಶನನ್ನೂ, ಕುಬೇರನನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು-ವರು ಣರನ್ನೂ, ವಾಸುಕಿಯನ್ನೂ, ನಾರದಾದಿ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಗಂಧರ್ವರನ್ನೂ, ನಳ ಮೊದಲಾದ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ, ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ಬಿಂದುಮಾಧವನನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುಪಾದ ವನ್ನೂ, ಗಂಗಾ-ಯಮುನಾ-ಸರಸ್ವತಿಗಳನ್ನೂ, ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ನಾರಸಿಂಹನನ್ನೂ, ಜಗನ್ನಾಥನನ್ನೂ, ಭೀಮಾತೀರ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಪಾಂಡುರಂಗನನ್ನೂ, ಪಂಪಾಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನೂ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ವನಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತವನ್ನೂ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನೂ, ಭ್ರಮ ರಾಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ, ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವೇಂಕಟೇಶನನ್ನೂ, ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರನನ್ನೂ, ಘಟಿಕಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಚತು ರ್ಭುಜನಾದ ಆಂಜನೇಯನನ್ನೂ, ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ ವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ವನ್ನೂ, ಕಂಚೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವರದರಾಜನನ್ನೂ, ಶ್ವೇತರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನೂ, ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಂಭೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ, ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿಯನ್ನೂ, ರಾಮ ಚಂದ್ರನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸೇತುವೆಯನ್ನೂ, ಅನಂತಶಯನದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಮನಾಭ

ನನ್ನೂ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನನ್ನೂ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ, ಮಧುಸೂದನ ನನ್ನೂ, ಶಂಕರನನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ ಚಂದ್ರಮೌಳೀ ಶ್ವರನನ್ನೂ, ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರನಿವಾಸಿಯಾದ ಹರಿಹರೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ವಿಯದ್ಗಂಗೆಯನ್ನೂ, ಪಾತಾಳಗಂಗೆಯನ್ನೂ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ಜಮ ದಗ್ನಿಗಳೆಂಬ ಏಳು ನಾಮಗಳಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ತಗೋದಾವರಿ ಯನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯನ್ನೂ, ಮಲಾಪಹಾರಿಯನ್ನೂ, ತುಂಗಭದ್ರೆ ಯನ್ನೂ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಕಾವೇರಿಯನ್ನೂ, ಮಲಯಾ ಚಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಕಪಿಲಾನದಿಯನ್ನೂ, ನಂದಿಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಳಾದ ಕ್ಷೀರನದಿಯನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣಮುಖರೀನದಿಯನ್ನೂ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ ಯನ್ನೂ, ಭೈರವನನ್ನೂ, ಕಾಲಭೈರವನನ್ನೂ, ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಯನ್ನೂ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ, ವರಪ್ರದಳಾದ ಹಿಮಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಕಮ ಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ, ಕರವೀರಪುರವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು

ಅನಂತರ ಧರ್ಮದೇವಿಯು:—"ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೇಳು. ಇಕೋ, ನನಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಬುಟ್ಟಿಯ ಆಣೆ ಯಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ಕೂಸಿನ ಆಣೆಯಾಗಿಯೂ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಆಣೆಯಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಗುರುಗಳ ಆಣೆ ಯಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬು. ರಾಜ ಪತ್ನಿಯೇ, ನನಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡು," ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ಬೇಸರಿಯದೆ ಮತ್ತೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು:—"ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಬೇಡುವ ಈ ಕೊರವಿಯರ ನಡತೆಯನ್ನು ಬಿಡು, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡು; ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತಿನಿಂದ ವೇಳೆಗಳೆಯಬೇಡ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹೇಳು;" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಕೊರ ವಂಜಿಯು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು:—

"ಅಮ್ಮಾ ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ," ಎಂದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಲನ್ನು ತನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಹಿಡಿದು:—ಧರಣೀ ದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ "ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಜ್ವರ

ದಿಂದು ಮಾತಾಡದೆ ಮಲಗಿರುವಳಲ್ಲ! ಅವಳು ಹೇಗೆ ನೆಟ್ಟಗಾದಾಳು?" ಎಂಬ ದುಃಖವು ಇರುವದು, ಅದನ್ನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು:— "ಆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಒಬ್ಬ ಸುಂದರನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ನೋಡಿ, ಆತನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿರುವಳು, ಮತ್ತು ಆತನ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಮೌನದಿಂದ ಮಲಗಿರುವಳು, ಆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಕಾಮ ಜ್ವರವು ಶಾಂತವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಆಕೆಯನ್ನು ಆ ಪುರುಷನಿಗೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡು," ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಆಗ ಧರಣೀದೇವತೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— "ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇವಳು ಧರ್ಮದೇವತೆಯೇ ಹೌದು; ಏಕೆಂದರೆ, ಏನೂ ಅರಿಯದೆ ಇರುವ ಇವಳು ನನ್ನ ಮಗಳ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಈಕೆಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಪುರು ಷನ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಕಾಮಜ್ವರದ ಬಾಧೆಯಾಗಿರ ಬಹುದು, ನಾನು ಭೂತಬಾಧೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು" ಎಂದು ಯೋ ಚಿಸಿ:—"ಅಮ್ಮಾ ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಆ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸಿದ ಪುರುಷನು ಯಾರು? ಅವನು ಎಲ್ಲಿರುವನು? ಅವನ ನಾಮವೇನು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅವನಿಗೇ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಡು ವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವತೆ:—"ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯೇ, ಆ ಪುರುಷನು ಯಾರು? ಎಂತಿರುವನು? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಆ ವೈಕುಂಠ ಪತಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ; ಅವನು ಸಾಧಾರಣನಲ್ಲ, ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಬಲವಂತನೂ ಇರುವನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಸುಖಪಡುವಳು; ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೇನಂದರೆ, ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಪುರುಷನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವಳು, ಇದು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ? ಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆಯ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕೇಳು, ಮತ್ತು ನಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೇ ಅವಳು ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವಳೆಂಬದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ; ಈ ಕೊರವಿಯು ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಳೆಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೂ ಸರಿಯೇ." ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ

ಹೇಳಿದಳು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಿ:—"ಈ ಧರ್ಮದೇವತೆಯನ್ನು ನಾನು ಯಾಕಾದರೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನು?" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ:—"ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಎಂಥ ಮಾತನಾಡಿದಿಯೇ?" ಎನಲು, ಧರ್ಮದೇವಿಯು:—"ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಅಸತ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿರುವೆನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿಯೇ, ನನ್ನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮಹಾ ಕಠಿಣವಾದವುಗಳೆಂದು ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಹೇಳಿದ ವರನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಡು, ನನ್ನ ಮಾತು ಸರ್ವಥಾ ಅಸತ್ಯವಾಗಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿ," ಎನಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ:—"ಈಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟವು ಬಂದೊದಗಿತು; ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕೊರವಂಜಿಯು ಮಾತಿನಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಆ ವರನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಮೃತಳಾಗುವಳೆಂದು ನಿರ್ಭಿಡೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ?" ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ:—"ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಪುರುಷನಿಗೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಯಾರೂ ಕೇಳದೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಧರ್ಮದೇವಿಯು:—"ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯೇ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವೆ? ಈ ದಿವಸವೇ ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ, ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಳು. ಆಕೆಯು ಮಹಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಳೂ ಜಾಣಳೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ನಿನ್ನ ಪತಿಗೂ, ನಿನ್ನ ಮೈದುನನಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ, ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೂ, ಬಂಧು-ಬಳಗದವರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡು, ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡು," ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆದಕ್ಕೆ ಧರಣೀದೇವಿಯು:—"ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಾದರೂ, ನನ್ನ ಮಗಳು ಬದುಕಿದರೆ ಸಾಕು ಆಗತ್ಯವಾಗಿ ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೇ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ವಚನವನ್ನು ನುಡಿ

ದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು:—"ರಾಜ ಪತ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ! ನಾನು ಇನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಕೊರವಂಜಿರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು, ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದು, ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವಲ್ಮೀಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು

ಇತ್ತ ಕೊರವಂಜಿಯು ಹೋಗಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಈಗ ನಾನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಮಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರುವದೋ, ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರು ವದು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮಲಗಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದುಃಖದಿಂದ:—"ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಹೇಳಲೊಲ್ಲೆ. ನೀನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಗಿಂತ ಹಿತವಂತರಿಲ್ಲವೆಂಬ ದನ್ನು ತಿಳಿದು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು; ಅದನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವೆನು; ಒಬ್ಬರ ಮುಂದಾದರೂ ಹೇಳದೆ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀನೇ ತಾಪಪಟ್ಟರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ಮಗಳೇ, ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ:—'ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ವಿಷಪಾನ ಮಾಡಿ ಜೀವ ಕೊಡುವೆನು' ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ದುಃಖಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಾನೂ ದುಃಖಮಾಡ ಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯೂ ಮಗಳೂ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು:—

ಕೇಳೌ ಜನನಿಯೇ, ನಾನು ಏನೆಂತ ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನ ಮನೋ ಗತವನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯು ಬರುತ್ತದೆ; ಆದರೂ ತಾಯಿ ಯಾದ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳದೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು; ತಾಯಿ, ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಆವ

ಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮುಖವು, ವಿಶಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳು, ದೀರ್ಘ ವಾದ ಬಾಹುಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ಮನ್ಮಥಾ ಕಾರನಾದ ಆ ಪುರುಷನಿಗೆ ಮೋಹಿಸಿ, ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹೀಗಾಗಿರು ವದು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯ ಲಾರರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಆತನ ಮಹಿಮೆ ಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದಾರು? ಅವನೇ ದೇವಾಧಿದೇವನು ಅವನ ಬಲಗೈ ಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವೂ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಶಂಖವೂ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೂ, ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳೂ ಶೋಭಿಸುವವು ಆತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೆ ಷ್ಟೆಂತ ಹೇಳಲಿ? ಅವನ ಚಕ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಾರಣಾಸಿ ಪಟ್ಟಣವು ದಗ್ಧವಾಯಿತು, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಶಂಖದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವರು ಜನನಿಯೇ, ಆ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಕ್ತರು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗರೂಪವಾದ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿದ್ದು, ವೇದ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು; ಹಾಗು ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಚಿಹ್ನಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡುವರು ಮಾತಾ ಪಿತ್ರಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಸತ್ಯ ವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವರು. ಅವರೇ ವೈಷ್ಣವರೆಂದೆನಿಸುವರು ಅಂಥ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ಪುರುಷನೇ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿರುವನು! ಅವನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯು!! ಅವನ ಹೊರತು ನನ್ನ ಜೀವವು ಬದುಕಲಾರದು; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ. ಆತನ ವಿರಹದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ತಾಪವಾಗಿ ರುವದು. ತಾಯಿಯೇ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾರದೆ ಮೌನದಿಂದಿದ್ದೆನು. ಜನನಿಯಾದ ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು'' ಎಂದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು:—''ಮಗಳೇ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡ; ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುವೆನು; ಇದೇ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಬಂದು ನಿನಗಾದ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಆಕೆಯು ಹೇಳಿ ದ್ದಕ್ಕೂ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾಯಿತು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತಾನು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಆತನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ,

"ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿಮಗಳ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ, ಗಂಧ-ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಅಭಿಷೇಕ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು:—"ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ಈ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿನಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಳು? ಈ ವೃದ್ಧಳು ಬಹಳೇ ಯೋಗ್ಯಳೆಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವಳು" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಆಗ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯು:—"ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ಈ ಸ್ತ್ರೀಯು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುವವಳಂತೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವಾತತ್ಪರಳಾಗಿರುವಳಂತೆ, ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತ್ಯವಿರುವದಂತೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಈ ವೃದ್ಧಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾಗಿರುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಕೆಯ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀವೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು:—"ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾದೆನು; ಮತ್ತು ನಿನ್ನಂಥ ಸಜ್ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಅದಂತಿರಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಬಕುಲಾವತಿದೇವಿಯು:— "ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು:—"ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ನಮಗಾದರೂ ವರಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಆ ವರನು ಯಾರು? ಅವನ ದೇಶವಾವುದು? ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಕುಲ, ಶೀಲಗಳು

ಯಾವವು? ಮತ್ತು ಅವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಯಾರು?" ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು:—"ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯೇ, ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು, ಅವನು ಚಂದ್ರಕುಲದವನು. ಕೃಷ್ಣನೆಂಬುವದು ಅವನ ನಾಮವು. ವಸಿಷ್ಠಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವನು, ಶ್ರವಣಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವನು, ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಆತನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು; ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ವರನು ವಿದ್ಯಾವಂತನು, ಧನವಂತನು, ಬಲವಂತನು, ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನು; ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷದವನಿರುವನು. ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಿರುವದರಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸೌಖ್ಯಪಡುವಳು. ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವು? ವರನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೀತು," ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು:—"ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಶಯವು ಬಂದಿರುವದು ಅದೇನಂದರೆ:—ವರನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು, ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ಸುಂದರನು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ? ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಆತನ ಲಗ್ನವು ಇದು ವರೆಗೂ ಯಾಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಕುಲಾವತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ:-"ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಗ್ನವಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಆ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದ್ದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಈ ಎರಡನೇ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲು ವ್ಯಕ್ತಳಾಗಿರುವೆನು. ಇದರ ಹೊರತು ಈಗ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದಳು ಆಗ ಆಕೆಯು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು:— "ವೇಂಕಟಾಚಲದಿಂದ ಈ ಮಹಸೀಯಳಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳು. ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ವರನ ಕುಲ, ವಿದ್ಯಾ, ಬಲ, ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ, ನಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಕೂಡಿ ಬರುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಕೂಡಿ ಬಂದರೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು," ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಆಗ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು:— ಪ್ರಿಯೇ, ಬಕುಲಾವತಿಯು ಬಂದದ್ದು ಬಹು ಶುಭಪ್ರದವೆಂದು ನಾನು

ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ಏಕೆಂದರೆ, ನಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆವೋ ಆ ಫಲದಿಂದ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯೋಗವು ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು! ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ರಾದ ಪಿತೃಗಳು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಪತ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮಗಳ ಲಗ್ನಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಎಂದು ನೋಡುವೆನೋ? ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವದನ್ನು ನಾನು ಎಂದು ಕಾಣುವೆನೋ? ಎಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವದು ಇದಂತಿರಲಿ ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿ, ಆಕೆಯ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ರಾಜನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮಲಗಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು:—"ಪುತ್ರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳು; ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ:—"ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸು; ಪುನಃಪುನಃ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವದು" ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿಳಿಸಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ:—"ಪತಿಯೇ, ಈಕೆಯು ತನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವಳು; ಇನ್ನು ಯೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಡ. ಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಕೂಡದು; ಬೇಗನೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು:— 'ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡುವೆನು" ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವಸುದಾನನನ್ನು ಕರೆದು, ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಆ ವಸುದಾನನು ಚಂದ್ರಾಂಶನಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಬರೆದುಕಳುಹಿಸಿದ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಬೃಹಸ್ಪ

ತಿಯು ಅದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೂಡಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಬಂದಿರುವ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆಸನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ:—"ಗುರುಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ನಾನು ತಮಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು" ಎಂದನು. ಆಗ ಗುರುವು:—"ರಾಜನೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ನಾನು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಭೂಲೋಕದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರಿಯೆನು. ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿದಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೇಳಿದರೆ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ತಿಳಿಯುವದು. ಆ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಐದು ಹರದಾರಿಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವರು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕರೆಕಳಿಸು" ಎಂದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ತೊಂಡಮಾನನನ್ನು ಕರೆದು ಶುಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದನು. ಆಗ ಅವನು ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ಶುಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಲು, ಅದೇ ಧ್ಯಾನಯೋಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶುಕಮುನಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೊಂಡಮಾನನು:—"ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನಮ್ಮಣ್ಣನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಚಾರಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿರುವನು; ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದೆಂದು ನನಗೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ನಾನು ಬಂದಿರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು"

ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶುಕಮುನಿಯು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಭ್ರಮಿಷ್ಟನ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಒಡೆದು ಒಗೆದು, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಹರಿದು ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟಿ ಕುಣಿದಾಡ ಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದ ವರೆಗೆ ಪರವಶರಾಗಿ ಅನಂತರ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಎಚ್ಚತ್ತು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ:—"ತೋಂಡಮಾನರಾಜನೇ, ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಾಡುವಿರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಪರಮಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಬುದ್ಧಿಯು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾ ದಾನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಲಿ!" ಎಂದು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಅನಂತರ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಪದ್ಮಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಆಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಹೋಗುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಮಗೆ ತಕ್ಕ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದರು:— ನೂತನವಾದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತಂದು, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತುಳಸೀಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ತುಳಸೀಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಾದಗಳ ತನಕ ಉದ್ದವಾದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲಂಕೃತರಾದರು, ಹಾಗು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಶ್ವವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು

ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಗಳು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪುರೋಹಿತರಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದನು. ಅವನು ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಯಾನದಿಂದಿಳಿದು, ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು

ಬಂದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಉಭಯ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿನಯದಿಂದ:— "ಋಷಿಗಳಿರಾ, ನಿಮ್ಮ ಉಭಯತರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶುಕಮುನಿಗಳು:—"ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಡ ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ; ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ವಂಶವೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಯಿತು. ನೀನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಿಯೊ, ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿನ್ನ ಜಾಮಾತನಾಗುವನು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಿನಗಿಂತ ಪುಣ್ಯವಂತನು ಯಾವನಿರುವನು? ಆದ್ದರಿಂದ 'ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ' ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಬೇಗನೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡು. ನಾವು ಕಂದ-ಮೂಲ-ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೂ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವೆವು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನು" ಎಂದು ನುಡಿದು, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ:— 'ವಧೂವರರ ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ವರನ ಗೋತ್ರವು ವಸಿಷ್ಠ, ನಕ್ಷತ್ರವು ಶ್ರವಣವಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಕನ್ಯೆಯ ಗೋತ್ರವು ಅತ್ರಿ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮೃಗಶಿರವಿರುವದೆಂದು ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ಅರಿತರು ಬಳಿಕ ಆವೆರಡರ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ:—"ರಾಜನೇ, ನಾಡಿಕೂಟ, ಸೂತ್ರಕೂಟ, ಯೋನಿಕೂಟಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವವು, ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭದರ್ಶನವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರುವವು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಮಿತ್ರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನು ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಆಗ ರಾಜನು ಸಭೆಯನ್ನು ನೆರೆಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹ ವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭುಜಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು:—"ಬಾಂಧವರೇ, ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ" ಎಂದು ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ:— "ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು? ಅದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ" ಎನ್ನಲು, ಗುರುಗಳು:— "ರಾಜನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೂಡ ಕಳುಹಿಸು" ಎಂದರು ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಹೇಗೆಂದರೆ:— "ಅಪ್ರಾಕೃತನೂ, ನಿತ್ಯನೂ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, ಅನಂತರೂಪನೂ, ಶಾಙ್ಗ್ರಧನುರ್ಧಾರಿಯೂ, ಭಕ್ತಪ್ರಿಯನೂ, ದೇವಾಧಿದೇವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ, ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಮಾಡುವ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು. ಈ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ೧೩ಯು ವರೆಗೆ ಕ್ಷೇಮ, ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ವಿಶೇಷ—ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ, ಈ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ೧೦ ಶುಕ್ರವಾರ ಲಗ್ನಮಾಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಬಾಂಧವರಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ಬಂದು, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಿವಾಹವಾಗಿ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದೇನದೆ? ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಸಮಕ್ಷ ಹೇಳಲಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳದೀತು. ಇತಿ ಆಶೀರ್ವಾದ" ಹೀಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವನ್ನು ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ:—'ನೀವೇ ಹೊರಡಬೇಕೆ'ಂದು ಹೇಳಿ, ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ತಾನು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹರಿದಾರಿಯ ತನಕ ಬಂದು ಅವರಿಗೆ:— "ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಾದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸಿರಿ; ಲಕ್ಷವಾಗಲಿ, ಕೋಟಿಯಾಗಲಿ, ಅರ್ಬುದವಾಗಲಿ, ಎಷ್ಟು ಬೇಡಿದರೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಗ್ನ

ಕಾರ್ಯವು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ಇತ್ತ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯಕ್ಕೆ ವೇಂಕಟಾಚಲ ವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಿ, ಶ್ರೀನಿವಾ ಸನ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ, ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ವಲ್ಮೀಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಕುಲಾವತಿಯಾದರೂ ಶುಕಮುನಿಗಳ ಸಂಗ ಡಲೇ ಬಂದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿ:—''ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣ ದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ''ವೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಕಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ತನಕ ಕೈಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಮುಗಿ ಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಆಸನ ದಿಂದ ಎದ್ದು, ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು:—''ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪಕ್ವವೊ ಅಪಕ್ವವೊ?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಆಗ ಶುಕಮುನಿಗಳು:— ''ಕೃಪಾನಿಧಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪಕ್ವವಲ್ಲದೆ ಅಪಕ್ವವೆಂದಿಗಾದರೂ ಆಗುವದುಂಟೆ?'' ಎಂದಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷ ದಿಂದ ಆ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:— ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ಸಹಸ್ರ ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರೂ ಸಹ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದು ನನ್ನ ವಚನವಿದೆ; ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ನನ್ನ ಮನೆಯು, ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನನ್ನ ಮಗನು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯು, ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ೮೪ ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿ ಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವುಗಳು ಇವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥ ಜಗತ್ಕುಟುಂಬಿಯಾದ ನನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಗಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಿರೋ ಏನೋ? ನೀವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಆದರೂ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ದೇಹಾಲಿಂಗನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದಾರ್ಥವು

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಶುಕ ಮುನಿಗಳಿಗೆ:—'ಯೋಗೀಂದ್ರರೇ, ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಕಪೀಶ್ವರನಾದ ಹನುಮಂತನು ಸೀತೆಯ ಶೋಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಭೋಜನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವದು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ! ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು' ಎಂದು ಸವಿಮಾತಿನಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ಅದೇನು ನಿಮ್ಮ ಬಗಲಲ್ಲಿ? ಪತ್ರವೆಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವದು!" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶುಕಮುನಿಗಳು:—"ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿನಗೆ ಬರೆದ ಲಗ್ನಪತ್ರವಿದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು:—"ಮುನಿಗಳೇ, ಆಕಾಶರಾಜನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯೂ, ತೋಂಡಮಾನನೂ, ಆತನ ಪುತ್ರನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವರೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಅನಂತರ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು

ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಈಗ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—"ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ಪೂಜ್ಯ ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪುತ್ರರಾದ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ— ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾಡುವ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ನೀವು ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ೧೦ಯ ದಿನ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆನು, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ತನ್ನ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪ್ರಕಾರ ನೀವೂ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಋಷಿಯಿಂದ ಪತಿತರಾದ ಸಗರರಾಜನ ಪುತ್ರರನ್ನು ಭಗೀರಥರಾಜನು ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ತಂದು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದಂತೆ, ನಿಮ್ಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಕುಲವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಿ. ವಿಶೇಷ ಬರೆಯೋಣವೇನಿದೆ? ಇತಿ ನಮಸ್ಕಾರ" ಎಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು:—

"ಮುನಿಗಳೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ನನ್ನ ಕುಲ-ಗೋತ್ರ-ವಾಸಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ, ನನಗೆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟನೋ ತಿಳಿಯದು" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶುಕಮುನಿಗಳು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಜನ್ಮ, ಮರಣಗಳು? ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವೆ. ಇಂಥ ನಿನಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ನನ್ನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವನು: ನೀನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ, ಆ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಪುನಃ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಇತ್ತ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಹೋದ ಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಳಾಗಿಯೂ, ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿದವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ:—"ತಾಯಿ, ನೀನು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಅವಕಾಶವು ಏನು ಕಾರಣವಾಯಿತು? ಅಲ್ಲಿ ಏನು ವೃತ್ತಾಂತವು ನಡೆಯಿತು? ಅದನ್ನು ಹೇಳು" ಎಂದು ಏನೂ ಅರಿಯದವನ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಬಕುಲಾದೇವಿಯು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಕನ್ಯಾಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿ:—"ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ದೈವದಿಂದಲೇ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಯತ್ನವು ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೇನಂದರೆ:—"ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮದಿಂದ 'ಧರ್ಮದೇವಿ'ಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕೊರವಂಜಿಯು ಬಂದು:—'ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ; ಮತ್ತು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯಾದರೂ ನಿನ್ನ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲೌಕಿಕ ವರನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲವಂತೆ, ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಉಭಯತರ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ 'ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ'ಂದು ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ದೈವವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನ

ಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕಪಟ ನಾಟಕವು ಈಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಬಕುಲಾವತಿಗೆ:—"ತಾಯಿ, ನೀನು ಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರಿತು" ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪದ್ಮಾವತೀ ಪರಿಣಯ ನಿಶ್ಚಯ' ಎಂಬ ೯ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

೧೦ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—"ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ನೀನು ಹರಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು, ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನು, ಹರಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಆಸಕ್ತನಾದವನು, ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಧುರವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಆನಂದಪೂರ್ಣನಾದರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನಂದರೆ:—"ತಾಯಿ, ನೀನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಕನ್ಯಾನಿಶ್ಚಯವನ್ನ ಮಾಡಿದೆ, ಆದರೆ ನನಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಆಗಲೊಲ್ಲದು; ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಬಂಧು-ಬಳಗವಿಲ್ಲದವನು, ಮೇಲೆ ದರಿದ್ರನು, ಆಕಾಶರಾಜನು ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ರಾಜನು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೂ, ನನಗೂ ಶರೀರಸಂಬಂಧವು ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವದು? ಸರಿಸಮಾನಸ್ಕಂಥರಾದವರಿಗೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವೂ, ಮಿತ್ರತ್ವವೂ ಕೂಡುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಅವರವರಿಗೆ ವಿವಾಹವೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನಾನು ಬಂಧುರಹಿತನಾಗಿರುವೆನು. ಆದರಿಂದ ನಾನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಕೂಡ ಶರೀರಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆದರಿಂದ ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ಅವನು ನನ್ನಂಥ ಬಂಧುಹೀನನಿಗೆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟನೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲನು" ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಬಕುಲಾದೇವಿಯು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವದುಂಟೇ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥವರು ಅಸತ್ಯವನ್ನಾಡುವರೇ? ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರೂ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವರು; ಇದಲ್ಲದೆ, ಆ ರಾಜನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏನಗೇ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನ ಆಶೆಯನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಡುವರೇ? ಆ ಉಭಯ ಋಷಿಗಳ ವಚನ ವನ್ನು ಅಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದೇ? 'ನಾನು ದರಿದ್ರನು, ಬಂಧು ಹೀನನು' ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ನೆವ ತೆಗೆದು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಂತೆ 'ನಾನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು' ಎಂದು ನುಡಿಯಬಹುದೇ? ಎಲ್ಲರ ಆಶೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು; ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಬಳಗವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳುವೆ? ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲವೆ? ರುದ್ರನು ಪೌತ್ರನಲ್ಲವೆ? ಇವರೇ ಮೊದ ಲಾದ ಬಳಗದವರನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಸೊಸೆಯಂದಿರನ್ನೂ ಕರೆಸು; ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಕಲಿಯುಗದೊಳಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ ಗಳ ಆಗಮನವು ದುರ್ಲಭವಾದದ್ದು; ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜ ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗದವರನ್ನು ನೋಡಲಿ," ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ:-"ಬಕುಲಾದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮೀರುವದಿಲ್ಲ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗರುಡನನ್ನೂ, ಶೇಷ ನನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಲು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಲೆ ಬಂದು ಅವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಗರುಡನಿಗೆ:—"ಗರುಡನೇ, ನೀನು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಾನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿ ಸಿದನು. ಇದರಂತೆ ಶೇಷನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇದನ್ನು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ರುದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಉಭಯತರು ತಮತಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದರು

ಅವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಗರುಡನು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಂತನು ಅವನನ್ನು ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನೋಡಿ:—"ಪಕ್ಷಿರಾಜನೇ, ನೀನು ಬಹಳ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬಂದೆ; ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ

ಕೊಂಡಿರುವನು?'' ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಗರುಡನು:—''ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುವನು; ಆತನ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬಹು ಆದರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಓದಿಸಿದನು ಅದರಲ್ಲಿ:—''ಚಿರಂಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ—ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು. ಆಕಾಶರಾಜನು ನನಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪತ್ರ ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರಿಂದಲೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರಿಂದಲೂ, ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ, ಸರ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನನ್ನ ಲಗ್ನಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗಮಾಡಬೇಕು'' ಎಂದು ಬರೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಲೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ:—''ದ್ವಾರಪಾಲಕರೇ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಸೂಚಕವಾದ ಭೇರಿ-ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ; ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುವದು'' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಭೇರಿ-ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ಸೇನಾನಾಯಕನು ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—''ಪಿತಾಮಹನೇ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದೆವು; ಆದರೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವೆಲ್ಲಿಗೆ? ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು'' ಎನ್ನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು:— ''ಕೇಳೈ ಸೇನಾಪತಿಯೇ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭರತಖಂಡದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಚತುರಂಗಬಲದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಡಲಿ; ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೂ ಕರೆಸು; ಏಕೆಂದರೆ, ಭೂಲೋಕದೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆಕೊಂಡು ನಾನು ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು'' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು, ಹಾಗು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಅಲಂಕೃತರಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಅಲಂಕೃತನಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅಂತ

ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೋದನು ಮೊದಲು ತನ್ನ ಪಶ್ಚಿಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಂದು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದನು. ದಕ್ಷಿಣ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿರೋವೇಷ್ಟನವನ್ನು ಬಂಧನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ನಾಲ್ಕನೇ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ನೀಲ, ವೈಢೂರ್ಯ, ಮೌಕ್ತಿಕಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಸುವರ್ಣದ ಕಂಕಣಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮುಕ್ತಾಮಣಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಾಂಚೀದಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಸರಸ್ವತಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಇವರಿಂದಲೂ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಚತುರಂಗಬಲದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಮಾನಸಪುತ್ರ, ವೀರಪುತ್ರರಿಂದಲೂ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಂಸವನ್ನೇರಿ ನಡೆದನು; ಮತ್ತು ಆತನ ಪತ್ನಿಯರು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಗಿದರು

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಘಂಟಾ, ಚಾಮರಗಳ ನಿರ್ಘೋಷಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆಗಳೂ, ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಂಥ ಶೂರರೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವರು ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕಾಲುಬಲವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವದು ಹೀಗೆ ಆ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಮೇಲೆ ಹೇಮದಂಡದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ಮೂರು ಯೋಜನಗಳ ವರೆಗೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ, ಹತ್ತುಲಕ್ಷಜನರು ಹಿಡಿದಿರುವ ಶ್ವೇತಛತ್ರವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತುಸಾವಿರ ಭೇರಿಗಳನ್ನೂ, ಮುನ್ನೂರು ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನೂ, ಅಸಂಖ್ಯ ಮೃದಂಗ. ಪಣವ, ಢಕ್ಕೆ, ನಿಸ್ಸಣ, ಡಿಂಡಿಮ, ಗೋಮುಖ, ಮುರಜ, ವೀಣೆ, ಝರ್ಝರ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುವರು ಬರ್ಬರ, ಶತಶೃಂಗ, ದೀರ್ಘಶೃಂಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಊದುತ್ತಿರುವರು. ಗಂಧರ್ವರು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ನರ್ತಕ, ನಟ, ಹಾಹಾ, ಹೂಹೂ

ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ಬಂದಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಾಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಸತ್ಯಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಜನಲೋಕ, ಮಹರ್ಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಭುವರ್ಲೋಕ, ಭೂಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನರು ಕ್ರಮದಿಂದ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಸತ್ವಸಂಪನ್ನರಾದ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು:—"ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಿತಾಮಹನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಸರಿ." ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು:—"ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಿರುವ ಕಾರಣ ಇವನು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲ; ಸಮಸ್ತ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು" ಎಂದು ತಿಳಿದರು ಋಷಿಗಳು ಅವನ ಅನುಚರರನ್ನು:—"ದೇವಾನುಚರರೇ, ಈ ಚತುರ್ಮುಖನು ತನ್ನ ಸರ್ವಸೈನ್ಯದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು:—"ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆವು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಆಗ ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ತಾವೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಶಿಷ್ಯರಿಂದಲೂ, ಸತೀಪುತ್ರರಿಂದಲೂ ಸಹಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಕೂಡ ನಡೆದರು ಹೀಗೆ ಚತುರ್ಮುಖನು ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾವತಿಗೆ:—"ತಾಯಿ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಗರುಡನು ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧ ಮಾಡಿದರೋ ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಮುಂದಾಗಿ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ದೂತನು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದನು.

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ದೂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು:—"ಚಾರನೇ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕಳುಹಿದರು?" ಎನಲು, ಅವನು:—"ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಭಾಗೀರಥೀನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗರುಡನು ಬಂದು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು. ಆತನು ತನ್ನ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಇದೇ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದಿಂದೀಚೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಹೋಬಲಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು; ಮುಂದಾಗಿ ನಾನು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲೋಸುಗ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದೆನು: ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ಚತುರ್ಮುಖನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತುಂಬರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಳಿದಿರುವನು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆನಂದದಿಂದ ಎದ್ದು, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ, ಮಗನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡೇನೋ? ಎಂಬ ಆತುರದಿಂದ ತುಂಬರತೀರ್ಥದ ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಓಡಿಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ ತಾನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವನು ನೋಡು" ಎಂದು ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಹಂಸವನ್ನಿಳಿದು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ, ಶೀಘ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೂ ಗರುಡನಿಂದ ಇಳಿದು, ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:—"ಮಗನೇ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಇಕೋ, ಭೆಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಆತುರದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಕೃಶನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು. ಪುತ್ರನೇ, ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಾದರೂ ನೀನು ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗದೆ, ಈಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದೆಯಾ? ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಸುದೈವವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಮಗನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂತೋಷವಾಗುವದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾತಾಡಲು, ಅದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪರಮ ದುಃಖನಾಯಿತು. ಅವನ ಗಂಟಲ ಶಿರ ಬಿಗಿದು ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರದೆ,

ಸುಮ್ಮನಾದನು. ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಿಗೂ ಪರಮ ಕಷ್ಟವಾಗಿ, ಅವನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮುಹೂರ್ತಗಳವರೆಗೆ ಉಭಯತರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲು, ಆ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಷ್ಪಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬರಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ಅನಂತರ ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ಮನದೊಳಗಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂತುಷ್ಟಮನ ಸ್ಸುಳ್ಳವರಾದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿ ಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ಕಂಡು, ದೇವಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತ ರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ:—"ಜಗ ತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ತಂದೆಯಿಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾನ ನಾದ ಮಗನಿಲ್ಲವೆ"ಂದು ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಅವನ ನೇತ್ರೋದಕವನ್ನು ಒರೆಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು:—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರ, ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಮೊದ ಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಇರುತ್ತಾರಷ್ಟೇ? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು:—"ಸರ್ವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ನಮಗೆ ಸರ್ವವೂ ಮಂಗಳವಿದೆ, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇಮವೃತ್ತಾಂತ ವನ್ನು ಹೇಳು" ಎಂದೆನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ಪುತ್ರನೇ, ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು:—

ನಾನು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಶೇಷಪರ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ಶಯನಮಾಡಿರಲು, ಭೃಗುಋಷಿಯು ಬಂದು ನನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಒದ್ದನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜನನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಪ್ರೇಮಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು ಆ ದುಃಖದಿಂದ ನಾನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ ಸಹ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ, ಈ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆನು, ಆದರೆ ನನ್ನ ದುರ್ದೈ ವವು ಹೇಗೆ ಇರಗೊಟ್ಟೀತು? ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಚೋಳರಾಜನ ಗೋಪಾಲನು ಧೇನುವಿನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದ ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಠಾರ

ದಿಂದ ತಾಡನ ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬದುಕಿದೆನು; ಇದೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಇರಲಿ. ಪುತ್ರನೇ, ಇಕೋ, ಈಕೆಯು ನನ್ನ ತಾಯಿಯು, ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು;'' ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಕುಲಾವತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ:—''ಪಿತನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ನಿನ್ನ ಜನನಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಳು? ಈಕೆಯ ವೃತ್ತಾಂತ ವೇನು? ಹೇಳು'' ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—''ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಯಶೋದೆಯೇ ಬಕುಲಾರೂಪದಿಂದ ಜನಿಸಿದವಳಾಗಿ, ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ನಾನು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆನು; ಅಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಪವನದಲ್ಲಿ 'ಪದ್ಮಾವತಿ'ಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯು ತನ್ನ ಸಖಿಯರ ಕೂಡ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಪುತ್ರನೇ, ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಯು ಕೇಳ ಬಂದಿತು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:-ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಇದೇನು? ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ? ಯಾರು ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ವಾಯುವು ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಏಣವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಭಾರತಿಯೊಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಾಯುವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ:— ''ವಾಯುವೇ, ನೀನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಶಂಕರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:— ''ನೀಲಕಂಠನೇ, ಬಾ, ಈ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನು ನರವಾಹನನಾಗಿ ತನ್ನ ಯಕ್ಷಗಣಗಳಿಂದಲೂ, ಪುತ್ರ-ಮಿತ್ರ-ಭೃತ್ಯರಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಸತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು

ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ:—"ಧನಾಧೀಶನೇ, ನೀನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧನವಂತನಾಗು!" ಎಂದು ಹರಸಿದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇಷಾರೂಢನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬರಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಮನು ತನ್ನ ದೂತರಿಂದಲೂ, ಪತ್ನಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದನು. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನೂ, ಜಲಾಧಿಪತಿಯಾದ ವರುಣನೂ, ಶಚೀಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸತೀಪುತ್ರರಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರೂ, ರತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಮನ್ಮಥನೂ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ವಾಮದೇವ, ಗೌತಮ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಾಲ್ಮೀಕ, ಪರಶುರಾಮ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ದಧೀಚಿ, ಶುನಃಶೇಫ, ಗಾಲವ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಕೃಷ್ಣ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಸಮೂಹದಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಗಂಧರ್ವರೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ರಾಜರೂ, ಅನೇಕ ಭಕ್ತಜನರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದರು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನವಮಾಡಿದನು

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಹಾ ಕೋಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ:—"ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಈಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಬಹಳ ಗರ್ವಿತನಾಗಿರುವನು. ಅಣ್ಣನಾದ ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಎರಡನೆಯವರ ಹಿತಾಹಿತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಬಹಳ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ನನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಇವನ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಬಿಡು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಕೋಪದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತು:—"ದೇವಾಧಿದೇವನೇ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ ಈ ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ:—"ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಈ ಮುನಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಲಗ್ನ

ಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು, ಮನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆಂಬದನ್ನು ಇವನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಇದು ಸರಿಯೇನು? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಮಂದಿರವನ್ನು ಇವನು ಮಾಡ ಬಾರದೇನು? ಶಚೀಪತಿಯೇ, ಬೇಗನೆ ಇವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಐವತ್ತು ಯೋಜನ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ, ಮೂವತ್ತು ಯೋಜನ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು!'' ಎನಲು, ಕೂಡಲೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಅಂಥ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು: —ಇಂದ್ರನೇ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವೇನಂದರೆ-"ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ನೀನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಡಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸು" ಎಂದನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಆ ರಾಜನಗರದ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ವನಗಳನ್ನೂ, ಗಿರಿಗಂಹ್ವರಗಳನ್ನೂ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಗೃಹಗಳನ್ನೂ, ಸಭಾ ಗೃಹಗಳನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಆಕಾಶರಾಜನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮುತ್ತು-ರತ್ನ ಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲಗ್ನ ಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು, ಹಾಗು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಾಸಿಸುವದ ಕ್ಕಾಗಿ ರತ್ನಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ, ಮಣಿತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಧನಧಾನ್ಯ ಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುವ ಒಂದು ಮನೆ ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಬಾವಿಗಳನ್ನೂ, ಗಜಶಾಲೆ-ಅಶ್ವಶಾಲೆ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ದಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವ ಬಂಧು ಸಮಾಗಮ'ಎಂಬ ಹತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯು ಮುಗಿದುದು॥

೧೧ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—"ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ನಾನು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು; ಆದರೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ"ಂದು ನುಡಿಯಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ:—"ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಿರುವೆವು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಗ್ನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವೆವು, ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಶಂಕರನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಪ್ರಾಕೃತಪುರುಷರಂತೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ; ಅದೇಕೆ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಅದ್ದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವರನ್ನು ಪೌರೋಹಿತ್ಯದ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಯೋಜಿಸಿ, ಯಜುಃಶಾಖೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದನು; ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಯಜಮಾನನಾಗೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕರನನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನೂ, ಬೀಗರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದು:—'ಅಗ್ನಿಯೇ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನೀನು ಮಾಡುವ ಪಾಕವು ಸಮ್ಮತವಾದ್ದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಸ್ವಾಹಾ-ಸ್ವಧಾ [illegible] ವಾಗಿ ಪಾಕಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು

ಯೋಜಿಸಿರುವೆನೆ'ಂದು ಹೇಳಿದನು. ಜಲವನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ವರುಣನನ್ನೂ, ದುಷ್ಟರ ದಂಡನೆ ಶಿಷ್ಟರ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯಮನನ್ನೂ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವಾಯುವನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ ದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಧನಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನನ್ನೂ, ದೀಪಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ಭಾಂಡಾದಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳನ್ನೂ, ಪಾತ್ರ-ದ್ರೋಣಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ನವಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ನೇಮಿಸಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು:—ಪಿತನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಇಷ್ಟದೇವತಾ ಕುಲದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರವೀರಪುರದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೆನಿಸಿ, ಲೌಕಿಕ ದೇಹಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ದುಃಖಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:—ಪುತ್ರನೇ, ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹೇಗೆ ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ? ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಅರಣ್ಯವೂ, ಫಲಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಹೇಗೆ ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ? ಹಾಗೆ ನೀನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಭೆಯು ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಶಂಕರನು:—"ದೇವೇಶನೇ, ನೀನು ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರಣವೇನು? ಇದೆಲ್ಲ ಲೋಕವಿಡಂಬನಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಮಾಡುವಿ" ಎಂದು ನುಡಿದನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಶಂಕರನೇ, ನೀನು ಬಾಲಕನು; ನಿನಗೇನು ತಿಳಿಯುವದು? ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ, ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸಹ ನಿರಾಶ್ರಯವಾದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನಗೆ ಹಿತಕರಳಾಗಿ-ಶಯ್ಯಾಭೂತಳಾಗಿ ಇರುವಳು. ಅಂಥ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸೌಖ್ಯವಾದೀತು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಏಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗಾದರೂ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ

ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕರೆದು:—"ಭಾಸ್ಕರನೇ, ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಕರವೀರಪುರದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನು ವಿನಯ ದಿಂದ:—"ಗೋವಿಂದನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಾಡುವೆನು; ಆದರೆ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವಳು? ಇದೊಂದು ಸಂಶಯವೇ ಸರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—'ಸೂರ್ಯನೇ, ಪುತ್ರನಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ; ನಿನ್ನ ಆಗಮನ ದಿಂದ ಆಕೆಯು ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಬರುವಳು; ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು; ನೀನು ಹೋಗಿ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನನ್ನುಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯನೇ, ನಿನ್ನದುಃಖದ ಕಾರಣವೇನು? ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕಸಿಕೊಂಡರೋ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಕೇಳುವಳು ಆಗ ನೀನು:—"ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ, ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾರೂ ಹರಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ಮಲಗಿರುವನು; ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವೆನೋ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಲಿರುವನೆ"ಂದು ಹೇಳು ಇಂಥ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಳು, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೂರ್ಯನು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ:— "ಸ್ವಾಮಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸರ್ವರ ಹೃದ್ಗತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಳು ಹೀಗಿದ್ದು ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ನಂಬುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಇದಲ್ಲದೆ ರೋಗರಹಿತನಾದ ನಿನಗೆ ಬೇನೆ ಬಂದಿ ರುವದೆಂದು ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿ?" ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ಸೂರ್ಯನೇ, ವಿಶೇಷ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತ ಳಾಗಿರುವಳು. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀನು ಅಂದ ಕೂಡಲೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪಡಬೇಡ, ಬೇಗನೆ ಹೋಗು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಆಗ ಸೂರ್ಯನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ದುಃಖಪಟ್ಟು, ಕೂಡಲೆ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ವೇಂಕ

ಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಬಂದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಾನು ಬೇನೆಯುವನಂತೆ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಕೆಯ ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ಭುಜಂಗಭೂಷಣನಾದ ರುದ್ರನ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ತನ್ನದೊಂದು ಭುಜವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಂಠದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭುಜವನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಶಕ್ತಾಕೃತಿಯು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ಅಂಥ ರೂಪವು ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರಿತು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು, ಕಪಟನಾಟಕಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ, ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂಪಕ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಸೂರೆಮಾಡಿ, ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ರಮಾದೇವಿಯ ಆಲಿಂಗನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪುಷ್ಟವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾದನು! ಬಳಿಕ ಉಭಯತರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಾದ ರಮಾ-ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು ಬಳಿಕ ಆ ಉಭಯತರೂ ಏಕಾಂತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು:— ಪತಿಯೇ, ನೀನು ಮಹಾ ಕಪಟನಾಟಕಿಯು. ಸುಳ್ಳು ನಿಮಿತ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿ, ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸಿದೆ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಮೋಹಿತರಾಗುವರು ನಾನೂ ಸಹ ಮೋಹಿತಳಾಗುವೆನು. ಇದಂತಿರಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:— ಪ್ರೀಯಳೇ, ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಹೇಳಿರುವೆ? ಅದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ತಂದುಕೋ. ವೇದವತಿಯು ನನ್ನ ವಚನದಂತೆ ಈಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿರುವಳು. ಈಗ ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಿವಾಹಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತಾನು ಹೇಳಿದ

ವಚನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನನ್ನ ವಚನದಂತೆ ವೇದವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಸಫಲ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ,ಆನಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮಾಗಮಯೋಗ'ಎಂಬ ೧೧ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

೧೨ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:— "ಶತಾನಂದರೇ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನು ಮಾಡಿದನು? ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ" ಎನಲು, ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

ಕೇಳ್ಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆದು:—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಾಡು, ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಟಾಹಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಗರುಡನೇ ಮೊದಲಾದ ವೀರರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು ಆಗ ಆ ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕಟಾಹಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ವರುಣನು ದಿವ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಆ ಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತರಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಮುತ್ತೈದೆಯರೂ, ಸಿದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ವೈಖಾನಸ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೀಪಯುಕ್ತವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವತ್ತಿನ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮೀ ದಿವಸ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೊಸೆಯಂದಿರು

ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಸೂತ್ರದಿಂದ ನಾಲ್ಕೂ ಕಲಶಗಳಿಗೆ ಸುಂಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಆದರ ನಡುವೆ ಒಂದು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪೀಠವನ್ನಿಟ್ಟು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:— ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಏಳು, ಈ ಸೂತ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ದುಃಖಪಡುತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:- ಪ್ರಾಜ್ಞನೇ, ಈ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆಶಿರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನಗೆ ತೈಲವನ್ನು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವರು ಯಾರಿರುವರು? ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿರುವದಿಲ್ಲವೋ, ಅವನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಧಿಃಕಾರ ವಿರಲಿ! ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರೂ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರೂ, ಬೀಗರೂ ಇದ್ದರೆ, ನೆಟ್ಟಗಾಗುವದು ಈಗ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಮಾತಾ-ಪಿತೃವಿಹೀನನಾದ ನನ್ನ ಗತಿಯು ಏನಾಗುವದೋ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ಮಾತೆಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಖ್ಯವು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ ಪತ್ನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ್ಯವು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಮಾನರಾದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಇಲ್ಲ; ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಉತ್ತಮ ದೇವನಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು, ರುದ್ರನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ:— ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಮಾಯಾರೂಪ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಏಕೆ ಮೋಹಪಡಿಸುವೆ? ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ಇದು ಅಸತ್ಯವಲ್ಲವೇ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಬೇಕು, ರುದ್ರನು ಪೌತ್ರನಾಗಬೇಕು, ಮನ್ಮಥನೊಬ್ಬನು ನಿನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನಿರುವನು, ಷಣ್ಮುಖನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಪೌತ್ರನು, ಜಗತ್ಪ್ರಾಣನಾಗಿರುವ ವಾಯುವು ನಿನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನು, ಭಾರತೀದೇವಿಯು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯು, ಸರಸ್ವತಿ ಮೊದಲಾದವರು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವಕರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಪರಮಪುರುಷನು, ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು; ಹೀಗಿದ್ದು, ನೀನು ಈಗ ಮಾತಾಡುವದು ಕ್ರೀಡಾಮಾತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸಂಕೇತವನ್ನು

ಮಾಡಲು, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಎದ್ದು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ತಿಳಿಯಿತು; ನಾನೇ ನಿನಗೆ ತೈಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಇರುವದಲ್ಲವೇ? ಇಕೋ, ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆನು. ಏಳು ಈ ರತ್ನಮಯವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಂದಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ:—ವಸಿಷ್ಠರೇ, ನನಗೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಿರಿ, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅನಂತರ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು ಆಗ ಸರ್ವ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗೆ ತೈಲದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು ಆಗ ಆಕೆಯು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಬಹು ಪುತ್ರರುಳ್ಳವನಾಗು; ಧನವುಳ್ಳವನಾಗು; ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏಕಛತ್ರಾಧಿಪನಾಗು, ಎಂದು ಹರಸಿ, ಆ ಸುಗಂಧ ತೈಲವನ್ನು ಅವನ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಮರ್ದನ ಮಾಡಿದಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಪುನುಗಿನ ತೈಲವನ್ನೂ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಕಲೆಸಿದ ಅರಿಷಣವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿದಳು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳು ಆಗುತ್ತಿರಲು, ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಉಷ್ಣೋದಕವನ್ನು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತಾನೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪತಿಸೇವೆಯಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು ಆ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಕುಂಕುಮೋದಕದಿಂದ ಕದಲಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು ಆ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೈಯನ್ನು ಒರೆಸಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಧೂಪವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ

ಪತಿಯ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು; ಮತ್ತು ರತಿ, ಶಚಿಯರು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು ಭಾರತೀದೇವಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಛತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಭಾಗೀರಥಿಯು ತನ್ನ ಪಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಹಲ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಪವಿತ್ರ ಪಾದಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ, ಅರ್ಯಮಾದಿ ಪಿತೃಗಳೂ, ತುಂಬರ ಮೊದಲಾದ ಗಾಯಕರೂ, ರಂಭೆ ಮೊದಲಾದ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಸೂತ ಮಾಗಧ ಬಂದಿಗಳೂ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು

ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಷ್ಟಮಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ:—ಲೋಕಜನನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದ ರೇಖೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಳು ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ, ಶಂಕರನಿಂದಲೂ, ಕುಬೇರನಿಂದಲೂ ರತ್ನಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಸಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ಅವನು:—ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ,ನೀನೇ ಈ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಇಡು,ಎಂದು ಹೇಳಲು,ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾನೇ ಆ ಭೂಷಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟಳು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಝುಗಝುಗಿಸುವ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಉಡುದಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸರ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಕಶ್ಯಪಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ:—ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಚತುರಸ್ರವಾದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು

ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಷ್ಟವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿದನು ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ವಸಿಷ್ಠರು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯು ಯಾರು?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ವಸಿಷ್ಠರೇ, ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯು ಶಮಿಯು; ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಆಕೆಯೇ ಕುಲದೇವತೆಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ವಸಿಷ್ಠರು ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಶಮೀವೃಕ್ಷವು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೌಮಾರ ತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ವೃಕ್ಷವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—"ಶಮಿಯೇ, ನೀನು ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಜುನನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳಾಗಿಯೂ, ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿಯೂ ಇರುವೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು. ಸುರಪ್ರಿಯಳಾದ ತಾಯಿಯೇ, ನನ್ನ ಲಗ್ನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸು, ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೂ ಕಲಹವಾಗದಂತೆ ಮಾಡು." ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ, ಅದರದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಶಾಖೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬಳಿಕ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ:—ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು:—ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ವರಾಹನು:—ಬಕುಲಾವತಿಯು ಬಂದರೆ ನಾನು ಬಂದಂತಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ. ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ನನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನ

ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಒಂದು ಸುವರ್ಣದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅದನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತಿ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕುಲದೇವತೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವದು ನನ್ನಿಂದ ಆಗುವದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೂ, ಭಾಂಡಗಳೂ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಭೋಜನವಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ವೆಚ್ಚವೂ ಉಳಿಯುವದು, ಎಂದೆಣಿಸಿ, ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:—ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಂಡಲಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಮಾರ್ಗವು ದೂರವಿದ್ದ ಕಾರಣ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ವೇಳೆಗಳೆಯಬೇಡ ವೃದ್ಧರೂ, ಬಾಲಕರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು:—ಪಿತನೇ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಹಾಗೇ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಇದಲ್ಲದೆ ಋಷಿಗಳೂ, ಬಾಲಕರೂ, ವೃದ್ಧರೂ ಬಹಳೇ ಹಸಿದಿರುವರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೋಪದಿಂದ:—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲೆಂಬ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ, ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವಾವದು-ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯವಾವದು? ಇದು ಸಹ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಾನು ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆದೆನು. ಈಗ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದಯಕಾಲವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡೀ? ನನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೀಯಲ್ಲ? ನಿನಗೇನು ಅನ್ನಬೇಕು? ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಅನಂತರ ನೀಲಕಂಠನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವದು

ಯೋಗ್ಯವಾಗುವದೇ? ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಾವನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯ ವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಸರ್ವಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯ ಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕು, ತನ್ನ ಹತ್ತರ ಹಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಲ ವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡ ಬೇಕು ಹೀಗಿದ್ದು 'ನಾನು ದರಿದ್ರನು' ಎಂದು, ಹೇಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಂದೆ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವನ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ:—ನೀಲಕಂಠನೇ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಬರೀ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಾಕ್ರಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ? ಇದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬದೂ, ಹಣ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಲವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂಬದೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಪುಲದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಡುವ ವರು ಯಾರಿರುವರು? ಇದನ್ನು ಹೇಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಡ, ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡುವಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇದು. ವೆಚ್ಚಮಾಡದೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ನಡೆಯುವದು ಹೇಗೆ? ಇವರು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಗಳು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಬೇರ ನನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣೀತೀರ್ಥದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಕುಬೇರನಿಗೆ:—ಧನಾಧಿಪನೇ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ನನ್ನ ಈ ವಿವಾ ಹದ ದೆಸೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಬೇರನು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವದು. ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಷ್ಟರವನು? ನೀನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲದೆ, ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೂ ಬಿಡುವದಕ್ಕೂ ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲ.

ನೀನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಕುಬೇರನೇ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವೆನು ಆ ಅವತಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತರುವದೂ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಭೂಗತವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾನು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯುವದೂ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಯುಗಕಾಲದೇಶವಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವೆನು; ಕುಬೇರನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಧನವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಮಿತ್ತ್ಯಮಾತ್ರನು. ಆದರೂ ಯುಗಾನುಸಾರಿಯಾದ ನನಗೆ ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಕುಬೇರನು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ನಿನಗೆ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೇ ಹೇಗೆ ಕೊಡಲಿ? ನೀನೇ ಹೇಳು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದರಿದ್ರರು ಧನಿಕರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ, ನೀನೂ ನನಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಕೊಟ್ಟರೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

'ಧನವಂತನಾದ ಕುಬೇರನಿಗೆ, ಋಣವಂತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಈ ವಿಳಂಬಿ ಸಂ॥ದ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಕೊಟ್ಟದ್ದೇನಂದರೆ:— ನನ್ನ ಆತ್ಮಕಾರ್ಯವಾದ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ರಾಮಟೆಂಕಿಯ ವರಹಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಇವತ್ತಿನಿಂಥ ಇನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಆದ ಬಡ್ಡಿ ಸಹ ಅಸಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಶಂಕರನೂ, ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ರಾಜನೂ ಆಗಿರುವರು, ಎಂದು ಋಣಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ಕುಬೇರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು:—ಕುಬೇರನೇ, ಪತ್ರದಲ್ಲ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ:— ಧನಾಧಿಪನೇ, ಈ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು, ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಅಕ್ಕಿ, ಉದ್ದು, ತೊಗರೆ, ಹೆಸರು, ಗೋದಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಬೆಲ್ಲ, ಎಣ್ಣೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಿಸು; ಮತ್ತು ಬಹುಮೂಲ್ಯಹ ಅರಿಷಣಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ದೇವತಾ

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಉತ್ತರೀಯ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ದುಕೂಲಗಳು, ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಕರ್ಪೂರ, ಕಸ್ತೂರಿ ಮೊದಲಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಯದೆ ಒದಗಿಸು, ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನೂ, ಮುಡಿಯುಂಗರವನ್ನೂ, ನನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉಂಗುರ ಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕುಬೇರನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವತ್ತೂ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ದನು

ಬಳಿಕ ಕುಬೇರನು ಯಾವತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆನೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು, ಹಾಗು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದು:—"ಹವ್ಯವಾಹನನೇ, ಸರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಬೇಗನೇ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಅನ್ನ, ಶಾಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿ ಸಿದನು ಅಗ್ನಿಯು:—"ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪಾಕ ವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು, ಆದರೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಒಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗ್ನಿಯ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು:—"ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವದಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಂದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಇರಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ನನಗೆ ಅಡಿಗೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿ ಎಂಬ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಪಾಪವಿನಾಶಿನೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೊವ್ವೆಯನ್ನೂ, ವಿಯದ್ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಯಸವನ್ನೂ, ದೇವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಾಕವನ್ನೂ ಮಾಡು. ತುಂಬರತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಾಸು. ಕುಮಾರಧಾರಿಕಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯ ಗಳನ್ನೂ, ಪಾಂಡುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾರನ್ನೂ, ಅನ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಮೂಲ ಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳು ಅವ ನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು

ಕೂಡಲೆ ಅಗ್ನಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸರ್ವ ಪಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಎಲೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡುವ ವೈಕುಂಠಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದವುಗಳು. ಅವನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಚಿಂತಿಸಲಶಕ್ಯ ವಾದವುಗಳೂ, ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾದವುಗಳೂ ಆಗಿರುವವು ಇರಲಿ ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ಬಂದು:—ಸ್ವಾಮಿೞ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಾಕವು ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿರುವದು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆ ಗಳನ್ನೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸು, ಎನಲು, ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸರ್ವರನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಆತನು ಹೋಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಆಗ ಶಂಕರನು ಅವರವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಅವರವರ ತಾರ ತಮ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮ ಣರು ಪಾಂಡುತೀರ್ಥದ ಆರಂಭದಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದ ವರೆಗೆ ಕುಳಿತರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:—ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತ ವಾಗದೆ ಇದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು:—ಗೋವಿಂದನೇ, ನೀನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವ ಭೋಕ್ತೃವು, ಸರ್ವ ಲೋಕೇಶ್ವರನು! ಹೀಗಿದ್ದು ನಿನಗಿಂತ ಅಧಿಕನು ಯಾವನಿರುವನು? ಆದರೂ ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಈ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬದನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಂತೆ ಮಾಡುವೆನು, ಎಂದನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:— ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಅಹೋಬಲ ನೃಸಿಂಹನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೈವೇದ್ಯಸಮ ರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡು, ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಆದರಂತೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನೂ, ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನವಗ್ರಹಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಲವಣ ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಘೃತಪರಿಯಂತವಾಗಿ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿದರು ಆ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು

ಕೊಂಡು:—"ಸಪ್ತಪ್ರಾಣಿ ಸಮೂಹವೇ ಅಂಗಗಳಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣ ನೊಬ್ಬನೇ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪಿಯಾಗಿರುವನು; ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಭುಕ್ ಆಗಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾರಾಯಣನು ತ್ರಿಲೋಕ ಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುವನು" ಎಂಬ ಈ ಅರ್ಥದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಹೋಬಲ ನೃಸಿಂಹನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಭೋಜನಮಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಸರ್ವರೂ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ:—"ತಪೋಧನರೇ, ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ಣರಾದ ನಿಮಗೆ ಈ ಅನ್ನದಿಂದ ಏನು ಪೂರ್ಣತೆಯಾದೀತು? ಆದರೂ ದರಿದ್ರನಾದ ನಾನು ಕೊಡುವ ಅನ್ನೋದಕವು ಇದೇ ಮಹತ್ವವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಅನ್ನವು ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು; ಇಂಥ ನಿನ್ನ ಅನ್ನ ವನ್ನು ಉಂಡು ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ನಾವು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥ ರಾದೆವು, ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಜನ ವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು:—ದ್ವಿಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಕವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ನಿಷ್ಕವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗವನ್ನೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅವ ರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರರು, ಭಾರ್ಯೆಯು, ಬಂಧುಗಳು, ಅಗ್ನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಗರುಡ-ಶೇಷರು ಇವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಭೋಜನಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು; ಆಗ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಶಯನಮಾಡಿದನು. ಪಾಪ ರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ನಿದ್ರಾರತನಾದರೂ, ಪ್ರಾಕೃತ ಪುರುಷ ನಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವವನಾದನು. ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿವಸ ದೇವತೆ ಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು.

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ, ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳೂ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಯನವಮಾಡಿದರು

ಬೆಳಗಾಯಿತು, ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎದ್ದು ಗರುಡನನ್ನು ಕರೆದು:- ಗರುಡನೇ, ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗೆಂದು ಹೇಳು, ಎನಲು, ಗರುಡನು ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ:— ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಏಳು; ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಹಂಸವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ, ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗು; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ; ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ವಾಹನಗಳೂ, ಆಂದೋಲನಗಳೂ, ರಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಚತುರಂಗಬಲವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ, ಆ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:— ಪುತ್ರನೇ, ಇನ್ನು ಆಲಸ್ಯ ಮಾಡುವದೇಕೆ? ಬೇಗನೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, "ಬ್ರಹ್ಮನು:— ತಾತನೇ, ನನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಏಳು ಗರುಡನನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡು; ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಗರುಡನನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವನ್ನೂ, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂಗಾರದ ರಥದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಸರ್ವರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಟನು.

ಜನಕರಾಜನೇ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ವೇತಛತ್ರವನ್ನು ಶೇಷನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದನು ವಾಯುವು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದನು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನು ರತ್ನಮಯವಾದ ದಂಡದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಬೀಸಣಿಕೆಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೇರಿ-ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ನರ್ತಕರಿಂದಲೂ, ಗಾಯಕರಿಂದಲೂ ಹಾಹಾ ಹೂಹೂ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲ ವೈಭವದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ದೈತ್ಯರೂ, ಗಂಧ

ರ್ವರೂ, ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ವೃದ್ಧರೂ ಬಾಲಕರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು

ಹೀಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ-ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ-ಋಷಿಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಬಗಾಗ್ಗೆ ಕಲಹವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಡವರಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ಅಡವಿಯು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಗಂಟನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗವು ಕಟ್ಟಾಗಲು, ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಬಡ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ, ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಥಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಆಗಲಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ:—ಪತಿಯೇ, ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ? ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಕೂಸಿನಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು! ಕೆಲವರು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಡೆದು ನಡೆದು ದಣಿದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಹಲವರು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಹಸಿವೆಯಿಂದಲೂ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕಂಡು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು!

ಇಂತು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನಿಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಶೇಷಾಚಲದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣದವರೆಗೂ ಜನಸಮೂಹವು ರೇಜುಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಶುಕಮುನಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಸಿದ್ಧ-ಸಾಧ್ಯ-ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಬೇಗನೆ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ

ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ:—“ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಾನು ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ, ಏಕೆಂದರೆ, ವೇದಾಗೋಚರನೆ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯನು. ಅಂಥ ನೀನು ಈಪ್ಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ-ಮಿತ್ರರಿಂದಲೂ, ಅಖಿಳ ಲೋಕಪಾಲಕರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ರಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದಿರುವದನ್ನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದೆನು, ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇರಲಿ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯೇನಂದರೆ:—ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕಂದ-ಮೂಲ-ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿ ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ಶುಕಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ ನೀನು ಬಡವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ, ದೃಢವ್ರತವುಳ್ಳವನೂ, ವೈರಾಗ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಆಗಿರುವೆ; ಆದರೆ ನಾವು ಸಾಂಸಾರಿಕರಾದ ಬಹಳ ಜನರಿರುವೆವು, ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದರಾತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವದು ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಗಾದೀತು? ನಾವು ಹೇಗೂ ಈಪ್ಪೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶುಕಮುನಿಯು:—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸುವದು ಹೇಗಾದೀತೆಂದು ನೀನು ಸಂಶಯ ಪಡುತ್ತೀಯಾ? ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೇ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವದು ಅಂದಮೇಲೆ ಸಂಶಯವೇಕೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಬಂದು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಬೇಡ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇವರು ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸು, ಎನಲು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—“ಶುಕಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಅಲ್ಪ ರಸವುಳ್ಳ ಫಲದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಕೃತಾನ್ನದಿಂದಲೂ ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವು? ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ತಾನು ಗರುಡನಿಂದ ಇಳಿದು,

ತನ್ನ ಪತ್ನೀ-ಪುತ್ರವೊದಲಾದವರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯ ಪರ್ಣ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಮುನಿಯು ಒಂದು ಆಸನವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶುಕಮುನಿಯು ಪದ್ಮತೀರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೋಸ್ಕರ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಉತ್ತರಾಣಿಯ ಬೀಜ ಗಳನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಬೃಹತೀ ಫಲದಿಂದಲೂ, ಹುಣಸೀ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಾರನ್ನು ಮಾಡಿದನು "ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ಬಾಹ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಪೂಜೆಯ ಫಲಹೊಂದುವನು; ಇದು ಸಾಧುಸಮ್ಮತವಾದದ್ದು" ಎಂಬ ತತ್ವದ ಅರ್ಥ ವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಶುಕಮುನಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪದ್ಮಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಆ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಸದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ:—"ಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥವುಳ್ಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಸರ್ವ ಭೋಕ್ತೃವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯೂ ಬಕುಲಾವತಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸರಿ ಯಾದ ಆ ಋಷಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭೋಜನ ಮಾಡು ತ್ತಿರಲು, ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ಕೋಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಭಯಪಡಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಶಾಪಾ ನುಗ್ರಹಶಕ್ತರಾದ ಋಷಿಗಳು ರೋಷವಶರಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು:—"ಸರ್ವರೂ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿ!" ಎಂದು ಘೂತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಆ ಗಾಳಿಯಿಂದ, ಕಾಮಧೇನುವು ಮನೋ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ವರೂ ತೃಪ್ತರಾದರು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಅಷ್ಟವೂ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶುಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನವಮೀ ಗುರುವಾರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತನ್ನ ವಾಹನನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿ, ಚತುರಂಗಬಲದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು ಎಲ್ಲರೂ ಅವತ್ತಿನ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಇತ್ತ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ಬಂಧುಬಳಗದವರೊಡನೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಷ್ಟವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆತನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಗಜದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಚತುರಂಗಬಲವು, ಪುರೋಹಿತರು, ತಮ್ಮನಾದ ತೋಂಡಮಾನನು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೂಡ ಹೊರಟು, ಬೀಗರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕರೆತರುವದಕ್ಕೆ ನಡೆದನು ಹೀಗೆ ಸೈನ್ಯದ ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಾಮರಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ಯಜನಗಳಿಂದಲೂ, ಭೇರಿ, ದುಂದುಭಿ. ವಾದಿತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ನಟ. ನರ್ತಕ, ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ಬಂದಿ ಮೊದಲಾದವರ ಸ್ತೋತ್ರಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಗರುಡಾರೂಢನೂ, ಶ್ವೇತಛತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತನೂ, ತರುಣನೂ, ಸುಂದರನೂ. ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತನ್ನ ರಥದಿಂದಿಳಿದು, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ಪುರೋಹಿತನೇ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:— "ನಾನೇ ಧನ್ಯನು, ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು" ಎಂದು . ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:— "ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಇವನೇ ನೋಡು ಆಕಾಶರಾಜನು; ದೀರ್ಘ ದೇಹ-ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವನು" ಎಂದು ತೋರಿಸಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಶ್ವಶುರನನ್ನು ನೋಡಿ:—"ನಾರದರೇ, ನಾನು ಧನ್ಯನು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಈ ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂಬಂಧಿಕನಾದನು," ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕಾಶ

ರಾಜನು ದ್ವಾರತೋರಣವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಗಂಧತೈಲದಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪರಮ ಸುಂದರನಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತಳಾದಳು. ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೂ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತನಾದನು. ಆಗ ಪರಸ್ಪರರು ಮುಂದಿಗೆ ತೋರದ ಹಾಗೆ ಕಡೆಗಣ್ಣನೋಟದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನಡುನಡುವೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೀಗಬೀಗರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸವವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಗರದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಗುಡಿಯು ಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ವಾಹನದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದು ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ:—ದೇವಿಯೇ, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಇತ್ತ ಪದ್ಮಾವತಿಯು:—ನನಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೇ ಪತಿಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ದೀವಟಿಗೆಗಳ ಬೆಳಕು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಹತ್ತಿತು. ಜನರು ವಧುವರರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ, ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ಎರಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ಬಂದಿಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಘೋಷಗಳಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀಣಾ, ವೇಣು, ಪಣವ, ಆನಕ, ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಾನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನು ವಧೂವರರನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಕದಳೀಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಅಡಿಕೆಯ ಗೊಂಚಲಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾವಿನ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು, ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲಗಳಿಂದಲೂ, ವಜ್ರ ವೈಢೂರ್ಯಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಂಕುಮೋದಕಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶೃಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಧೂವರರು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೀರಾಜನವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಉತ್ಸವದಿಂದ ಬಂದು

ತನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ಆವನ ಬಾಂಧವರೂ, ಚತುರಂಗಬಲವೂ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಐದು ಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು ಆಗ ಆಕಾಶ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು

ಆಕಾಶರಾಜನು ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತೊಂಡಮಾನನು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು ಆಗ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:-ತೊಂಡಮಾನನೇ, ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಜನರು, ನಾನು, ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು, ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು, ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷುಧೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿರುವೆವು, ಆದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಳಿಸು. ಋಷಿಗಳಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸು; ನನಗೋಸ್ಕರ ಉತ್ತಮವಾದ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ಕಳಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೊಂಡಮಾನನು:— ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳೂ ರಾಜ್ಯವೂ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನವೇ ಇರುತ್ತವೆ, ಹೀಗಿದ್ದು ಲೌಕಿಕ ದೇಹಧಾರಿಯಾದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಏಕೆ ಮೋಹಪಡಿಸುತ್ತೀ? ಆದರೂ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಲುವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ತೊಂಡಮಾನನು ತಾನೇ ತಂದನು, ಹಾಗು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ, ಬಕುಲಾವತಿಗೂ, ಗರುಡ-ಶೇಷರಿಗೂ ಸ್ವತಃ ಭೋಜನವನ್ನು ಬಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ದೋಷರಹಿತನಾದರೂ, ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶಯನ ಮಾಡಿದನು

ಮರು ದಿವಸ ಬೆಳಗಾಗಲು, ದಶಮಿ ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಸಿಷ್ಠಮುನಿಗಳಿಗೆ:— ಪುರೋಹಿತರೇ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾ

ವತಿಯು, ಪುರೋಹಿತರಾದ ನೀವು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಐದುಮಂದಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿರಬೇಕು; ಇದರಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ರಾಜನೂ, ರಾಜಪತ್ನಿಯು, ಕನ್ನಿಕೆಯು, ತೊಂಡಮಾನನು, ಪುರೋಹಿತರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಐದು ಜನರು ಉಪವಾಸದಿಂದಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕುಬೇರನಿಗೆ:—ಧನಾಧಿಪನೇ, ನೀನು ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಯಾವತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು, ಎನಲು, ಆಗ ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನು ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ:—ರಾಜನೇ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹಮುಹೂರ್ತವಿರುವ ಕಾರಣ ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನವು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾಗುವದಿಲ್ಲ ಆದಕಾರಣ ಲಗ್ನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ತಾಂಬೂಲ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

ರಾತ್ರಿಯಾಗಲು ಲಗ್ನಮುಹೂರ್ತವು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಚತುರಂಗಬಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನೂ, ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ, ಪುರೋಹಿತರನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಐರಾವತವೆಂಬ ದೇವೇಂದ್ರನ ಆನೆಯನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಜಾಮಾತನನ್ನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ಗೃಹವನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅಯುತ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ, ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಂಕರವಾಗುವಂತೆ ಸಭೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಸಿಷ್ಠ, ಗೌತಮ, ಭೃಗು, ಅತ್ರಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವೈಖಾನಸ, ದೂರ್ವಾಸ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಗಾಲವ, ದಧೀಚಿ, ಚ್ಯವನ, ಸನಕ, ಸನಂದನ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ, ಜಟಾಮುಕುಟಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಅವರೆಲ್ಲರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು

ಕುಳಿತಿದ್ದನು ಅತನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಭಾದ್ವಾರದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:— ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ವೃದ್ಧನೂ ಇದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಏಕೆ ಬಂದೆ? ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳಿಸತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು, ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಆನಂದಪಟ್ಟು, ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ:- ಗುರುಗಳೇ, ಲಗ್ನಮುಹೂರ್ತವು ಸಮೀಪಿಸಿರುವದು ವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿರಿ, ಎನಲು, ವಸಿಷ್ಠರು ಧರಣೀದೇವಿಗೆ:- ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಎಂದರು ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪರವಶಳಾಗಿ, ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥಳಾದೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಧರಣೀದೇವಿಗೆ:— ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆಯೋ! ಆ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿ! ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಜೋಡೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೊಗಳಿದರು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸುಗಂಧದ ಚಂದನವನ್ನೂ ತೈಲಗಳನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಆತನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದಳು.

ಆ ಮೇಲೆ ಪುರೋಹಿತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮ, ಶೇಷ, ಗರುಡ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ವರುಣ, ಯಮ, ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರ ಮೊದಲಾದವರಿಂದಲೂ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ರತ್ನತೋರಣಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನ ಪತ್ನಿಯು ದ್ವಾರತೋರಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ನಿಗೆ ಕುಂಕುಮೋದಕಗಳಿಂದ ಕದಲಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆಗ ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಐರಾವತ ದಿಂದ ಇಳಿದು, ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಮೂಹ ದೊಡನೆ ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು ಅವನು ಆ ರಾಜಮಂ ದಿರದ ಅನೇಕ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದು ರತ್ನ ಕೆಚ್ಚಿದ ಜಗುಲಿಯು ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆ ಜಗುಲಿಯು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು ಅಂಥ ಜಗುಲಿಯು ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನೂ, ಧರಣೀದೇವಿಯೂ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಳಿತಿ ರುವ ವಿವಾಹದ ಜಗುಲಿಯು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಪುರೋಹಿತನು ಕನ್ಯಾದಾನಾಂಗಭೂತವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜ ನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ, ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. 'ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸುವರ್ಣಕುಂಭದಿಂದ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜಲದಿಂದ ರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಹಾಗು ತನ್ನ ಸತಿ-ಪುತ್ರರ ಮೇಲೆಯೂ, ತನ್ನ ಮನೆ, ಭಾಂಡಾರ, ಗಜ ಶಾಲೆ, ಅಶ್ವಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ:—ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು, ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ಸಂತುಷ್ಟ ರಾದರು, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಅನೇಕವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿದನು. ಆಗ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ಯೆಯ ಗೋತ್ರ-ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿದರು "ಅತ್ರಿಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಸುವೀರರಾಜನ ಪ್ರಪೌತ್ರಿಯೂ, ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪೌತ್ರಿಯೂ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯೂ ಆದ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬ ಸಾಲಂಕೃತ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಅಂಗೀಕರಿಸು" ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು ವರನ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು:—ವಸಿಷ್ಠಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಯಯಾತಿ ರಾಜನ ಪ್ರಪೌತ್ರನೂ, ಶೂರಸೇನರಾಜನ ಪೌತ್ರನೂ, ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ವೇಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಕನಕಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾದ

'ಪದ್ಮಾವತೀ' ನಾಮಕ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ" ಹೀಗೆ ಕನ್ಯಾ-ವರಗಳ ಗೋತ್ರೋಚ್ಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಧೂವರರ ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಅಂತಃಪಟವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೈವಜ್ಞನು 'ಸುಮುಹೂರ್ತ'ವೆಂಬ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕವನ್ನು ಹೇಳುವವನಾದನು ಆಗ ಸಮಸ್ತರಾದ ಋಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ 'ತದೇವ ಲಗ್ನಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತಿಯರ' ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಎರಚಿದರು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾದಾನ ಪರಾಯಣನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:-"ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಗ್ರಹಣಮಾಡು" ಎಂದು ನುಡಿದು, ಧರಣೀದೇವಿಯಿಂದ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ, ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ಉದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಕನಕಾಭರಣಗಳಿಂದ ಸಹಿತಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು:—"ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಂಧನಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಕರಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಮುತ್ತೈದೆಯರು:-"ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗು, ಕಲ್ಯಾಣಕರಳಾಗು, ಬಹು ಪುತ್ರವತಿಯಾಗು, ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಾಗು" ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾದ ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಜಗಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಬಂಧನಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನು ಬಹುಕಾಲಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಜೀವಿಸು" ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೊಹರುಗಳನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು

ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು:-ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ನೀನು ಮಹಾ ದಾನಶೂರನು ಮತ್ತು ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲದೆ ವರೋಪಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಭೂಷಣ ಗಳನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಶತ ಭಾರವುಳ್ಳ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ, ಕಾಂಚಿಯನ್ನೂ, ಬಾಹುಪುರಿಗಳನ್ನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ನೂಪುರಗಳನ್ನೂ, ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನೂ, ಏಳು ಪದಕ ಗಳುಳ್ಳ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ, ಭುಜಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ಕರ್ಣಭೂಷಣ ಗಳನ್ನೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನ, ಮಾಣಿಕ್ಯ, ವಜ್ರ, ವೈಢೂರ್ಯ ಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಂಕಣಗಳನ್ನೂ, ನಾಗಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ಹತ್ತು ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ, ಬಹು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಟಿಸೂತ್ರವನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸುವರ್ಣದ ಭೋಜನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಆಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಷ್ಠಿಸಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಲಾಜೆಗಳಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ವಿವಾಹವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ರಾಜಪುರೋಹಿತನು ಸರ್ವಮುನಿಗಳ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರತ್ನಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು, ಆ ಋಷಿಗಳು ವೇದಮಂತ್ರ ದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತಿಯರ ಮೇಲೆ ರತ್ನಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಎರಚಿ ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ-ತಾಂಬೂಲ ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು; ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಆಕಳು ಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿದನು; ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಧೂ-ವರರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ, ಪುರೋಹಿತ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ರಿಗೂ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಘೃತಕ್ಷೀರ ಯುಕ್ತವಾದ ಪರಮಾನ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂಪ-ಶಾಕಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಅವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆಕಾಶ ರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಜನ ವನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ಧರಣೀದೇವಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ-ಬಕುಲಾ

ವತಿಯರಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದಳು.

ಆಕಾಶರಾಜನು ಮರುದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರಿಗೆ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಅಪೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂಪ-ಶಾಕಾದಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಬಹುಮಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು, ಘೃತದ ಕಾಲುವೆಯೂ, ಕ್ಷೀರದ ಕಾಲುವೆಯೂ, ದಧಿಯ ಕಾಲುವೆಯೂ ಹರಿದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕುದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಭೋಜನೋತ್ಸವವು ನಡೆಯಿತು. ಐದನೇ ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲವಾಗಲು ಆಕಾಶರಾಜನು ನಾಗ ಬಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ದೀಪಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಧು-ವರರನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಆಕೆಯ ನಾಭಿಯನ್ನು ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಮಾಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ನಾಭಿ ಮೂಲವನ್ನು ಘೃತಸಹಿತವಾದ ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಮಾರ್ಜನಮಾಡಿ, ಗದ್ಗದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯು ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆತನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಸೇಚನ ಮಾಡಿ, 'ಜೀವಂ ರುದಂತಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಹುಕಷ್ಟ ವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ:—ಜಗನ್ನಾಥನೇ, ನನ್ನಿಂದ ನವ ಮಾಸಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿಯೂ, ಪಾಲಿತಳಾಗಿಯೂ, ಲಾಲಿತಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಧೀನ ಮಾಡಿರು ವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೂ ಪರಮ ದುಃಖವಾಗಿ, ದೀನಮುಖದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:—'ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ನಾನು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಹಳ ದಿವಸ ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ. ಎಲೌ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಭೋಜನಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರೀಡಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಇರು ವನು?' ಎಂದು ರಾಜನು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು

ತೋಂಡಮಾನನು ತಾನೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತ:— ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ದರಿದ್ರರಾಗಿಯೂ, ದೀನರಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರಾಗಿಯೂ ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ನಿಶ್ಚಯವು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ಅಕ್ಕನಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:— ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನು ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಬಾಲಕನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹೋಗುವೆಯಾ? ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನ ಸರ್ವ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಪರಮ ದುಃಖವಾಯಿತು ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ವ ಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ದುಃಖವೆನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಪಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೂ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ತಾನೂ ಲೌಕಿಕ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ರೋದನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಐರಾವತವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸರ್ವ ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳೊಡನೆ ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜನಿಗೂ, ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆಗ ಉಭಯತರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತಿಯರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು:— "ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳ ಪರ್ಯಂತವಿದ್ದು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಉಭಯತರೂ ಹೋಗಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಧರಣೀದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ:— ರಾಜನೇ, ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಲ್ಲುವಹಾಗಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಅವಸರದ ಕೆಲಸವಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈಗಲೆ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು; ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರ

ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಹೊರಟನು ಆಗ ನಗರಸ್ಥರಾದ ಜನರು ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಾಕಾರ-ಗೋಪುರಗಳನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೂ, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ:—ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಧನ್ಯಳು! ಧನ್ಯಳು! ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವಳು ನೋಡಿರಿ, ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ:—ಅಕ್ಕಿಯ ಇನ್ನೂರು ಗೋಣಿಗಳನ್ನೂ, ಹೆಸರಿನ ಮುನ್ನೂರು ಗೋಣಿಗಳನ್ನೂ, ಬೆಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಹೇರುಗಳನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಹಾಲಿನ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ನೂರು ಮೊಸರಿನ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ಐದುನೂರು ತುಪ್ಪದ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ಇನ್ನೂರು ಹೇರು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನೂ ಕಂದಮೂಲಫಲಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಎರಡುನೂರು ಮಧುಭಾಂಡಗಳನ್ನೂ, ದಶಸಹಸ್ರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಆನೆಗಳನ್ನೂ, ಐದುಸಾವಿರ ಆಕಳುಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ ದಾಸ-ದಾಸಿಯರನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ಯಂಕವನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು; ಹಾಗು ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಅಳಿಯನನ್ನೂ, ಮಗಳನ್ನೂ ಕಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ದೂರದ ತನಕ ಬರಲು, ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಮಹಾರಾಜನೇ, ನೀನು ಬಹಳ ದೂರ ಬಂದೆ; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿಹೋಗಬೇಕು ರಾಜನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಇನ್ನೇನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಿದೆ? ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದೆ, ಆದರೆ ನಿನಗೆ ತಿರುಗಿ ನಾನೇನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡಬೇಡ; ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ನಾನು ಬೇಡುವದೇನಂದರೆ—ಕುಟುಂಬಸಹಿತನಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಶ್ವಶುರನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ:—ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ನಿನಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ

ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಗೆ:—ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಪತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿ, ಪತಿಯಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರು; ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಗದ್ಗದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆಕಾಶರಾಜನು ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸುವರ್ಣಮುಖರೀನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರ ಬಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಆ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಂವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವರೂ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿಕವಾದ ಭೋಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ವಿವಾಹಾಧ್ಯಾಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಮನುಷ್ಯನು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಕನ್ಯಾದಾನಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಫಲವು ಬರುವದೋ, ಅಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು. ಈ ಚರಿತ್ರವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭಕರವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳಪ್ರದನಾಗಿಯೂ ಇರುವದು

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿವಾಹಪ್ರಶಂಸನ' ಎಂಬ ೧೨ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

೧೩ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳಿದ್ದೇನಂದರೆ:—ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ, ವಿವಾಹವು ಆದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನು ಮಾಡಿದನು? ಅದನ್ನು ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ, ಎನಲು, ಶತಾನಂದಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆರು ತಿಂಗಳ ತನಕ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಸುವರ್ಣಮುಖರೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಪುರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಂಡಳು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಆತುರದಿಂದ ಆ ದೂತನಿಗೆ:— "ದೂತನೇ, ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜನು ಅಥವಾ ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು ಇಲ್ಲವೇ ತೋಂಡಮಾನನು ಕಳುಹಿದರೋ, ಏನು ಹೇಳು. ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳೂ, ಕಕ್ಕನಾದ ತೊಂಡಮಾನನೂ, ತಮ್ಮನಾದ ವಸುದಾನನೂ ಮೊದಲಾದವರು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ ಹೇಗೆ ಹೇಳು" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ದೂತನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತಂದು:—"ತಾಯಿಯೇ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿ ತೀರ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿರುವನು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೂ ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ದೂತನ ಮುಖದಿಂದ ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು ಆಗ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಆಕೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ದೂತನು ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಪ್ರಾಕೃತಮನುಷ್ಯನಂತೆ ದುಃಖವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ:—"ಅಗಸ್ತ್ಯಪತ್ನಿಯೇ, ನನಗೆ ಮಹತ್ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಹಾ! ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ?" ಎಂದು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯ

ಋಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು:—ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳೇ, ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸವೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದಲೂ, ಬಕುಲಾವತಿ ದೇವಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಾನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀವೂ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ನಗರದ್ವಾರದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ, ಅವನು ಹಾಗೇ ರಾಜಮಾರ್ಗಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ರಾಜನು ಮಲಗಿರುವ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ವಾಸಮಾತ್ರಾವಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ದರ್ಭಶಯ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು. ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆತನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಆತನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನೂ, ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಲಲಾಟವನ್ನೂ, ಉದರದಲ್ಲಿ ಉದರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂಗಸಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೇಲೆ ದುಃಖದಿಂದ:— ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ, ಸಕಲ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ? ಮಾತಾಪಿತೃ ವಿಹೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಜನಕನಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನೂ, ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ಯಾರು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು? ಈ ಬಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನ ಗತಿಯೇನು? ರಾಜನೇ, ಅನಾಥರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ? ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ರಾಜನೇ, ನೀನು ಮೃತನಾದಮೇಲೆ ಈ ನಿನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹಾಕಲಿ? ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯಾ? ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ಹೋಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀನು ಬೇಡಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ನಾವು ಹೊರಟುಹೋದೆವು. ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಶ್ವಶುರನೇ, ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಈ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನು ನಿನ್ನ ದುಃಖದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವನು ನೋಡು. ಬೇಗನೆ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು. ಈಗಲೇ ನೀನು ಹೋದರೆ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು? ಎಂದು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ರೀತಿಯಂತೆ ಜನರಿಗೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸು

ವದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ದುಃಖದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳಿಗೂ ಪರಮ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಅವರೂ ಶೋಕ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳು—"ರಾಜನೇ, ಏಳು. ಏಕೆ ಮಲಗಿರುವೆ? ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಜಾಮಾತನು ಬಂದಿರುವನು. ಅಷ್ಟರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕರೆತರುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲವೇ? ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಗಜಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬೇಡುತ್ತಾಳಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೊಡು" ಎಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆತನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು:—ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ತೊಂಡಮಾನನನ್ನೂ ಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಉಭಯತರನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ—"ಭಾರ್ಯಳೇ, ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀನೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಶವವನ್ನು ವಸಿಷ್ಠ, ಗೌತಮ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಋಷಿಗಳು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಚಿತೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದೇ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸಹಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರನೇ ದಿವಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು ತಂದೆಯ ಮಾಸಿಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ವಾಮದೇವ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಭೃಗು, ಪರಾಶರ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಜಾಬಾಲಿ, ಶುನಃಶೇಫ, ಕೋಹಲ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪುನಃ ಸ್ವಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಅತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೋದಮೇಲೆ ತೊಂಡಮಾನರಾಜನಿಗೂ,

ವಸುದಾನನಿಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಕಲಹವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು:— ಜ್ಯೇಷ್ಠಭ್ರಾತೃವು ಮೃತನಾದ ಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಠಭ್ರಾತೃವಾದ ನನಗೇ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ತೋಂಡಮಾನನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಇರುತ್ತದೆಂದು ವಸುದಾನನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಹತ್ತಿದನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ ವಸುದಾನನಿಗೂ ಕಲಹವು ಹುಟ್ಟಲು, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ:—"ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಜಯವಂತರಾಗುವರೋ ಅವರೇ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು" ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಜಯಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ಆ ಉಭಯತರೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು ತೋಂಡಮಾನನು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ದೇಶಗಳಿಂದ ಕಿರಾತರನ್ನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮದರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಕರೆಸಿದನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೋಂಡಮಾನನು ಎರಡು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ದಳವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು ತೋಂಡಮಾನನೂ, ವಸುದಾನನೂ ನಾರಾಯಣಪುರದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರಣಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದರು.

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಂದಿರುವ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಕಂಡು, ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಸನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೂಡ್ರಿಸಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಸುದಾನನಿಗೆ:— ಗುರುಪ್ರಿಯನಾದ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನೇ, ನೀನು ಬಂದದ್ದು ನನ್ನ ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿಯೋ, ನಿನ್ನ ಭಗಿನಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡುವದರ ಸಲುವಾಗಿಯೋ? ಎಲೈ ಆರ್ಯನಾದ ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನೀನು ಈಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ? ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳೆನಲು, ಆಗ ವಸುದಾನನು:— ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ, ನನಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಅದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು, ನಾನು ಬಲಹೀನನೂ, ಬಾಲಕನೂ, ಸಹಾಯರಹಿತನೂ ಇರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ನನಗೆ ನೀನು ಅನುಕೂಲನಾಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನನು:— ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಜಗದೀಶನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವುದೋ, ಅದನ್ನು ಮಾಡು; ನಾನು

ವಿಶೇಷವಿನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು, ಉಭಯತರೂ ನನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಿರಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು?" ಎಂದು ನುಡಿದು, ಕೂಡಲೆ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ:—"ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ಈಗ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟತರವಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗಿರುವದು; ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನೂ ನಿನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉಭಯತರೂ ನನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರು; ಆದರೆ ಆ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಈಗ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳು" ಎಂದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು:-ಪತಿಯೇ, ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವು ಇದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಧರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುವರು; ನೀನಾದರೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತನಾದವನು; ಅಂದಮೇಲೆ ನೀನು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೊ, ಅದನ್ನೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ವಸುದಾನನು ಬಾಲಕನು, ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಲ್ಲದವನು, ಧನರಹಿತನು, ಶಕ್ತಿಹೀನನು; ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನೀನು ವಸುದಾನನ ಸಂರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು. ತೋಂಡಮಾನನು ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಧನವಂತನು; ವಸುದಾನನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು ತೋಂಡಮಾನನು. ಸರ್ವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಿದ್ದರೂ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣವನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದಳು.

ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ಬಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೇ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ:—ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವಿರಿ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಾನು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವು; ಈ ನನ್ನ

ಆಯುಧಗಳಾದ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು; ವಸುದಾನನ ಕಡೆಗೆ ನಾನೇ ಸ್ವತಃ ಇರುವೆನು, ಎಂದು ಆ ಉಭಯತರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳಾದ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು, ಶ್ಯಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೌರವ-ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧವಾಯಿತೋ, ಹಾಗೆ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ ವಸುದಾನನಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಉಭಯತರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾ ಘೋರವಾದ ರಣಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಒಲಿಗೊಟ್ಟು, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯು ಶೂರರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹನಾದಾದಿ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಭೇರಿ, ಶಂಖ, ದುಂದುಭಿ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳಿಂದಲೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಖಣಖಣಾಟಗಳಿಂದಲೂ, ಗಜಾಶ್ವಗಳ ಮಹಾ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಿದ್ರವ್ಯೂಹ-ಗೃಧ್ರವ್ಯೂಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಉಭಯ ಸೈನ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನು ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಲು, ತೋಂಡಮಾನನಾದರೂ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೋಯಿಸಿದನು. [illegible] ಸರ್ವ ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವಂತೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಾದ ಐದು ಸಹಸ್ರ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಸೆದನು. ಆ ಶೂರನು ಮತ್ತೆ ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ವಸುದಾನನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ನಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆತನ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಆತನ ಛತ್ರವನ್ನೂ, ಮತ್ತೆ ಐದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ರಥವನ್ನೂ ಭಗ್ನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ವಸುದಾನನು ತನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಚಕ್ರದಿಂದೆಸೆ

ದನು. ಆದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ತೊಂಡಮಾನನ ಅದೇ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುದುರೆಯೂ ಸಹ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಿಡಂಬನವನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನೇರಿ ರಣರಂಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗೆ:-ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಯೇ, ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭ್ರಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಕುಂಭಸಂಭವನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು:-ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ದೇಶ-ಕಾಲಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವನಲ್ಲದೆ, ಪರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವನೂ ಹಣಿಕಿ ಸಹ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಇಕೋ ನೋಡು! ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬರೂ ನೋಡಲೊಲ್ಲರು! ರಣೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾದ ಶೂರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೌತುಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಚಿಂತಿಸಲೊಲ್ಲನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಹಿತಚಿಂತಕಳು ನೀನೇ ಆಗಿರುವದರಿಂದ, ಬೇಗನೆ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯೇ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಭಕ್ತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪತಿಯ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆ ಉಭಯತರಿಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ, ಕಲಹದಿಂದ ಬಹಳ ಅನರ್ಥಗಳಾಗುವವು. ತೊಂಡಮಾನನೂ ವಸುದಾನನೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯರಾಗಿರುವರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಕೂಡ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಶೀತಳೋದಕದಿಂದ ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿ, ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ಗಾಳಿಹಾಕಿ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರಗಳನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತ:—ಪತಿಯೇ, ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಏಳು, ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದ ವರೆಗೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದು, ಅನಂತರ ಎಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ ತೋರಿಸಿ ಎದ್ದು, ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟು ಹಾಕಿ, ಮಹಾ ಕೋಪದಿಂದ:—ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೆಲಸವೇನು? ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನೇ, ಬೇಗನೇ ಈಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಋಷಿಯು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡ, ಈ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನೀನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದಿದ್ದನ್ನೂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಪರಾಜಯವಾದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಶೋಕ ಪಡುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳು, ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ, ವಸುದಾನನಿಗೂ ನಡೆದ ಕಲಹವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆ ಉಭಯತರಿಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂತಲೂ ಬಂದಿರುವಳು ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಭಯತರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತನಾಗಿ ಆ ಋಷಿಗೆ:— ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನೇ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬರುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ: ಇದಂತಿರಲಿ! ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲ! ಅದೆಂದಿಗೂ ಆಗದ ಮಾತು; ಏಕೆಂ ದರೆ:—ಈಗ ನನಗೆ ಬಂದ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ ಆತನ ಪುತ್ರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೂ ಸಂಹಾರಮಾಡಿ, ವಸುದಾನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಭಯದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಾಸ್ಟಾಂಗನಮುಸ್ಕಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು:—ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯಂ ಕರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತನಾಗಿ, ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡು ಲೋಕಕ್ಕೇ ನಾಶಕರವಾದ ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ತೋಂಡಮಾ ನನೂ ವಸುದಾನನೂ ಈ ಉಭಯತರೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಉಭ ಯತರಿಗೂ ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಡು;

ಅದರಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವದು, ಮತ್ತು ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನಿಗಾದರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಆದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದು ಯುಕ್ತವಾದದ್ದಲ್ಲ; ನಿನಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮವು ತಿಳಿಯದು, ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗು ಇವೊತ್ತಿನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸಹಿತನಾದ ತೋಂಡಮಾನನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಣಿಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ನನ್ನ ಶ್ಯಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂಶಯವನ್ನು ಪಡಬೇಡ, ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗದಗದನೇ ನಡುಗಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳೇ, ನೀವೇ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ರಣರಂಗದಿಂದ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತ ಮಾಡು; ಉಭಯತರೂ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಭಕ್ತರಿರುವರು; ಇದಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಅಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಭಯತರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಕರೆಕಳುಹಿ, ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ:—"ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳು" ಎನಲು, ತೋಂಡಮಾನನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಗತಿಪ್ರದಾಯಕನು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವದೇ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವು" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ವಸುದಾನನಿಗೆ:—ಶ್ಯಾಲಕನೇ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಭಗಿನಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಾಶಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಾಕು ಮಾಡಿ, ಈ ನಿನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನ ಸಂಗಡ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಅದಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸು, ಎನಲು, ವಸುದಾನನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಾವು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಹೇಗಿರುವದೋ,

ಅದರಂತೆ ಮಾಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಉಭಯತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ರಥ, ಗಜ, ಅಶ್ವ ಸಹಿತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಕೋಶವನ್ನೂ, ದುರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ನಗರಗಳನ್ನೂ ಸಹಿತವಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು; ಹಾಗೂ ತೋಂಡಮಾನ-ವಸುದಾನರಿಗೆ:—''ನಿಮ್ಮ ಕಲಹದಿಂದಾಗಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಸಿದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ೩೦ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡದೇಶದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ತೋಂಡಮಾನನ ಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ, ವಸುದಾನನ ಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಹೊರಟು ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದನು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ತೋಂಡಮಾನ ಯುದ್ಧಪ್ರಶಂಸನ' ಎಂಬ ೧೮ನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು॥

೧೯ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:—ಶತಾನಂದಋಷಿಗಳೇ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ, ತೋಂಡಮಾನನೂ ಏನು ಮಾಡಿದರು? ಅದರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಶತಾನಂದರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ತೋಂಡಮಾನನು ಒಬ್ಬನೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು:—''ರಾಜನೇ, ಈಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ತೋಂಡಮಾನನು:—'ಶ್ರೀನಿ

ಪಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ ದೇವಾಧಿ ದೇವನೇ, ನೀನು ಪುರಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂತಲೂ, ವೇದವೇದ್ಯನೆಂತಲೂ ಹೇಳು ವರು; ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಚ್ಯುತನೇ, ಪುರಾಣಪುರುಷನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯಶರೀರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಲನ ಮಾಡು ವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತನಾಗಿರುವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನೀನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಏಕಾರ್ಣವ ಮಾಡುವೆ. ಆದು ಉದಕಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಕೋಟಿಯನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಜಠರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಮತ್ತು ಅಂಗ ವಿಭ್ರಮವುಳ್ಳ ಸಹಸ್ರ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು; ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ, ಊರು (ತೊಡೆ)ಗಳಿಂದ ವೈಶ್ಯರೂ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾ ದರು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು: ಅಂತಃಸೃಷ್ಟಿಕರನೂ, ಬಹಿಃಸೃಷ್ಟಿಕರನೂ ನೀನೇ, ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು; ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಉದರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ದೇವನೇ, ರಮಾಪತಿಯೇ, ಪುಣ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ಶಾಂತನೇ, ಅದ್ಭುತಕರ್ಮನೇ, ಅಪ್ರಾಕೃತಶರೀರನೇ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯೇ, ಅನಂತಶೀರ್ಷನೇ, ಅನಂತಬಾಹುವೇ, ಅನಂತ ನಾಮನೇ, ಹೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಶೇಷಗಿರೀಶನೇ, ಪನ್ನಗಾಚಲ ವಾಸಿಯೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು'' ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡದೇಶಾಧಿಪನಾದ ತೋಂಡ ರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ:—''ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳಕರ ವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಭಜಿಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು ಇದಂತಿರಲಿ. ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ನನಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆ ರಾಜನಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದೆನು; ಆದರೆ ದೈವಬಲವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರು? ಆ ರಾಜನು ಮೃತನಾಗಿ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯವೇ ಭಗ್ನವಾದಂತಾಗಿದೆ; ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದಂತೆ ಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ, ದುಃಖವನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಭೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯು ಏನಾಗುವದೋ ತಿಳಿಯದು" ಎಂದು ಕಪಟನಾಟಕಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನಾದವನ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ತೋಂಡಮಾನನು:—"ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವೆಂಬದು ಸತ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದಂತಿರಲಿ. ಮೃತನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಏಕೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವೆ? ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಶೋಕಪಡಬೇಡ. ದಯಾಸಾಗರನೇ, ನನ್ನನ್ನೂ ಬಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡು," ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು ತೋಂಡಮಾನನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ರಾಜನಿಗೆ:—ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ನನಗೆ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು; ಆದರೆ ನನಗೂ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಗೂ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಗೃಹವಿಲ್ಲ; ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಜಾಮಾತನು ಪರಗೃಹದಲ್ಲಿರುವದೆಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲವೆ? ಇದು ನನಗಾದರೂ ಪರಮ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದು. ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರತೆಯು ಪರಮ ಕಷ್ಟಕರವಾದದ್ದು; ವಿಶೇಷವಿನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನನಗೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಭೂತಳದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವನೂ ಈ ಕೆಲಸಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು, ಎಂದು ತೋಂಡಮಾನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ತೋಂಡಮಾನನು:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸುಮುಹೂರ್ತ, ಸುಲಗ್ನ, ಸುನಕ್ಷತ್ರ, ಶುಭತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಚಲವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದನು.

ಆ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ ವನ್ನು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ:—"ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಒಂದು ಭವ್ಯ ವಾದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡು, ಅದಗಲ್ಲಿ ಸಪ್ತದ್ವಾರಗಳಿಂದಲೂ, ದೇಹಲೀ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಭಾ ಮಂಟಪವನ್ನೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ಯಾಗಮಂಟಪವನ್ನೂ, ಗೋಶಾಲೆಯನ್ನೂ, ಪಾಕಶಾಲೆಯನ್ನೂ, ಧಾನ್ಯಗೃಹವನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗೃಹವನ್ನೂ, ತೈಲಶಾಲೆ, ಭಕ್ಷ್ಯಶಾಲೆ, ಭೂಷಣಗೃಹ, ವೈವಾಹಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಗೃಹ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸು, ಗಜ, ಅಶ್ವಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸು, ಅನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀತೀರ್ಥ-ಭೂತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸು; ತೋಂಡ ಮಾನನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೀರ್ಥವು ಈಗ ಜೀರ್ಣವಾಗಿರುವದು; ಅದನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ತೋಂಡಮಾನನು:–'ಸ್ವಾಮಿ, ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಪೂರ್ವ ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆನು? ಮತ್ತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರು? ಯಾವ ಜಾತಿಯವನು? ಅದನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು' ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:–

ಕೇಳೈ ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೈಖಾನಸನೆಂಬ ಹೆಸ ರುಳ್ಳ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾದ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಮುಂದೆ ಆಗುವ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾಲ, ಕರ್ಮ, ಶರೀರಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ವೈರಾಗ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕುಶಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಯೂ, ದ್ರವಿಡ ಭಾಷೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಚೋಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿಯೂ,* ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿ ದ್ದನು. ಗೋಪಾಲ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ನಾನು ಆತನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆನು. ಆಗ ವೈಖಾನಸ ಋಷಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹು ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ನಾನು:—"ಋಷಿಯೇ, ನೀನು

ಕೃಷ್ಣರೂಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಡ, ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರೂಪದಿಂದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸು, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗದಾಸನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಶೂದ್ರನು ನಿನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವನು. ಅವನು ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವನು'' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಆ ವೈಖಾನಸ ಋಷಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಂಗದಾಸನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆಗ ವೈಖಾನಸ ಋಷಿಯು ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ರಂಗದಾಸನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆ ರಂಗದಾಸನು ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಾಖ್ಯನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ, ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದನು. ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರು ಜನರಹಿತವಾದ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಂಗದಾಸನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಪಟ್ಟು, ಸಂತೋಷಯುಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಮರೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ರೇತಸ್ಖಲನವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ರಂಗದಾಸನು:--'ಅಯ್ಯೋ! ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮನಗೊಟ್ಟೆನಲ್ಲ!' ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು, ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೂಜಾಕಾಲವು ಮೀರುವದೆಂದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವೈಖಾನಸ ಋಷಿಯು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಅಂಜುತ್ತ ಬಂದನು. ಆ ಋಷಿಯು ರಂಗದಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ರೋಷದಿಂದ:— 'ಎಲಾ ಶೂದ್ರಪುತ್ರನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜಾಕಾಲವು ಮೀರಿಹೋಯಿತು, ಏನು ಕಾರಣ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು?' ಎಂದು ನಿಂದಿಸಿ ಕೇಳಲು, ಆಗ ರಂಗದಾಸನು ಆ ಋಷಿಯ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆದರಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ತೊಂಡಮಾನನೇ, ಆಗ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಹೆದರಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿರುವ ರಂಗದಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ದಯೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಗೆ

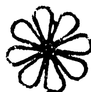
ನಾನು:- "ಪುತ್ರನಾದ ರಂಗದಾಸನೇ, ಭಯಪಡಬೇಡ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ವಾಗಲಿ! ಎಲೈ, ಸುರರಿಂದಲೂ, ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ, ಮನುಷ್ಯನೊದಲಾದವ ರಿಂದಲೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತ ವಾಗಿರುವದು ಅಂದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಆ ಗಂಧರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಪಟ್ಟದ್ದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು; ಈದಕಾರಣ ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ನಿನ್ನ ಅಶುಭಕರವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡು, ಅಂದರೆ ಈ ಪುಣ್ಯಕರ ವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ, ತೋಂಡಮಾನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ತೋಂಡದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗುವೆ; ಇದಲ್ಲದೆ ನೂರು ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಲ್ಲಭನಾಗಿ, ಕೇವಲ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗುವೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಈಗಲೇ ನೀನು ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಚಿತ್ತ ವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೆನು. ರಂಗದಾಸನು ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಅದೇ ರಂಗದಾಸನೇ ಈ ಜನ್ಮ ದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಅನುಜನಾಗಿ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿರುವಿ, ಆ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವೆ ತೋಂಡ ಮಾನನೇ, ಇದೇ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ತೋಂಡದೇಶಾಧಿಪನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹು ಸಂತೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ, ಅದನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋರಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ ನಾಮಕ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಗರುಡನಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿಯೂ, ಸುವರ್ಣಮಯ ವಾದ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹೋನ್ನತ ಮಂದಿರ ವನ್ನೂ, ಏರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಪಾನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ನಡುನಡುವೆ ಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ, ಕೂಪಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು:—'ಸ್ವಾಮಿ, ಜಗನ್ನಾಥನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವೆನು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು:— ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ತುಷ್ಟನಾದೆನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ವೈಖಾನಸ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇದಘೋಷಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯೊಡನೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು

ಆ ಮಂದಿರವು ಆನಂದವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ 'ಆನಂದ ನಿಲಯ'ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ 'ಇದೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವು, ಇದೇ ವೈಕುಂಠ ಪದವು' ಎಂಬದಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿತವಾದ ಪಾದಪದ್ಮಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಗತಿಪ್ರದನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ ರಮಾಪತಿಯಾದ ವೇಂಕಟೇಶನು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವನು ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳದಾಯಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೀಗೆ ಲೋಕೋತ್ತರವಾಗಿರುವದು

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ತೋಂಡಮಾನ ನೃಪ-ನಿರ್ಮಿತ ನವೀನ-ಮಂದಿರ ಪ್ರವೇಶಾದಿ-ಕಥನ' ಎಂಬ ೧೪ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

೧೫ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಚತುರ್ಮುಖನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಎರಡು ನಂದಾದೀಪಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ ಜಗತ್ಪತಿಯೇ, ಈ ಎರಡು ನಂದಾದೀಪಗಳು ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿಯುವ ಪರ್ಯಂತ ಇಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಈ ನನ್ನ ಮಂದಿರವು ಎಂದು ಪತನವಾಗುವದೋ ಮತ್ತು ಎಂದಿಗೆ ಈ ದೀಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುವವೋ, ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಅವತಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ; ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು:-ಲೋಕಪಿತಾಮಹನೇ, ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಹನ ಸಹಿತವಾಗಿ ರಥ ಪರ್ಯಂತ ನನ್ನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡು, ಇದಲ್ಲದೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ನನಗೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೈವೇದ್ಯವು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ; ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕರೆಕಳುಹಿ, ಅವನಿಗೆ:—"ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ವಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಿಸು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು; ಮತ್ತು ಛತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಚಾಮರಗನ್ನೂ, ವ್ಯಜನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ, ರಥ-ಛತ್ರ-ಚಾಮರ-ವ್ಯಜನಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಸಿದನು

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ:—"ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ವಾಹನಗಳೂ ರಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾದವು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಂದ ರಾಜರನ್ನು ಕರೆಯಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ದೂತರ ಸಂಗಡ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು ಅವನ ಶಾಸನದಂತೆ ಅಂಗ, ವಂಗ, ಕಳಿಂಗ, ಪೌಗಂಡ, ಕಾಶಿಕ, ಕಾಂಭೋಜ, ಕೇರಳ, ವಿರಾಟ, ಕುರುಜಾಂಗಲ, ಬರ್ಬರ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೈದ್ಯ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಸಿಂಧು ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳ

ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತವಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕೆಲವರು ಯಾನಾರೂಢರಾಗಿ, ಕೆಲವರು ಗಜಾರೂಢರಾಗಿ, ಕೆಲವರು ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದರು; ಬ್ರಹ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಜಾತಿಯವರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಜನರು ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಲವರು ಕ್ಷೀರ ಪ್ರಾಶನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಕೆಲವರು ಸಿರಾಹಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಕೆಲ ವರು ಧಾರಣೆ-ಪಾರಣೆ ವ್ರತಸ್ಥರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಂದಂಥ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪರಮ ಭಕ್ತರು ಧನಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಭೂಷಣ ಗಳನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾಲದ ದ್ವಿತೀಯೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಂಥ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರಿಂದಲೂ, ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೈಖಾನಸ ಮುನಿ ಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ನರಯಾನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನರಯಾನವನ್ನು ಆರೋ ಹಣ ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಮಂದಿರದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನೀನು ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಮರೆತಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಎನಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಮರೆಯುವದೋ ಏನೋ? ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆತಿತು. ಆದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ಸವ ಶ್ರೀನಿ ವಾಸ ಮೂರ್ತಿ, ಉಗ್ರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ, ಸರ್ವಾಧಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ, ಲೇಖಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಆ ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನೇ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತೆಯಾಗಿ, ಆ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯವೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನಿಗೆ ಗುಡೋದನ, ತಿಲೋದನ, ಪರಮಾನ್ನ, ಮುದ್ಗಾನ್ನ,

ಮಾಷಾನ್ನ, ದಧ್ಯೋದನ, ಗುಡಯುಕ್ತವಾದ ಅಪೂಪ, ತಿಲಾಪೂಪ, ಮಾಷಾಪೂಪ, ಮೋದಕ ಮೊದಲಾದ ಷಡ್ವಿಧಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ:— ಧ್ವಜಾರೋಹಣದ ಪೂರ್ವ ದಿವಸದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ಶೇಷ-ಗರುಡರೇ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಗಿದು, ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು, ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು, ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಮರು ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನರಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಯನನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಶೇಷವಾಹನ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತೃತೀಯೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಸಿಂಹವಾಹನವು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕ ಮಂಟಪವು. ಚತುರ್ಥೀ ದಿವಸ ಮೊದಲಿನ ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಭೂಪಾಲ ವಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಪಂಚಮೀ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಯಾನವು ಅಂದೋಲಿಕವು; ಮೋಹಿನೀ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಛಂದೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಗರುಡನು ಎರಡನೇ ವಾಹನನಾದನು ಷಷ್ಠಿಯ ದಿವಸ ಮೊದಲಿನ ವಾಹನವು ಹನುಮಂತನಾದನು. ಮತ್ತು ವಸಂತೋತ್ಸವ ಪ್ರಿಯನಾದ ಸ್ತ್ರೀಸಹಿತನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಐರಾವತವು ಮೂರನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ಸಪ್ತಮೀ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸೂರ್ಯವಾಹನವಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಉದ್ಯಾನವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಚಂದ್ರವಾಹನವು ಮೂರನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು ಅಷ್ಟಮೀದಿವಸ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ರಥವು ಮೊದಲನೇ ಯಾನವಾಯಿತು; ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವವೆಂಬ ಅಶ್ವವು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು ನವಮೀದಿವಸ ಅಂದೋಲಿಕವು ಮೊದಲನೇ ವಾಹನವು ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪಿಂಗಲವರ್ಣದ ಅರಿಷಿಣದೋಕಳಿಯಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತ

ನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ಮಾಂಗಲಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅರಿಷಿಣದೋಕಳಿಯಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಅವಭೃತ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಂಗಲಗಿರಿಯನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಜನರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಮಂದಿರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅವತಾರ ದಿನದ ಶ್ರವಣಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಭೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಬಂದನು, ಮತ್ತು ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಮೂರನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು ಆ ಮೇಲೆ ಧ್ವಜಾರೋಹಣವೆಂಬ ಉತ್ಸವವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಮರು ದಿವಸದಲ್ಲಿ 'ಪುಷ್ಪಯಾಗ ಮಹೋತ್ಸವ'ವಾಯಿತು ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋದರು ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಒಂದು ಬಿಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದು ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಕೂರ್ಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಮೃತನಾಗಿರುವ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೋಂಡಮಾನನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು, ಆಗ ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನು ಮಹಾ ಧಾರ್ಮಿಕನೂ, ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—"ನಾನು ಈ ರಾಜನ ಹತ್ತರ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ಇವನು ಇವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು, ಇವರನ್ನು ಕಾಶಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಾಗುವದಿಲ್ಲವು" ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ತಾನು ರಾಜನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ:—"ಮಹಾ

ರಾಜನೇ, ನೀನು ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕನೂ, ದಯಾಶಾಲಿಯೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರತಿಪಾಲಕನೂ ಎಂದು ಬಹು ಜನರ ಮುಖದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ:—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಹೇಳು, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಕೂರ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ, ನಾನು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೂ ನೀನು ನನ್ನವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು:—''ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಪುಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರರನ್ನು ರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅವರ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದೆ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು, ಗದ್ಗದಕಂಠವುಳ್ಳವನಾದನು. ಆಗ ತನ್ನ ಪತಿಯು ವಿಯೋಗವಾಗುವದೆಂದು ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ದುಃಖದಿಂದ ಬಾಷ್ಪಲೋಚನಗಳುಳ್ಳವಳಾದಳು ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು:—''ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಾನು ಭಾಗಿರಥೀನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ; ನೀನು ಶೋಕಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಲಕನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ರೋದನಮಾಡಬೇಡ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು. ನಾನು ಬರುವವರೆಗೂ ಈ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದಿರು ತೋಂಡದೇಶಾಧಿಪನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರಿಯಂತೆ ನೋಡುವನು. ಪುತ್ರನನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು ನಿನ್ನ ಪ್ರಸೂತಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು. ಶೋಕಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು"ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರರನ್ನು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿ:—''ನಾಥನೇ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರುವವನಾಗು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನೀನು ಬರುವವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ" ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೋಗಲನುಕೂಲಳಾದಳು ಕೂರ್ಮನು ಪುನಃ ಪುನಃ ತನ್ನ ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಪಾಶವು ಅಗಾಧವಾಗಿರುವದು!

ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಸುಂದರಿಯಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ರೂಪವತಿಯಾದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಪುರುಷರು ಮೋಹಿಸಬಹುದು; ಏಕೆಂದರೆ ಪುರುಷರ ಬುದ್ಧಿಯು ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರವಿರುವದಿಲ್ಲ, ತ್ರಿವಿಧವಾಗಿರುವದು ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದ ಇರುವ ಬೇರೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅತಿ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಈಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದು; ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವನು, ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಗುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿ, ಉದಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆ ಮನೆಗೆ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಕೆಯ ಕಾವಲಿಗಾಗಿ ಅರ್ಧಕ್ರೋಶದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಾರ್ಯಾಧೀನನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟನು!

ಇತ್ತ ಕೂರ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಾಗೀರಥಿಯ ಕಾವಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು, ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದನು ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆತನ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ತಾಡಿತನಾದ ರಾವಣನಂತೆ ತೋಂಡಮಾನನ ಅವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು; ಅವನ ಹೃದಯವು ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿತು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದನು ಆಗ ತಾನು ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ರಾಜನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತನಲ್ಲ! ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ದುಃಖದಿಂದ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಕುರಿತು:—ರಾಜನೇ, ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಾನು ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು, ಆಕೆಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆದಳೊ, ಪುತ್ರಿಯನ್ನು

ಹಡೆದಳೊ? ಹೇಳು ಪೃಥ್ವೀಪತಿಯೇ, ನಾನು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ; ಸರ್ವದಾ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನ ಬಾಲಕನು ತಟಾಕದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಕೂಪದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೃತನಾದನೋ ಹೇಗೆ? ಯಾಕೋ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗಿರುವದು; ಮತ್ತು ಪತಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಾನು ಬಂದ ಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು, ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ ಆಕೆಯು ನನಗೆ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭ್ರಾಂತವಾಗಿದೆ ಮಹಾರಾಜನೇ, ನಾನು ಪರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಸತೀ-ಪುತ್ರರನ್ನೇ ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೆನೆಸುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕುಶಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹೇಳು, ಎಂದನು ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ:—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಯಪಡಬೇಡ; ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿರುವಳು. ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ಶುಕ್ರವಾರವಿದ್ದದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವರು, ಅವರ ಸಂಗಡ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಹೋಗಿರುವಳು; ಇವತ್ತಿನ ಸಂಜೆಗೆ ಅಥವಾ ನಾಳಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಬರುವಳು; ನೀನು ಸಂಶಯ ಪಡಬೇಡವೆಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದನು; ಹಾಗು ಅವನಿಗೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನು.

ಇತ್ತಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದ್ದೇನಂದರೆ:—"ಪುತ್ರನೇ, ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲ ಗುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೀಗ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ವಿಪ್ರ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ; ಆಲಸ್ಯಮಾಡದೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗು" ಅನ್ನಲು, ಆ ರಾಜಪುತ್ರನು ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಲು, ಬರೀ ಅಸ್ತಿಗಳೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು! ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ, ದುಃಖದಿಂದ ಗದ್ಗದಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ:-

ಆಕಟಾ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಂಶವು ನಾಶವಾಗುವ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರರ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ನಮಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡುವನಲ್ಲ! ಹೇಗೆ ಮಾಡೋಣ? ಎಂದು ದುಃಖಪಡುತ್ತ ಬೇಗನೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ:—"ತಾತನೇ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ಮರೆತು, ನಮ್ಮಿಂದ ಅವಿಚಾರ ಕರ್ಮವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಮಹಾ ಘೋರತರವಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು!" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ:—"ಪುತ್ರನೇ, ನಾನು ಮಹಾ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಮಗೆ ಎಂಥ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಂದೆಯಲ್ಲ? ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನೇ, ನೀನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಬೇಕಲ್ಲದೆ, ನಮಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇದು ಆದದ್ದಾಯಿತು. ಪುತ್ರನೇ, ನಾವು ಈಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವಾ ನಡೆ; ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು" ಎಂದು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಿಲದ್ವಾರದಿಂದ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರೋದನ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು:—"ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದೆ? ನಿನ್ನಂಥ ಧುರಂಧರನಿಗೆ ದುಃಖವು ಏಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವದು? ಹೇಳು" ಎನಲು, ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ರಾಜನ ಹೃದ್ಗತವನ್ನು ತಿಳಿದು; "ರಾಜನೇ, ಘೋರಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದೆಯಾ? ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಸತ್ತು ಹೋಗಲೋ? ಇಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಬದಲು, ನಾನೇ ಮಹಾ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಲೊ? ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಪರಮ ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು!! ರಾಜನೇ, ನಾನೇ ಪಾಪಿಷ್ಠನು; ನಾನೇ ದುರಾಚಾರಿಯು, ಏಕೆಂದರೆ ದುರಾತ್ಮ ಭಕ್ತನಾದ ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಈಗ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ನೀನು ಇಂಥ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು

ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗದೆ ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯುವದ ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ದರಿದ್ರತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ ಮಹಾ ಪಾಪಿಯೇ, ನೀನು ಎಂಥ ಕ್ರೂರಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ! ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? (ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತನಾಗಿ) ಒಳ್ಳೇದು. ನೀನಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹದ ದೆಶೆಯಿಂದ ಆ ಮೃತರಾದವ ರನ್ನು ಬದುಕಿಸುವೆನು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಉದ್ಧಾರನಾದನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳುಹಿ, ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ತರಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ತೋಂಡಮಾನನ ಆ ಪುತ್ರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬೇಗನೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಸ್ಥಿಗಳ ನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಒಂದು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನರಯಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ:— "ತಾತನೇ, ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—"ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ದೆನು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವರು ಬದುಕುವ ಹಾಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡ ಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡುತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ ಅವನ ಮಗನನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಯೊಳಗೆ ಉದಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಲು, ಆ ಅಸ್ಥಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದೆಶೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯೂ, ಪುತ್ರನೂ, ಪುತ್ರಿಯೂ ಬದುಕಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ತೀರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ:—"ಈ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೃತರಾದವರು ಬದುಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ "ಅಸ್ಥಿತೀರ್ಥ"

ವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು; ಮತ್ತು ಮಹಾ ನರಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದವರ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ, ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು" ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದರು

ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ಆಕೆಯ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ:—"ರಾಜನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಬಹಳೇ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಅದರ ನೂರು ಪಾಲಷ್ಟು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು, ನೀನು ಆಕಾಶ ರಾಜನ ಅನುಜನಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಆಪ್ತತ್ವದ ಭಿಡೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವು ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿ. ರಾಜನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸುವೆನು. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಭಾಷಣವು ಅನ್ಯರ ಮುಖದಿಂದ ಆಗುವದು. ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಜನರ ಸಾಕ್ಷಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಕೂರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿರು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆವೊತ್ತಿನಿಂದ ತಾನು ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ತೋಂಡಮಾನನು ಆವರ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಕೂರ್ಮನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ:—"ಪ್ರಿಯಳೇ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ತನಕ ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದಿ? ಆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳು" ಎನಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು:—"ಪತಿಯೇ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉದರದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಾಸಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಪ್ರಕೃತಿಯವರನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅನಂತರ ರಾಘವನೆಂಬ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುತ್ರನು:—"ಪಿತನೇ, ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಷ್ಟು ಮತ್ತಾರೂ ನೋಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ದೇವರ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರನ್ನು ಕಂಡೆನು'' ಎಂದನು ಆಗ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು:—"ತಾತನೇ, ನಾನು ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ, ಗುಹೆಗಳನ್ನೂ, ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ, ವನಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ದೇವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು

ಕೇಳಿ, ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು, ಹಾಗು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ:—ರಾಜನೇ, ನೀನು ಮೃತರಾದ ನನ್ನ ಪತ್ನೀ-ಪುತ್ರರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಧನ್ಯನು! ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಹೆಚ್ಚಿನವನು; ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು, ರಾಜನು ಆನಂದಪಟ್ಟು:—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ಸತಿ-ಸುತರೇ ಭಾಗ್ಯವಂತರೆಂದು ತಿಳಿ. ನಾನೇನೂ ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದನು ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದನು

ಇತ್ತ ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ಮರೆತದ್ದನ್ನೂ, ಪುನಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಆ ಪಾಂಡು-ತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಆಲೋಚಿಸಿ:—"ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಪಿತನಾದನಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಅವನು ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಂತೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ?" ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ, ಗುರುವಾದ ಅಂಗಿರಸನಿಗೆ:—"ಗುರುಗಳೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತುಷ್ಟನಾಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು?" ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳು:—"ತೋಂಡಮಾಪ ರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು ಆ ತುಳಸಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಳು ಆದರಿಂದ ಅವನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ತೋಂಡಮಾನನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸುವರ್ಣ ರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಹಸ್ರ ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಜನು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮೌನವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; ಅದ್ದರಿಂದ ತೋಂಡಮಾನನು ಬಹು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—ಸ್ವಾಮಿ, ಸರ್ವಜ್ಞನೇ, ದೊಡ್ಡವರು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರು

ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವದಿಲ್ಲ; ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಭಕ್ತನಾದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಂತು:—ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರಘಾತಕ ರೂಪವಾದ ಘೋರ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈಗ ದುಃಖಪಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ? ನಿನ್ನ ಅಗ್ರಜನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಉಪಕಾರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿ; ನೀನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲ, ನಿನ್ನಂಥ ಭಕ್ತರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹು ಜನರಿರುವರು; ಮತ್ತು ನಿನಗಿಂತ ಅಧಿಕರಾದವರೂ ಇರುವರು, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನನು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ:—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ಮೂಢನಾದ ಸೇವಕನು (ಭಕ್ತನು) ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಹೇಳುವದೇನಂದರೆ:—"ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಮಾನ ಭಕ್ತನು ಯಾವನಿರುವನು? ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ನಾನೇ, ದಯಾಶೀಲರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ನೀನೇ, ಎಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವೆನು" ಹೀಗೆಂದ ಆ ಗರ್ವೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪುನಃ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಇತ್ತ ತೋಂಡಮಾನನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸೀದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು ಹೀಗಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆ ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ದಿನದಂತೆ ಪೂಜಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡಲು, ತಾನು ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಸುವರ್ಣತುಳಸೀಮಾಲೆಯು ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡನು; ಆದರ ಬದಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪಾದ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಇರುವ ಮಣ್ಣಿನ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ತಾನು ಏರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣತುಳಸೀದಳಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಮಣ್ಣಿನತುಳಸೀ ದಳಗಳ ರಾಶಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ:—'ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸೀ

ದಳಗಳನ್ನೂ, ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಇರುವನಲ್ಲ! ಅಕಟಾ! ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಬೇಸರಾದೆನೇ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ?' ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತ:— ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಾನು ಮಹಾ ಘೋರಪಾಪಿಯೇ ಹೌದು; ಆದರೂ ಅನಾಥನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀ? ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ದಯಾಂಬುಧಿಯೇ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡು. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಕ್ತನಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೃಣ್ಮಯವಾದ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ದೇವನೇ, ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತನು ಅದಾವನಿರುವನು? ಹೇಳು, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತಃಕರಣ ಹುಟ್ಟಿ:—'ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕರಾದ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿರುವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಭೀಮನಾಮಕನಾದ ಒಬ್ಬ ದರಿದ್ರ ಕುಲಾಲನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ಇರುವನು, ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ಹೇಳಲಿ? ತನ್ನ ಗೃಹದ ಒಂದು ಗೋಡೆಯ ಬಿಲದಲ್ಲಿ ದಾರುಮಯವಾದ ನನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಭಕ್ತನಾದ ಆ ಕುಲಾಲನು, ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೃಣ್ಮಯ ತುಳಸೀದಳಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವನು ಅವನ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಆ ಮಣ್ಣಿನ ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನೇ, ನೀನು ಆ ಕುಲಾಲನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನೂ, ಅವನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಬಾ. ಅಂದರೆ ಅವನ ಭಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟಿರುವದೆಂಬದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು. ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ— ನಾನೇ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು; ನನಗೆ ಸಮಾನರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ; ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅಹಂಕಾರವು ನಾಶವಾಗುವದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಗರ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಕಲ ರಾಜವೈಭವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಂದ

ಹೊರಟು ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಶೀಘ್ರದಿಂದ ನಡೆದನು.

ಹೀಗೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅವನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು:—"ಎಲೈ ಜನರೇ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಭೀಮಕುಲಾಲನು ಇರುವ ಸ್ಥಳವು ಯಾವದು?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರಲು, ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು:—ರಾಜನೇ, ಶ್ರೀಹರಿಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭೀಮ ಕುಂಬಾರನ ಮನೆಯು ಇದ್ದೇ, ಎಂದು ತೋರಿಸಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಮನೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಗೃಹವನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ದ್ವಾರತೋರಣದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಜನರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಭೀಮಕುಲಾಲನಿಗೆ:—"ಎಲೈ ಕುಲಾಲನೇ, ತೋಂಡಮಾನರಾಜನು ನಿನ್ನ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯು ಇಲ್ಲೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಲಾಲನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು:— ಅಯ್ಯೋ! ಪರಮ ಕಷ್ಟವು!! ರಾಜನು ನನ್ನ ಮನೆಯ ತನಕ ಬರುವಂಥ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಾನೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ? ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಮೀರಿಲ್ಲ ಈಗ ಆತನು ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನೈವೇದ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ೧೦೦ ಕೊಡಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಹೊರಗೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಜನರಿಗೆ:— "ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಕ್ತನಾದ ಭೀಮಕುಲಾಲನು ಯಾವನಿರುವನು? ಅವನನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಲಾಲನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಂತನು ಆಗ ಭೀಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷದಿಂದ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ:— "ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ವಿರಾಟ್‌ರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ನಾನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದನು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕುಲಾಲಜಾತಿಯವನಾದ ಭೀಮನಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವದೋ! ಸದ್ಗುಣಸಮುದ್ರನಾದ ನೀನು ಈ ಕುಲಾಲನಿಗೆ ಒಲಿದದ್ದು ನನಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರುವದು" ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು

ಗರುಡನಿಂದ ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ತನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಕುಂಬಾರನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ:— ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಶೂದ್ರನಾದವನಾದ ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರುವೆ? ನಾನೇನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ವಿದುರನಲ್ಲ; ಶಬರಿಯಲ್ಲ; ಗಜರಾಜನಲ್ಲ; ಉದ್ಧವನಲ್ಲ; ವಿಭೀಷಣನೂ ಅಲ್ಲ ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹರಿಯೇ, ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ನೀನು ಬಂದೆಯಲ್ಲ! ನಿನಗೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ತಮಾಲಿನಿಯೆಂಬವಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಳು:—ಅನಾಥರಿಗೆ ನಾಥನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಾನು ಮಂತ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನರಿಯೆನು, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯೆನು; ನಮ್ಮಂಥ ಶೂದ್ರಜನ್ಮದವರಿಗೆ ವೇದಗಳೆಲ್ಲಿ? ತಪಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಿ? ಆದರೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮೂಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಈಗ ಹೊತ್ತು ಬಹಳವಾಗಿದೆ, ನೀವು ಬಹಳೇ ಹಸಿದಿರಬಹುದು ನಾನು ಜೋಳದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆನು; ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಅದನ್ನೇ ಅಮೃತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತ ತಮಾಲಿನಿಗೆ:— ಕುಲಾಲಪತ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ಷಿಸುವೆನು, ಎನಲು, ಆಕೆಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಂದೆ ಇಡಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ರಮಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು ಆಕಾಶದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ, ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನೂ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮಾಲಿನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ವೈಭವದಿಂದ ಆ ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಸರ್ವರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಸಾಯುಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ಕುಲಾಲದಂಪತಿಗಳು ಸಾಯುಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತೋಂಡಮಾನನು ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದೇನೆಂದರೆ:—"ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪಾಪಕಾರಿಯಾದ ಶೂದ್ರ ಕುಲಾಲನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು?" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಕರುಣಾಕರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ:—ರಾಜನೇ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಹಾಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ; ಆದಕಾರಣ ನಿನಗೆ ಸದ್ಗತಿಯು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ ಈ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಅನ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಅಂದರೆ ನಿನಗೆ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ತೋಂಡಮಾನನು ಈ ಮಹಾಪಾಪಜನ್ಮವು ಇರಬಾರದೆಂದು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣೀ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎರಡನೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪರಮಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನು ಆ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸಜ್ಜನರಾದವರ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಅದ್ಭುತಲೀಲೆಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜನೇ, ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಮನೋರಥಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರು ಕೇಳುವರೋ ಅವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಗಮಿಸುವರು.

॥ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕುಲಾಲಪ್ರಶಂಸನ' ಎಂಬ ೧೫ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು॥

॥ **ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.** ॥

ಮಂಗಳಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣೋ । ಮಂಗಳಂ ಗರುಡಧ್ವಜ॥
ಮಂಗಳಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಂಗಳಂ ಕುರು ॥೧॥

ಸಂಪೂರ್ಣ

— —

ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೧

ವೇಂಕಟೇಶೋ ವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಽಮಿತವಿಕ್ರಮಃ ॥
ಸಂಕರ್ಷಣೋಽನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಶೇಷಾದ್ರಿಪತಿರೇವಚ॥ ೧
ಜನಾರ್ದನಃ ಪದ್ಮನಾಭೋ ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಕಃ ॥
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ ಜಗನ್ನಾಥೋ ಮಾಧವೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ ॥ ೨
ಗೋವಿಂದೋ ಗೋಪತಿಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಕೇಶವೋ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥
ವರಾಹೋ ವಾಮನಶ್ಚೈವ ನಾರಾಯಣ ಅಧೋಕ್ಷಜಃ॥ ೩
ಶ್ರೀಧರಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ ಸರ್ವದೇವಸ್ತುತೋ ಹರಿಃ॥
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹೋ ಮಹಾಸಿಂಹಃ ಸೂತ್ರಾಕಾರಃ ಪುರಾತನಃ॥ ೪
ರಮಾನಾಥೋ ಮಹೀಭರ್ತಾ ಭೂಧರಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ॥
ಚೋಲಪುತ್ರಪ್ರಿಯಃ ಶಾಂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ವರಪ್ರದಃ॥ ೫
ಶ್ರೀನಿಧಿಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಭಯಕೃದ್ ಭಯನಾಶನಃ। *
ಶ್ರೀರಾಮೋ ರಾಮಭದ್ರಶ್ಚ ಭವಬಂಧೈಕಮೋಚಕಃ॥ ೬
ಭೂತಾವಾಸೋ ಗಿರಾವಾಸಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಃ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಃ॥
ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವೇಂಕಟನಾಯಕಃ॥ ೭
ಸರ್ವದೇವೈಕಶರಣಂ ಸರ್ವದೇವೈಕದೈವತಂ॥
ಸಮಸ್ತದೇವ ಕವಚಂ ಸರ್ವದೇವಶಿಖಾಮಣಿಃ॥ ೮
ಇತೀದಂ ಕೀರ್ತನೀಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಮಿತತೇಜಸಃ॥
ತ್ರಿಕಾಲೇಯಃ ಪಠೇನಿತ್ಯಂ ಪಾಪಂ ತಸ್ಯನವಿದ್ಯತೇ॥ ೯
ರಾಜದ್ವಾರೇ ಪಠೇದ್ಘೋರೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರಿಪುಸಂಕಟೇ॥
ಭೂತ ಸರ್ಪ ಪಿಶಾಚಾದಿ ಭಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕದಾಚನ॥ ೧೦
ಅಪುತ್ರೋಲಭತೇಪುತ್ರಾನ್ ನಿರ್ಧನೋ ಧನವಾನ್ಭವೇತ್॥
ರೋಗಾರ್ತೋ ಮುಚ್ಯತೇ ರೋಗಾದ್ಬದ್ಧೋಮುಚ್ಯೇತ
ಬಂಧನಾತ್॥ ೧೧
ಯದ್ಯದಿಷ್ಟತಮಂ ಲೋಕೇ ತತ್ತತ್ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಃ॥
ಐಶ್ವರ್ಯಂ ರಾಜಸಂಮಾನಂ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಫಲಪ್ರದಮ್॥ ೧೨

ವಿಷ್ಣುಲೋಕೈಕ ಸೋಪಾನಂ ಸರ್ವದುಃಖೈಕನಾಶನಮ್||
ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಂ ನೄಣಾಂ ಸರ್ವ ಮಂಗಳಕಾರಕಮ್|| ೧೩
ಮಾಯಾವೀ ಪರಮಾನಂದಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವೈಕುಂಠಮುತ್ತಮಮ್||
ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣೀತೀರೇ ರಮಯಾಸಹ ಮೋದತೇ|| ೧೪
ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಭುತಗಾತ್ರಾಯ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನೇ||
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯತೇನಮಃ|| ೧೫
ವೇಂಕಟಾದ್ರಿ ಸಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೇನಾಸ್ತಿಕಿಂಚನ||
ವೇಂಕಟೇಶಸಮೋದೇವೋ ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ|| ೧೬
ಏತೇನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ಸಾಧಯಾಮ್ಯಹಮ್||
ಇತಿ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾರದ ಸಂವಾದೇ
ವೇಂಕಟೇಶ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ||

೨

ಶ್ರಿಯಃಕಾಂತಾಯ ದೇವಾಯ ಕಲ್ಯಾಣನಿಧಯೇರ್ಥಿನಾಂ||
ಶ್ರೀವೇಂಕಟನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೧
ಲಕ್ಷ್ಮೀಸವಿಭ್ರಮಾಲೋಕ ಸದ್ಮವಿಭ್ರಮ ಚಕ್ಷುಷೇ||
ಚಕ್ಷುಷೇ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೨
ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾದ್ರಿ ಶೃಂಗಾಯ ಮಂಗಲಾ ಭರಣಾಂಘ್ರಯೇ||
ಮಂಗಲಾನಾಂ ನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೩
ಸರ್ವಾವಯವ ಸೌಂದರ್ಯಸಂಪದಾ ಸರ್ವಚೇತಸಾಂ||
ಸದಾಸಮ್ಮೋಹನಾಯಾಸ್ತು ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೪
ನಿತ್ಯಾಯ ನಿರವದ್ಯಾಯ ಸತ್ಯಾನಂತ ಚಿದಾತ್ಮನೇ||
ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನೆ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೫
ಸ್ವತಃ ಸರ್ವವಿದೆ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಯೆ ಸರ್ವಶೇಷಿಣೇ||
ಸುಲಭಾಯ ಸುಶೀಲಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೬
ಪರಸ್ಮೈಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪೂರ್ಣಕಾಮಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ||
ಪ್ರಸನ್ನ ಪರತತ್ವಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೭
ಆಕಾಲತತ್ವ ವಿಶ್ರಾಂತಾವಾತ್ಮಾನ ಮನುಪಶ್ಯತಾಂ||
ಅತೃಪ್ತಾಮೃತರೂಪಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೮

ಪ್ರಾಯಃ ಸ್ವಚರಣೌ ಪುಂಸಾಂ ಶರಣತ್ವೇನ ಪಾಣಿನಾ||
ಕೃಪಯಾ ದೃಶ್ಯತೇ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ||
ದಯಾಮೃತ ತರಂಗಿಣ್ಯಾಸ್ತರಂಗೈರಪಿ ಶೀತಲೈಃ||
ಅಪಾಂಗೈಃ ಸಿಂಚತೆ ವಿಶ್ವಂ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ||೧೦
ಸ್ರಗ್ಭೂಷಾಂಬರಹೇತೀನಾಂ ಸುಷಮಾವಹಮೂರ್ತಯೆ||
ಸರ್ವಾರ್ತಿಶಮನಾಯಾಸ್ತು ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೧೧
ಶ್ರೀವೈಕುಂಠವಿರಕ್ತಾಯ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣೀತಟೆ||
ರಮಯಾ ರಮಮಾಣಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ||೧೨
ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಜಾಮಾತೃ ಮುನಿಮಾನಸ ವಾಸಿನೆ||
ಸರ್ವ ಲೋಕನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಮಂಗಲಂ|| ೧೩
ನಮಃ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಣೆ||
ವಾಸುದೇವಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಮಂಗಲಂ||೧೪
ಮಂಗಲಾಶಾಸನಪರೈರ್ಮದಾಚಾರ್ಯ ಪುರೋಗಮೈಃ||
ಸರ್ವೈಶ್ಚಪೂರ್ವೈರಾಚಾರ್ಯೈಃ ಸತ್ಕೃತಸ್ಯಾಸ್ತು ಮಂಗಲಂ||೧೫

ಆರತಿ

ಜಯದೇವ ಜಯದೇವ ಅಘಟಿತ ಘಟನೇಶ।
ತಾರಯ ಮಾಂ ಭವಜಲನಿಧಿಪತಿತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ|| ಪ||
ಮೂರ್ಧ್ನಿಶಿಖಂಡಕಮುಕುಟಂ ವಿಲಸಿತಪೀತಪಟಂ|
ಧೃತಪಶು ಶಿಕ್ಷಾಲಗುಡಂ ಪ್ರಿಯಗೋಕುಲಖೇಟಂ||
ಗೋಪೀಜನಸಂಗನಟಂ ಕ್ರೀಡಾಕುಂಜತಟಂ|
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಕ ದೇವಭಟಂ ಒಂದೇ ಕಪಟಪಟುಂ|| ೧
ನವಜಲದಾಭಶರೀರಂ ಧೃತಪದ ಮಂಜೀರಂ|
ರತ್ನಕಟಕಕೋಟೀರಂ ಯದುಕುಲಪರಿವಾರಂ||
ವನಮಾಲಾ ಮಣಿಹಾರಂ ಮುನಿಚಿತ್ತವಿಹಾರಂ|
ಗೋಪಯುವತಿಕುಲಜಾರಂ ಅಭಿನವ ದಧಿಚೋರಂ|| ೨
ಮೃಗಮದ ತಿಲಕಸುಭಾಲಂ ಮಾಯಾಮೃದುಹಾಸಂ|
ಯಮುನಾತೀರನಿವಾಸಂ ಹಿಂಸಿತನಿಜಕಂಸಂ||
ಆಸ್ತಿಕಜನವಿಶ್ವಾಸಂ ಆಗಮನಿಶ್ವಾಸಂ|
ಪರಮಾನಂದಪರೇಶಂ ರುಕ್ಮಜನಿಜದಾಸಂ|| ೩

ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರ ವಿಜಯ

ಪುಟ ೩೩೭ ಬೆಲೆ ೪ ರು. ೧.